

Armoedemonitor 2022

Rapportage ontwikkelingen armoede in Utrecht

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
onderzoek

Colofon

Uitgave

Onderzoek & Advies
Gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
030 286 1350
onderzoek@utrecht.nl

In opdracht van

Afdeling Werk & Inkomen
Gemeente Utrecht

internet

www.utrecht.nl/onderzoek

informatie

Anne Slob
Geisje Hoetjes
030 - 286 1350

projectnummer
F166-9598786

Foto's rapportage

Beeldbank gemeente Utrecht:
Gerrit Serné
Kamiel Scholten
Maartje Kuperus
Renzo Gerritsen
Juri Hiensch

Bronvermelding

Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met de bronvermelding:afdeling Onderzoek & Advies,
gemeente Utrecht

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Omvang en ontwikkeling armoede

2. Beleving armoede

3. Opgroeien in armoede

4. Armoederegelingen

5. Energiearmoede

6. Ondernemers en armoede

7. Schulden

Samenvatting

Armoedemonitor: alle armoedecijfers op één plek

De gemeente Utrecht werkt samen met partners en partijen in de stad om te zorgen dat alle Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en schulden (zorg)vrij zijn. De aanpak hiervoor is verwoord in de actieagenda Utrechters Schuldenvrij. De actieagenda heeft verschillende pijlers. Een van de pijlers is rondkomen en meedoen. Doel hiervan is de gevolgen van armoede zoveel mogelijk te dempen, onder andere door het bieden van armoederegelingen. Op basis van gesprekken, signalen en cijfers wordt steeds bekeken of bijsturing van de actieagenda nodig is. Actuele armoedecijfers zijn hiervoor van belang. In deze Armoedemonitor brengen we alle cijfers bij elkaar zodat ze makkelijk te raadplegen zijn. Naast deze rapportage met conclusies, is een [digitaal dashboard](#) beschikbaar waarin steeds de meest actuele jaarcijfers staan.

Geen toename schulden en armoede door corona zichtbaar in de cijfers

- De effecten van de coronacrisis op armoede en schulden in de stad zijn nog maar beperkt zichtbaar. Voor deze rapportage zijn diverse gegevensbronnen gebruikt, waaronder het CBS. De meest recente inkomensgegevens van het CBS betreffen de voorlopige cijfers over 2020. De cijfers over schulden van het CBS gaan over oktober 2020. Meer recente gegeven betreffen de inwonersenquête die eind 2021 is afgenomen. Daarnaast zijn er jaarcijfers over 2021 over uitkeringen, bijstand en diverse regelingen. De gegevens uit het Bewonerspanel geven een beeld van de ontwikkelingen tijdens de coronacrisis.
- In de cijfers in deze armoedemonitor zien we geen toename van armoede of schulden door de coronacrisis. Verwacht wordt dat dit op langere termijn, bijvoorbeeld na het aflopen van de steunmaatregelen, wel zichtbaar wordt.
- De meest recente gegevens in deze monitor gaan over 2021. Dit betekent dat de effecten van de huidige inflatie en stijgende energieprijzen niet zichtbaar zijn.

Aandeel minimahuishoudens daalt licht, langdurig armoede niet

- Aantal huishoudens met bijstand en WW daalt. Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is in 2021 ten opzicht van 2020 gedaald met -4,6% en het aantal WW-uitkeringen in dezelfde periode met 34% gedaald. Beiden zijn weer (bijna) op het niveau van voor de coronacrisis.
- Uit de coronapeilingen van het bewonerspanel blijkt dat vooral ondernemers en mensen met een uitkering aangeven te maken te hebben gehad met een inkomensdaling.
- Het aantal huishoudens in Utrecht dat leeft van een inkomen tot 125% van het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM) (de Utrechtse armoedegrens) is in 2020 iets toegenomen van 22.900 in 2019 naar 23.100. Door de bevolkingsgroei daalt het aandeel huishoudens dat moet rondkomen van een minimum inkomen (van 15,0% naar 14,8%). Hoewel de totale groep huishoudens met een inkomen tot 125% van het WSM licht daalt, stijgt het aandeel huishoudens dat langdurig moet rondkomen van een inkomen tot 101% van het WSM.
- Het aandeel huishoudens met aan laag inkomen ligt in Utrecht (15%) dicht bij het landelijke aandeel (14%). De andere grote steden hebben een groter aandeel huishoudens met een laag inkomen.
- De meeste minimahuishoudens wonen in Overvecht. Bijna een derde van de huishoudens in Overvecht moet rondkomen van een minima-inkomen (31,5%), bijna een kwart leeft langdurig van een inkomen tot 125% WSM (23,8%). Dat is ruim twee keer zoveel als het stedelijk aandeel.
- Het grootste deel van de minimahuishoudens bestaat uit alleenstaanden. Het aandeel minimahuishoudens is relatief groot onder eenoudergezinnen.

Slecht rondkomen gaat samen met minder meedoen en slechter welbevinden en gezondheid

- In de Inwonersenquête wordt gevraagd in hoeverre inwoners kunnen rondkomen van hun huishoudinkomen. Circa 5% van de Utrechters geeft in de Inwonersenquête van 2021 aan (zeer) slecht te kunnen leven van hun huishoudinkomen. Dit is een daling ten opzichte van 2019, toen ging het om 7% van de Utrechters.
- Sommige groepen kunnen vaker slecht rondkomen dan andere groepen. Inwoners met een beperking (13%), inwoners met een basis of vmbo-opleiding (13%) en eenoudergezinnen (9%) geven vaker aan (zeer slecht te kunnen leven van hun inkomen).
- De groep Utrechters die aangeeft (zeer) slecht te kunnen leven van inkomen bestaat voor ruim 40% uit alleenstaanden, 43% is jonger dan 29 jaar, ongeveer een derde heeft een opleiding op basisschool en/of VMBO niveau en 52% heeft een inkomen onder de €1.150 per maand.
- Mensen die aangeven (zeer) slecht te kunnen leven van hun inkomen doen minder vaak mee, scoren lager op persoonlijk en maatschappelijk welbevinden en ervaren vaker gezondheidsproblemen.

Minder Utrechtse kinderen groeien op in armoede

- Het aandeel Utrechtse kinderen dat opgroeit in armoede daalt. In 2015 woont 7% van de Utrechtse kinderen in een huishouden met een inkomen tot 101% van het WSM, in 2020 is dat gedaald naar 5,9%. Zo'n 13,7% van de Utrechtse kinderen woont in 2015 in een huishouden dat leeft van een inkomen op de Utrechtse armoedegrens (125% van het WSM), in 2020 is dat gedaald naar 12%.
- Utrecht telt 4.100 kinderen die opgroeien in een gezin met een inkomen tot 101% van het WSM, wat neerkomt op 5,9% van alle Utrechtse kinderen. In totaal groeien zo'n 8.000 kinderen op in een gezin dat leeft van een inkomen op de Utrechtse armoedegrens (125% WSM), dat is 12% van alle Utrechtse kinderen.
- 2,5% van de kinderen in Utrecht (1.600 kinderen) groeit op in een huishouden dat langdurig leeft van een inkomen op bijstandsniveau. Dit aandeel is niet afgenomen en in de afgelopen jaren stabiel.
- Overvecht kent het grootste aandeel kinderen in huishoudens tot 125% van het WSM (36%), gevolgd door Zuidwest (22%).
- Landelijk groeien circa 167.300 kinderen op in een gezin met een inkomen tot 101% van het WSM (2020), dat is zo'n 5,2% van alle kinderen in Nederland. In de grote steden groeien naar verhouding meer kinderen op in armoede dan in Nederland als geheel.
- In 2021 groeien 4.942 kinderen op in een huishouden met een bijstandsuitkering (6,9% van de kinderen). De groep kinderen in bijstandsgezinnen kent relatief meer 12-18 jarigen (37% versus 31% gemiddeld in Utrecht). Meer dan de helft van de kinderen die opgroeien in bijstandshuishoudens woont in Overvecht en Zuidwest.
- Kinderen die opgroeien in een gezin met een lagere welvaart hebben vaker een slechtere gezondheid. Jongeren in gezinnen die slecht kunnen rondkomen hebben een groter risico op ernstige eenzaamheid.

Samenvatting

Bijna 40.0000 Utrechters hebben een U-pas, veel gebruikt voor sport

- In de aanvragen en verstrekkingen van armoederegelingen zijn geen opvallende ontwikkelingen te zien in het afgelopen jaar. Voor de meeste regelingen ligt het gebruik op hetzelfde niveau als een jaar eerder.
- Utrecht kent meerdere armoederegelingen om te zorgen dat mensen kunnen rondkomen en meedoen: de U-pas, de collectieve zorgverzekering voor minima (U-polis), de Individuele Inkomens Toeslag (IIT), de Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten (RTZ), de Bijzondere Bijstand (BB) en de Kwijtschelding gemeentebelastingen. De RTZ is feitelijk geen armoederegeling, maar een WMO-regeling die ook van toepassing is op mensen met een laag inkomen. Sinds 2016 is de inkomensgrens van de meeste regelingen verhoogd naar 125% van het WSM. De U-pas is een belangrijke middel voor minima om mee te kunnen doen. Via een U-pas hebben inwoners ook recht op een U-polis. Ook huishoudens met een Tozo 2, 3, 4 en 5 uitkering hebben recht op een U-pas.
- In 2021 hadden 37.597 Utrechters een U-pas. Dit betreft 22.406 huishoudens. De U-pas is de meest gebruikte armoederegeling. Ruim een kwart van de U-pashouders is jonger dan 18 jaar. Het bereik onder kinderen is hoog. Er zijn dan ook speciale regelingen voor kinderen zoals een fiets of een laptop.
- In 2021 werd 61% van het budget van de U-pas gebruikt, dit is flink hoger dan in 2020 (49%). Het grootste deel van het budget van de U-pas wordt gebruikt voor sportactiviteiten, maar ook OV en fiets hebben een groot aandeel. Het soort gebruik verschilt sterk tussen leeftijdsgroepen.
- Na de U-pas zijn kwijtschelding gemeentebelastingen (13.614 huishoudens) en de U-polis (13.392 verzekerden) de meest toegekende regelingen.
- Voor alle regelingen geldt dat in Overvecht, Noordwest en Zuidwest de meeste huishoudens wonen die gebruik maken van de regelingen.

Eén op de twintig huishouden heeft te maken met energiearmoede in 2019

- Uit analyse van TNO blijkt dat in 2019 ruim 9.000 Utrechtse huishoudens te maken met energiearmoede. Dit betreft zo'n 5,2% van alle huishoudens.
- Energiearmoede komt vooral voor bij huishoudens met slecht geïsoleerde woningen. Het gaat dan om huurders die afhankelijk zijn van de verhuurder voor maatregelen en om woningeigenaren die onvoldoende financiële middelen hebben om energiebesparende maatregelen toe te passen.
- Eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen zijn oververtegenwoordigd in de groep energiearme huishoudens.
- Van de energiearme huishoudens woont ongeveer 75% in een corporatiewoning; pakweg 12% van de energiearme huishouden bezit een koopwoning, een vergelijkbaar percentage huurt particulier.
- Huishoudens die te maken hebben met energiearmoede wonen vaker in Overvecht, Noordwest en Zuidwest.

ZZP'ers in Utrecht hebben een relatief hoog inkomen

- In 2019 had van de huishoudens waarbij het hoofdinkomen inkomen uit een zelfstandige onderneming kwam, 12% een inkomen tot de Utrechtse armoedegrens (125% WSM). Dit is iets lager dan gemiddeld, van alle huishoudens in de stad heeft in 2019 15% een inkomen tot 125% WSM.
- Utrechtse zelfstandigen hebben een relatief hoog inkomen en het aandeel met een schuld is lager dan landelijk.
- Desondanks betreft een op de vijf huishoudens met geregistreerde problematische schulden in Utrecht een huishouden met hoofdinkomsten uit een zelfstandige onderneming.
- Het aantal faillissementen is in het eerste coronajaar (nog) laag. Het aantal zelfstandigen dat gebruikt maakt van steunmaatregelen ook.
- De meeste zelfstandigen die gebruik maken van Tozo komen uit Noordwest.
- In Overvecht wonen de meeste zelfstandig ondernemers met een minimum inkomen (19%). In Vleuten-De Meern is het aandeel het laagst (5%).

Ruim 12.000 Utrechters hebben problematische schulden, geen toename door corona

- De meest recente CBS cijfers over geregistreerde problematische schulden zijn van oktober 2020 en laten nog geen stijging van schulden zien door de coronacrisis. Er is zelfs sprake van een lichte daling. Ook de cijfers van het CAK over wanbetalers van zorgverzekeringen laten in de loop van 2021 nog een daling zien.
- Uit onderzoek van het CBS blijkt dat begin 2020 6,7% van de Utrechters geregistreerde problematische schulden heeft (betalingsachterstanden, beslag ed). Hiernaast heeft nog eens 3,6% van de Utrechters een verhoogd risico op problematische schulden. Dit komt overeen met 12.240 Utrechtse huishoudens met problematische schulden en 8.930 Utrechters met een verhoogd risico op problematische schulden.
- Sinds 2018 is sprake van een licht dalende trend van het aandeel huishoudens met geregistreerde schulden van 7,1% in 2018 naar 6,7% in 2020. Een vergelijkbare trend zien we ook in de andere grote steden.
- Het aandeel huishoudens met geregistreerde problematische schulden is in Utrecht lager dan in de andere grote steden en lager dan landelijk gemiddeld (7,9%). Het aandeel huishoudens met schulden is in Rotterdam ruim twee keer zo hoog als in Utrecht.
- In de Inwonersenquête van eind 2021 geeft ruim 5% van de Utrechters aan te maken te hebben met meer problematische schulden als een betalingsachterstand op woonlasten of een schuld bij een webwinkel. Ook hier zien we een daling, in 2019 was dit nog 7%.
- Uit de Inwonersenquête blijkt ook dat huishoudens met een (bijstands)uitkering vaker aangeven potentieel problematische schulden te hebben. Dit is ook het geval voor Utrechters met een laag inkomensniveau en een basis- of vmbo opleidingsniveau. Ook bij eenoudergezinnen komen problematische schulden relatief vaker voor. Uit gegevens van het CBS blijkt ook dat huishoudens met problematische schulden vaker kinderen hebben en ook vaker meer kinderen, dan huishoudens zonder problematische schulden.
- In 2021 zijn ruim 12.000 meldingen gedaan in het kader van vroegsignalering. Dit zijn er ruim twee keer zo veel als in 2020. Het aantal meldingen is flink gestegen door een wijziging in aanpak. Door wijziging van de wet geven meer partners betalingsachterstanden door aan de gemeente om mensen in een vroeg stadium hulp bij schulden aan te bieden.

1. Omvang en ontwikkeling armoede

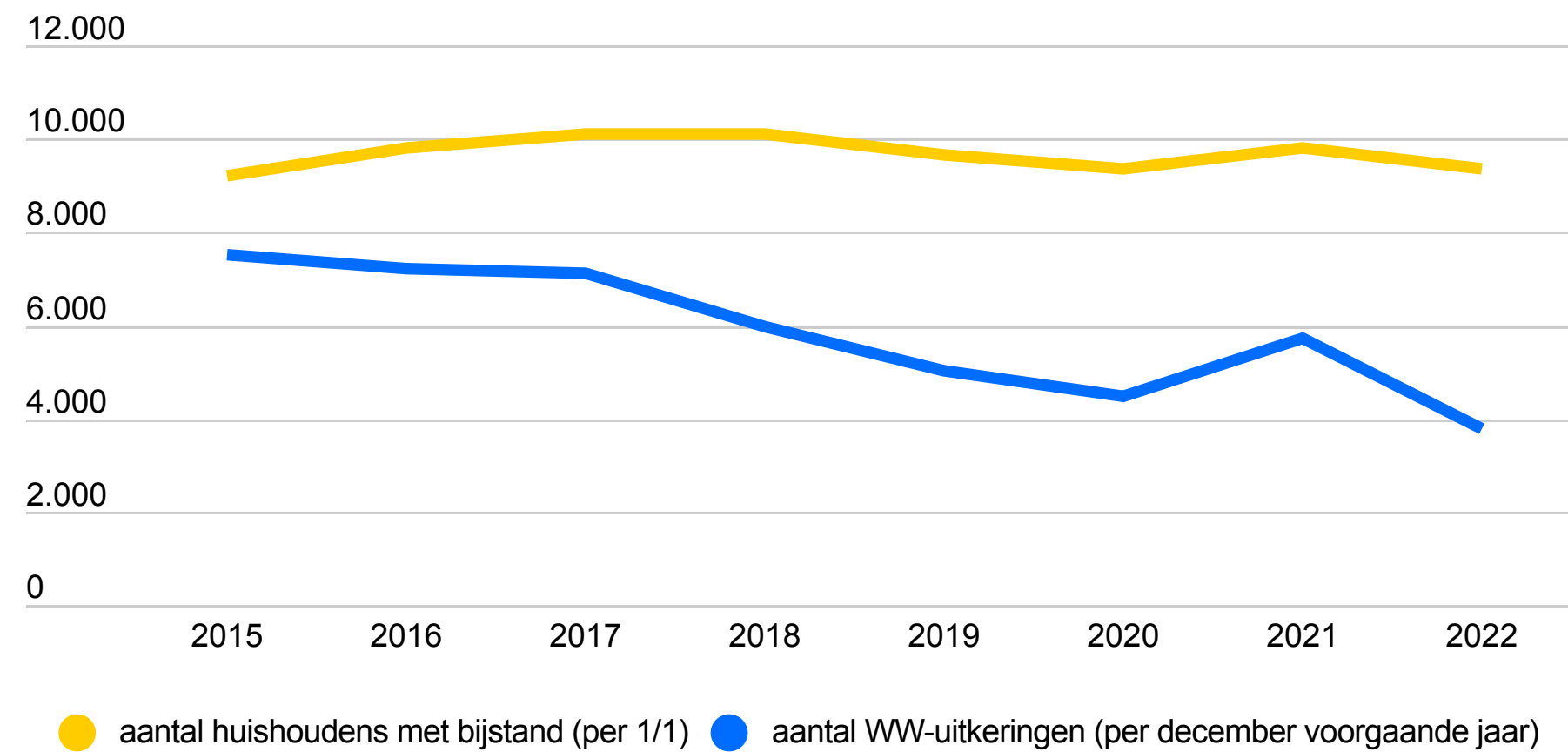

1.1 Omvang en ontwikkeling armoede

Aantal huishoudens met bijstand en WW neemt af in 2021

- In 2021 is het aantal huishoudens met bijstand en het aantal WW uitkeringen afgenomen. Het aantal WW-uitkeringen is sterker afgenomen dan het aantal huishoudens met bijstand. In beide gevallen gaat het om de stand van zaken aan het einde van het jaar.
- Eind 2021 hadden 9.360 huishoudens een bijstandsuitkering (2020: 9.808). De hoeveelheid WW-uitkeringen is afgenomen van 5.745 in 2020 naar 3.787 in 2021.
- Huishoudens met een WW-uitkering zijn niet per definitie minima huishoudens. Naast een WW-uitkering kan een partner werk hebben en een WW-uitkering kan hoger zijn dan 125% van het wettelijk sociaal minimum (de grens van het Utrechtse armoedebeleid).

Ontwikkeling aandeel huishoudens met bijstand of WW-uitkering Utrecht - 2014-2020

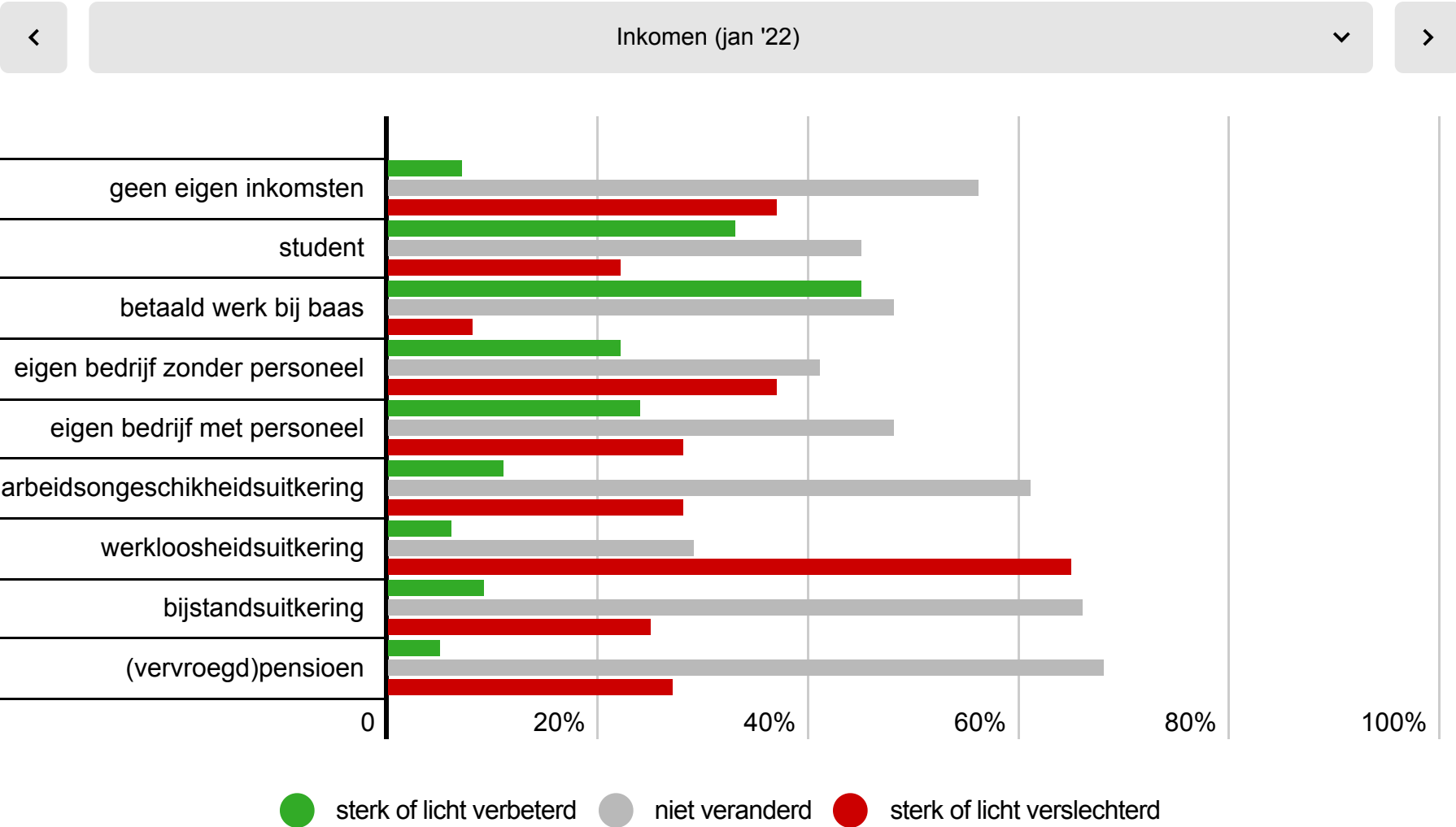

Bron: WW, UWV en bijstand Werk en Inkomen gemeente Utrecht

Coronapeilingen: vooral ondernemers en mensen met een uitkering ervaren inkomensdaling

- Tussen april 2020 en januari 2022 is het Bewonerspanel zes keer bevraagd over de effecten van de coronacrisis. Aan panelleden is onder meer gevraagd wat er sinds het begin van de coronacrisis met het inkomen is gebeurd. Opvallend is, dat na een grote dip in de eerste periode, veel panelleden hun inkomen zagen verbeteren tijdens de crisis. Bij 30% van de respondenten is het inkomen verbeterd sinds maart 2020. Bij ongeveer de helft is dit niet veranderd. Bij minder dan één op de vijf panelleden is het inkomen achteruitgegaan (17%).
- Vooral panelleden met een eigen bedrijf hebben relatief vaak te maken met een verslechterd inkomen. Ook panelleden met een werkloosheidsuitkering melden relatief vaak een verslechtering van inkomen. Dit betreft mogelijk ook panelleden die hun baan zijn verloren en daardoor WW ontvangen of panelleden die minder uren kunnen werken naast hun uitkering. Panelleden met betaald werk in loondienst geven vaker aan dat hun inkomen is verbeterd.
- Vooral panelleden t/m 39 jaar zagen hun inkomen verbeteren tijdens de crisis. Verslechtering treft alle leeftijdsgroepen evenredig. Onderzoek van het [Nibud \(2021\)](#) naar inkomenseffecten van de lockdown laat een vergelijkbaar beeld zien.

Coronapeiling Bewonerspanel: Wat is er sinds 1 maart 2020 gebeurd met uw inkomen?

Bron: Bewonerspanel gemeente Utrecht

1.2 Omvang en ontwikkeling armoede

Lichte afname armoede

- Langer terugkijkend zien we dat het aantal huishoudens met inkomen tot 125% WSM tussen 2010 tot 2014 met ongeveer 12% steeg. Deze toename kwam volledig voor rekening van huishoudens met een inkomen tot 101% WSM (+32%). Na 2014 zet een dalende trend in. In 2020 zien we dat het aantal huishoudens met inkomen tot 125% WSM sinds 2015 is gedaald met bijna 2%. Het aantal huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau (tot 101% WSM) nam af met ruim 2%.
- De meest recente inkomensgegevens (de voorlopige cijfers van 2020) laten tussen 2019 en 2020 een lichte stijging van het aantal huishoudens met een minimum inkomen zien. Omdat de bevolking in Utrecht echter groeit is sprake van een dalende trend in het aandeel huishoudens in de bevolking dat moet rondkomen van een inkomen tot 125% WSM.
- De meest recente bijstandscijfers laten na een stijging in het eerste coronajaar, in 2021 een flinke daling zien (-4,6%).

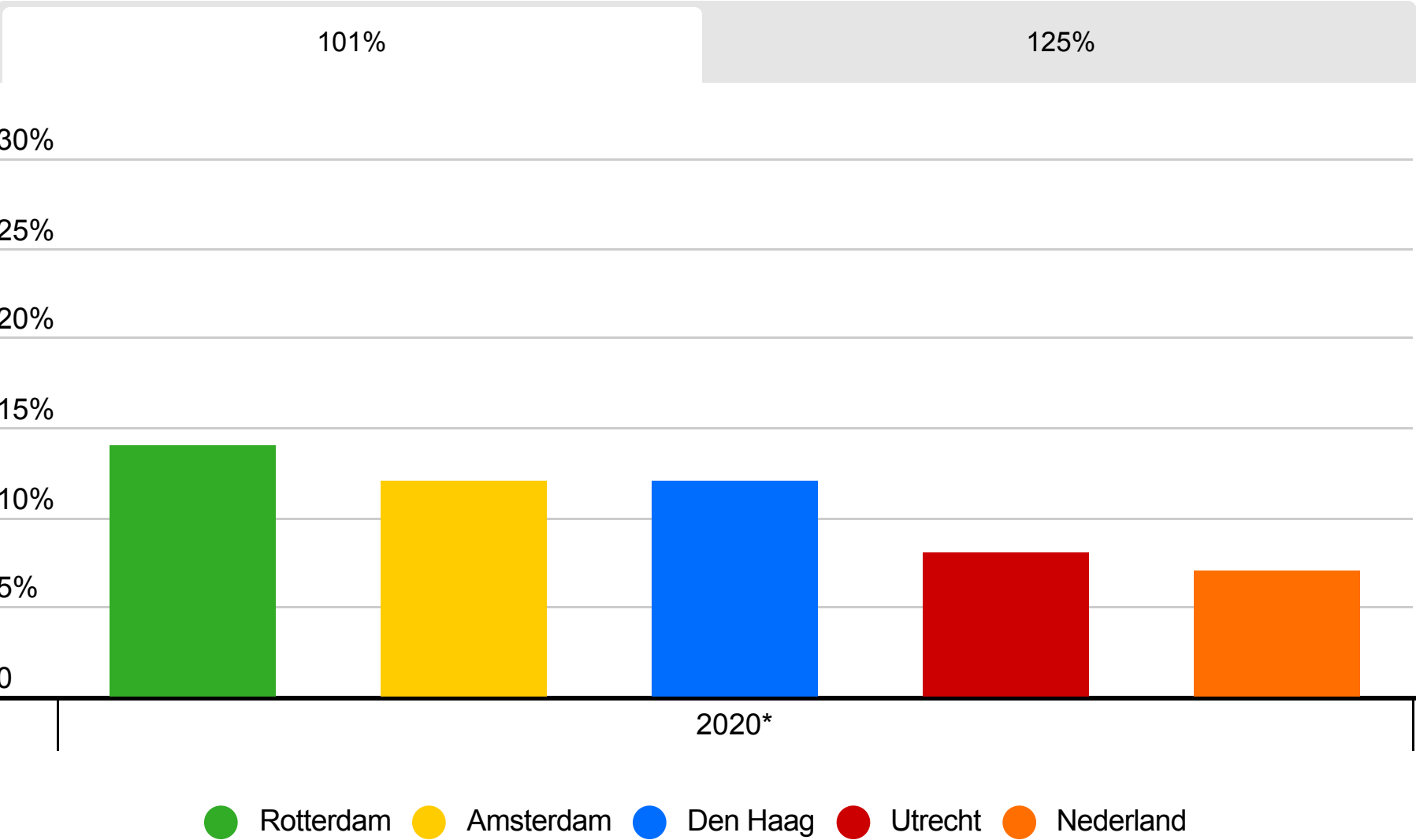
Huishoudens met inkomen tot 101% WSM, tot 125% WSM en bijstand - Utrecht

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022
aantal hh met inkomen tot 101% WSM	12.600	12.300	12.500	12.200	12.100	12.300	-	-
aantal hh met inkomen tot 125% WSM	23.500	23.400	23.600	23.300	22.900	23.100	-	-
aandeel hh met inkomen tot 101% WSM	8,9%	8,6%	8,5%	8,2%	8,0%	7,9%	-	-
aandeel hh met inkomen tot 125% WSM	16,6%	16,3%	16,1%	15,6%	15,0%	14,8%	-	-
huishoudens met bijstand incl. BBZ-IOAZ -IOAW (peildatum 1/1)	9.643	10.250	10.634	10.628	10.124	9.826	10.233	pm
huishoudens met bijstand excl.BBZ-IOAZ-IOAW (peildatum 1/1)	9.236	9.804	10.110	10.124	9.637	9.366	9.808	9.360
huishoudens met AIO (aanvullende inkomensvoorziening ouderen)	1.145	1.168	1.219	1.245	1.267	1.279	1.314	

Aandeel huishoudens met laag inkomen in Utrecht lager dan in andere grote steden

- Het aandeel huishoudens met een laag inkomen (tot 101% WSM of 125% WSM) is in Utrecht lager dan in de andere grote steden en maar iets hoger dan landelijk gemiddeld. In de andere grote steden is het aandeel huishoudens met een laag inkomen hoger dan gemiddeld in Nederland.
- In Utrecht heeft 8% van de huishoudens een inkomen op bijstandsniveau in 2020. In Amsterdam heeft 14% van de huishoudens een inkomen op bijstandsniveau. Landelijk moet 7% van de huishoudens rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau.
- Ook als we het aandeel huishoudens met een inkomen tot 125% WSM vergelijken tussen de grote steden zien we dat het aandeel in Utrecht (15%) ongeveer net zoveel is als landelijk gemiddeld (14%). In Amsterdam, Den Haag en Rotterdam ligt dit met respectievelijk 21%, 21% en 24%, een stuk hoger.

Aandeel huishoudens met inkomen tot 101% WSM en tot 125% WSM - G4 en NL gemiddeld

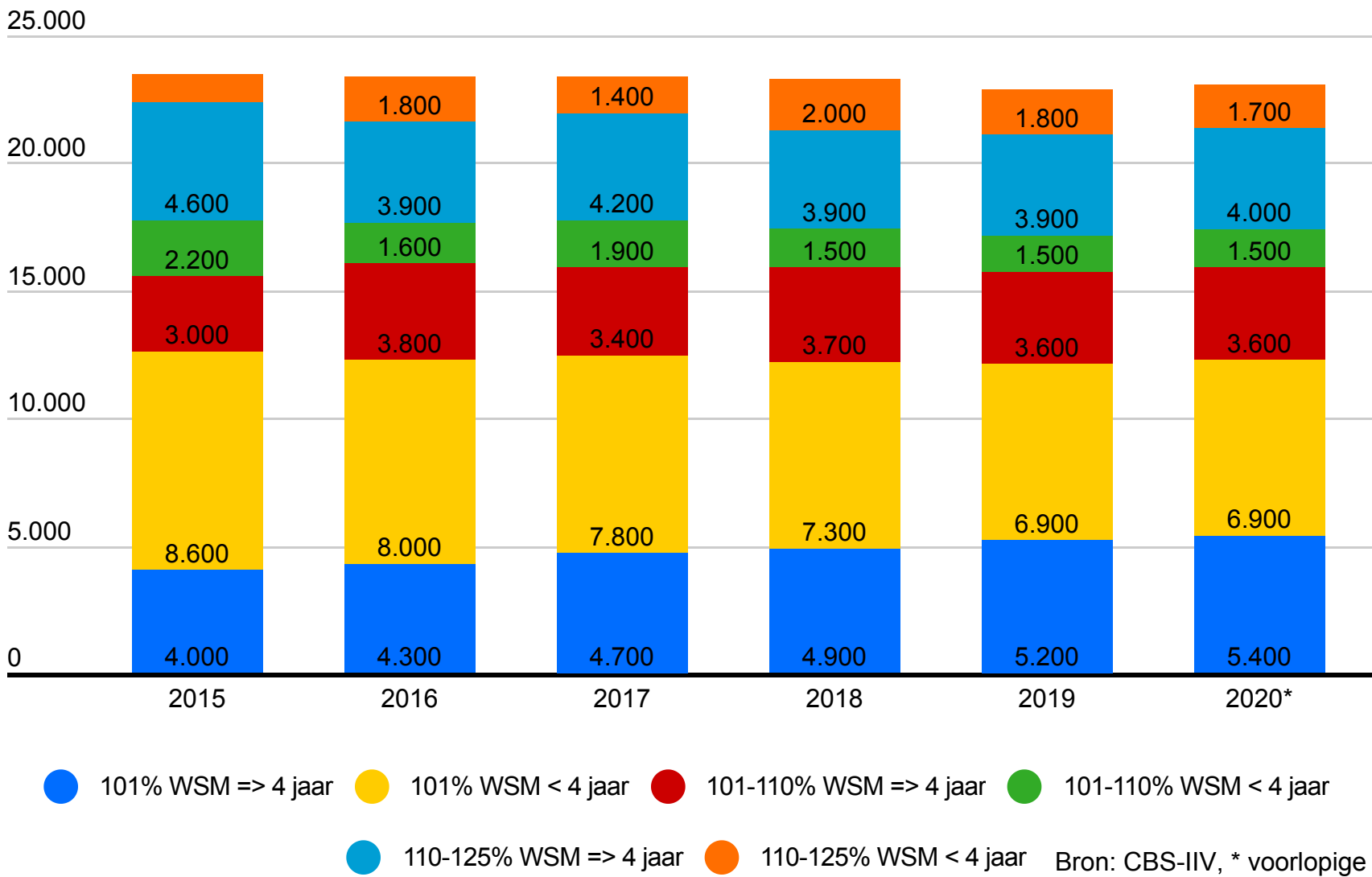
Bron: CBS-IIV * 2020 voorlopige cijfers

1.3 Omvang en ontwikkeling armoede

Toename van huishoudens met langdurig inkomen op bijstandsniveau

- Binnen de groep huishoudens met een laag inkomen (tot 125% WSM) is het aantal huishoudens met het laagste inkomen (tot 101% WSM) het grootst en dan met name de groep die korter dan vier jaar op dit lage inkomen zit.
- Het aantal huishoudens dat 4 jaar of langer een inkomen tot 101% WSM heeft, neemt elk jaar toe. Ten opzichte van 2015 is deze groep huishoudens in 2020 gegroeid met 35%. Het aantal huishoudens met kortdurend een inkomen tot 101% WSM neemt juist elk jaar af. Per saldo daalt het aantal huishoudens met een inkomen tot 101% WSM met 2% ten opzichte van 2015, terwijl het aantal huishoudens met 4 jaar of langer een inkomen op 101% WSM toeneemt.
- Het aantal huishoudens in de bovenste groep van de lage inkomens (tussen 110% en 125% WSM) schommelt door de jaren heen rond de 5.700. In 2020 is dit aantal gelijk aan 2019. In 2019 was er sprake van een afname van 3%. De schommelingen zijn vooral toe te schrijven aan de huishoudens die kortdurend in deze inkomensgroep vallen.

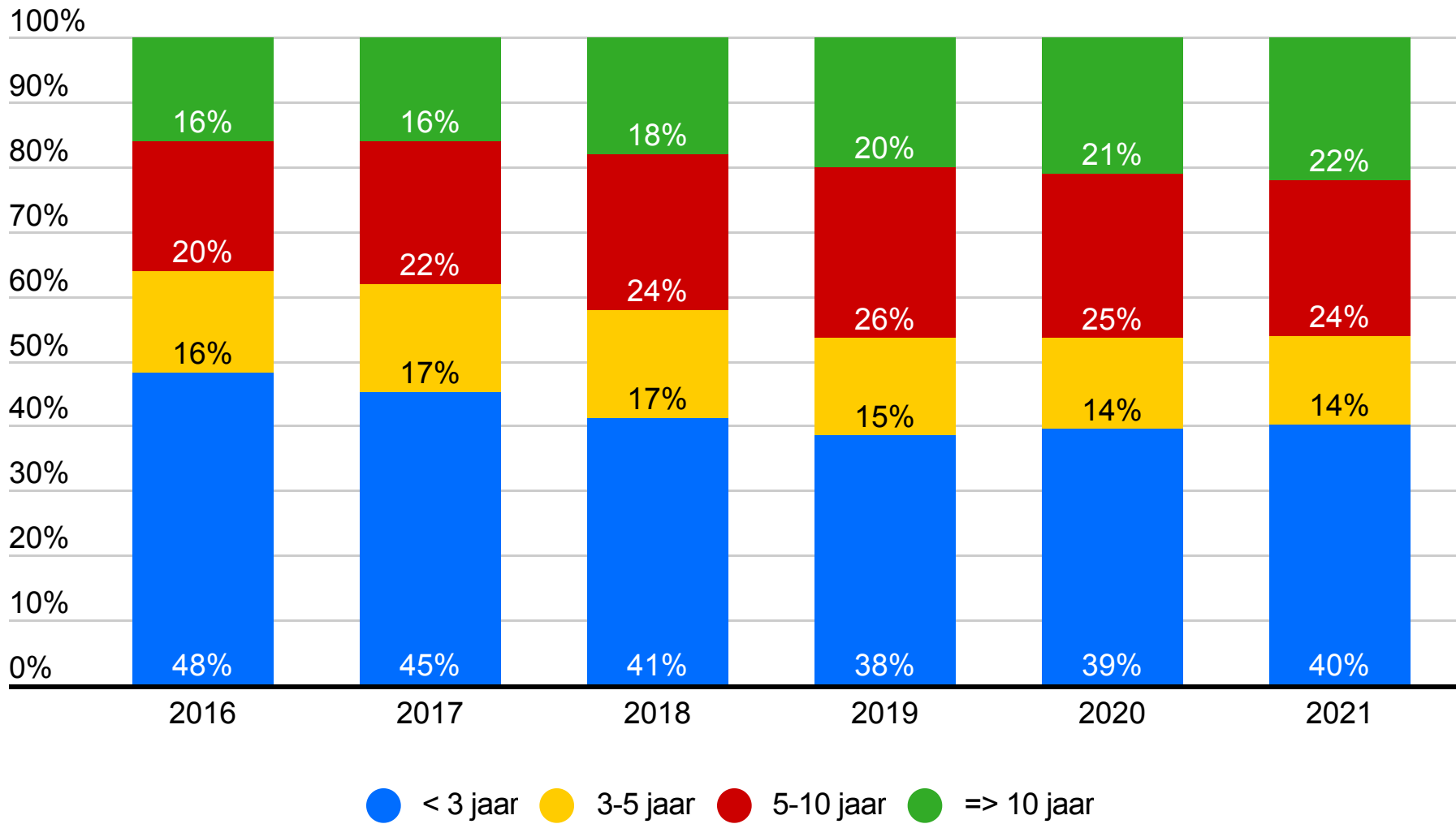
Aantal huishoudens in Utrecht naar kort- en langdurend laag inkomen

Ook in de bijstand stijgende trend huishoudens met langdurig bijstand

- Bijna de helft van de huishoudens die moeten rondkomen van een bijstandsuitkering leeft al 5 jaar of langer van een bijstandsuitkering (46%). Voor ruim een op de vijf huishoudens is dit al 10 jaar of langer het geval (22%). In 2016 was het aandeel huishoudens dat 5 jaar of langer een bijstandsuitkering had nog 36%.
- Hoewel het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering met uitzondering van 2020 een dalende trend liet zien, nam het aandeel huishoudens dat 10 jaar of langer moest rondkomen van een bijstandsuitkering toe van 16% in 2016 tot 22% in 2021. Het aandeel huishoudens dat tussen de 5 en 10 jaar van een bijstandsuitkering leeft is sinds 2019 licht gedaald.
- Uit onderzoek van het ministerie van SZW (2021) blijkt dat ongeveer een derde van de huishoudens die aanspraak kunnen maken op een bijstandsuitkering, deze niet aanvragen. Bij nog eens een derde van deze niet gebruikers is dit langer dan een jaar het geval.

Huishoudens in de bijstand naar bijstandsduur in Utrecht

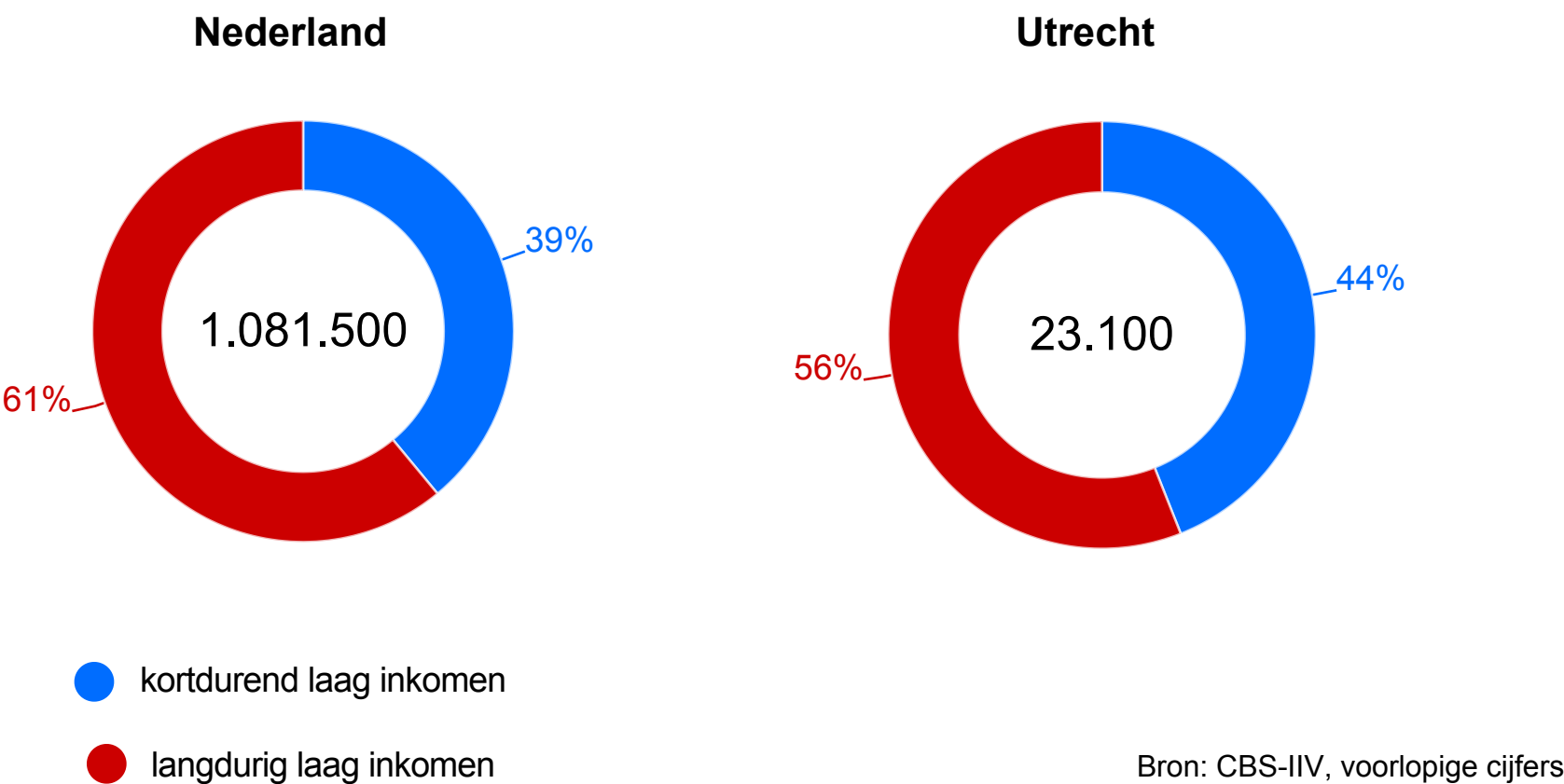
Bron: W&I gemeente Utrecht

1.4 Omvang en ontwikkeling armoede

Aandeel huishoudens met langdurig laag inkomen in Utrecht lager dan landelijk

- Wanneer huishoudens 4 jaar of langer leven van een inkomen tot 125% van het WSM spreken we van een langdurig laag inkomen. In Utrecht heeft 14,8% van de huishoudens een laag inkomen, 56% hiervan heeft langdurig een laag inkomen. Dit is 9,8% van de Utrechtse bevolking.
- Landelijk zien we dat van de huishoudens met een inkomen tot 125% WSM, 39% dit voor een korte periode heeft. 61% heeft langdurig een laag inkomen. In Utrecht is deze verdeling iets gunstiger: 44% van de huishoudens heeft kortdurend een laag inkomen, terwijl 56% langdurig een laag inkomen heeft.
- In Utrecht bleef het aandeel huishoudens met langdurig (4 jaar of langer) een inkomen tot 125% WSM de afgelopen jaren vrijwel gelijk, terwijl het totale aandeel huishoudens met een inkomen tot 125% WSM licht daalde.

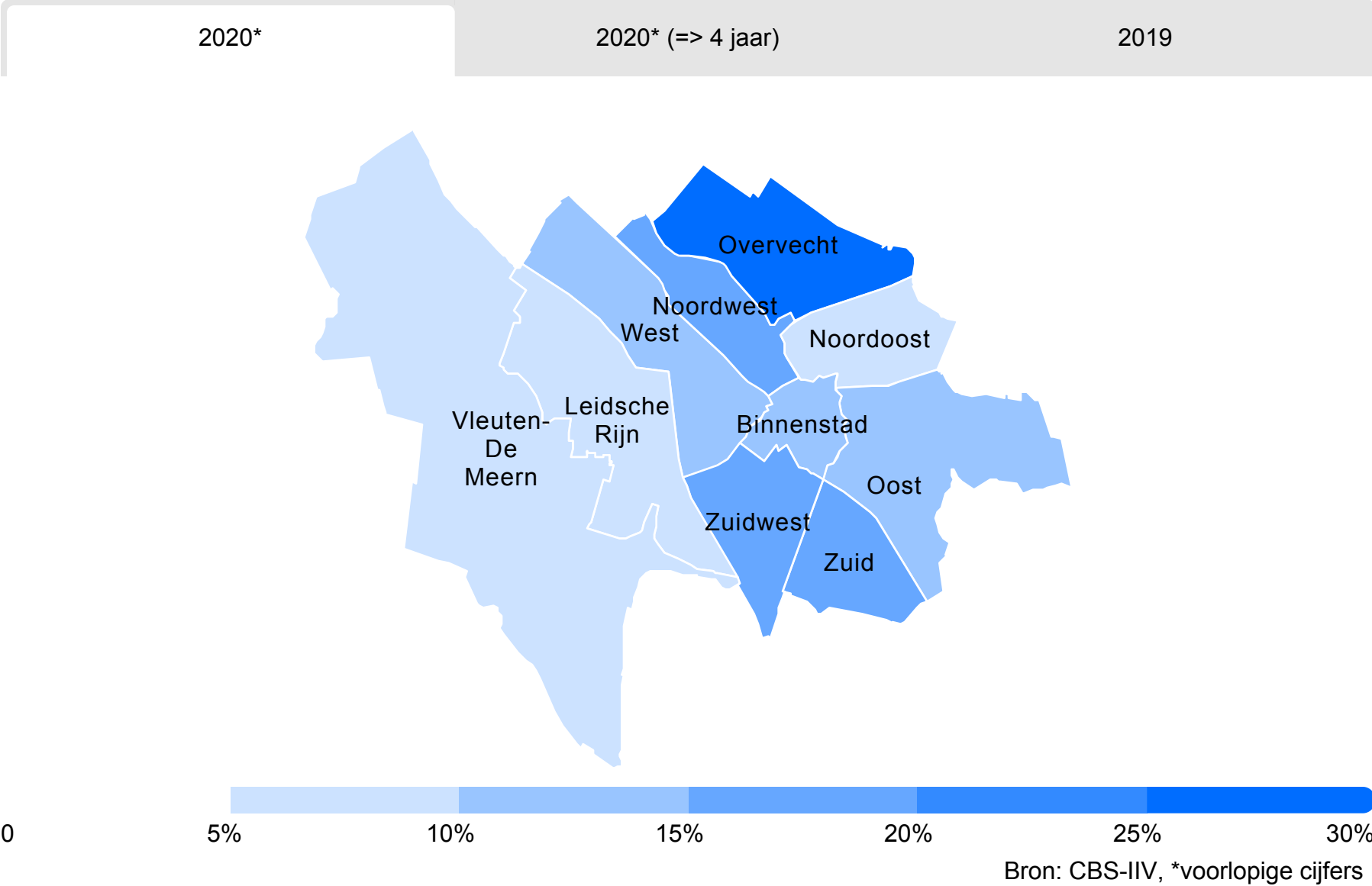
Verhouding kortdurend/langdurend laag inkomen (125% WSM) - Utrecht versus Nederland

Veel minima huishoudens in Overvecht

- Meer dan één op de vijf huishoudens met een inkomen tot 125% WSM, zo'n 4.800 huishoudens, woont in Overvecht. Dit betreft bijna een derde van alle huishoudens in Overvecht (31,5%). Bij bijna een kwart van de huishoudens in Overvecht gaat het om langdurige armoede (23,8%). Dat is ruim twee keer zo veel als stedelijk gemiddeld.
- Het aandeel minimahuishoudens verschilt sterk per wijk. In Overvecht is het aandeel minimahuishoudens het hoogst (31,5%), in Vleuten-De Meern het laagst (7,6%).
- Ook in Zuidwest (19,2%) en in Zuid (17,7%) en Noordwest (17,4%) is het aandeel huishoudens dat moet rondkomen van een inkomen tot 125% WSM hoger dan het stedelijk gemiddelde van 14,8% (2020). In deze wijken zijn er grote verschillen tussen buurten. In Kanaleneiland-Noord leeft 25,0% van de huishoudens van een inkomen tot 125% WSM, in Transwijk is dit 17,3%. Ook in Nieuw-Hoograven en Queekhovenplein is het aandeel een stuk hoger dan in respectievelijk Lunetten en Elinkwijk (zie voor de aandelen [Utrecht in Cijfers](#)).

Aandeel huishoudens met inkomen tot 125% WSM per wijk

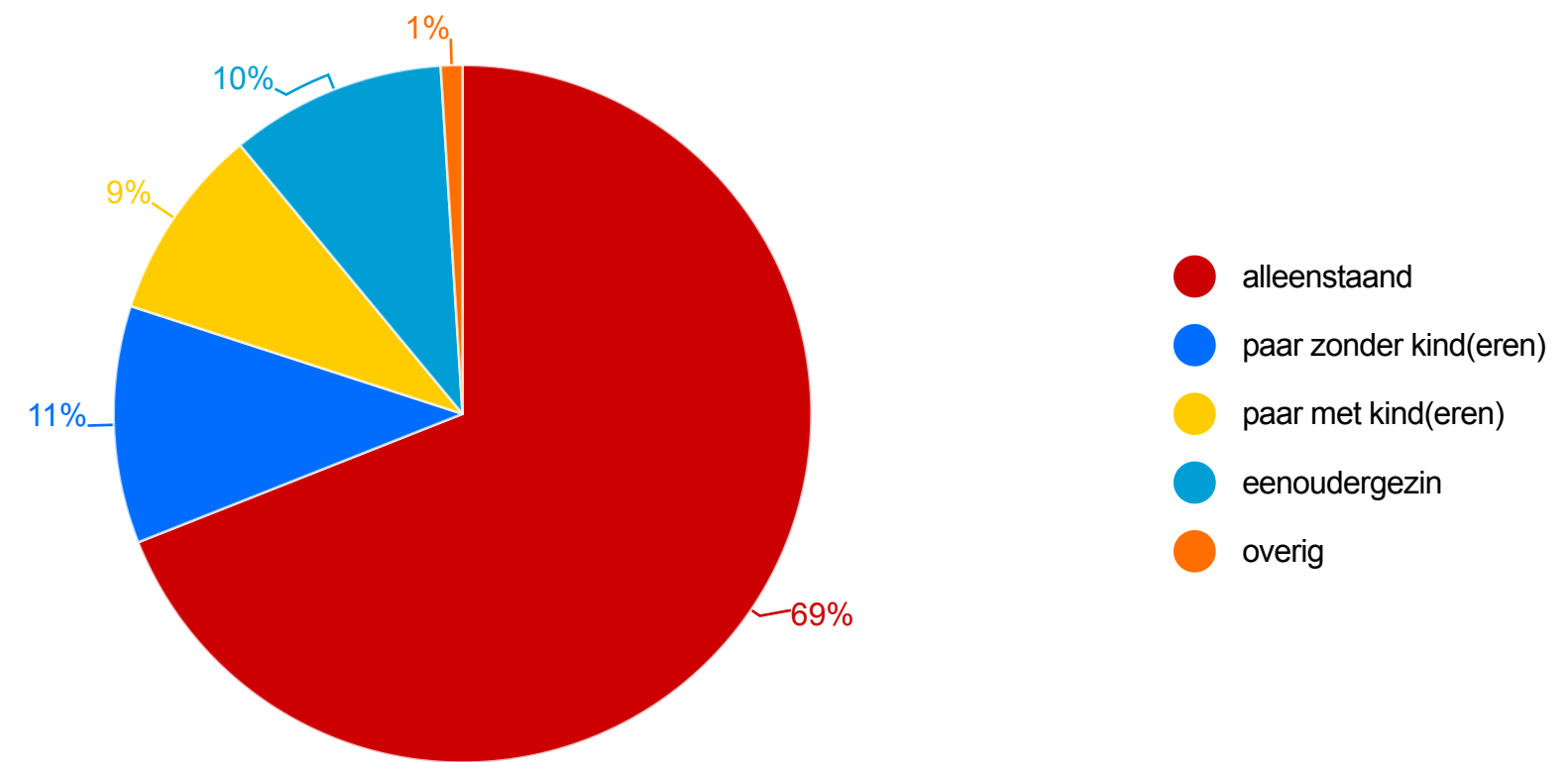

1.5 Omvang en ontwikkeling armoede

Veel alleenstaanden onder minimahuishoudens

- De groep van 23.100 Utrechtse huishoudens met een inkomen tot 125% bestaat in meerderheid uit alleenstaanden (69%; 15.900 huishoudens). 11% bestaat uit paren zonder kinderen, 9% uit paren met kinderen en 10% uit eenoudergezinnen.
- In de afgelopen jaren is het aandeel alleenstaanden iets toegenomen en het aandeel paren met kinderen en eenoudergezinnen iets afgenomen.

Utrechtse huishoudens tot 125% WSM naar huishoudenssamenstelling - 2020*

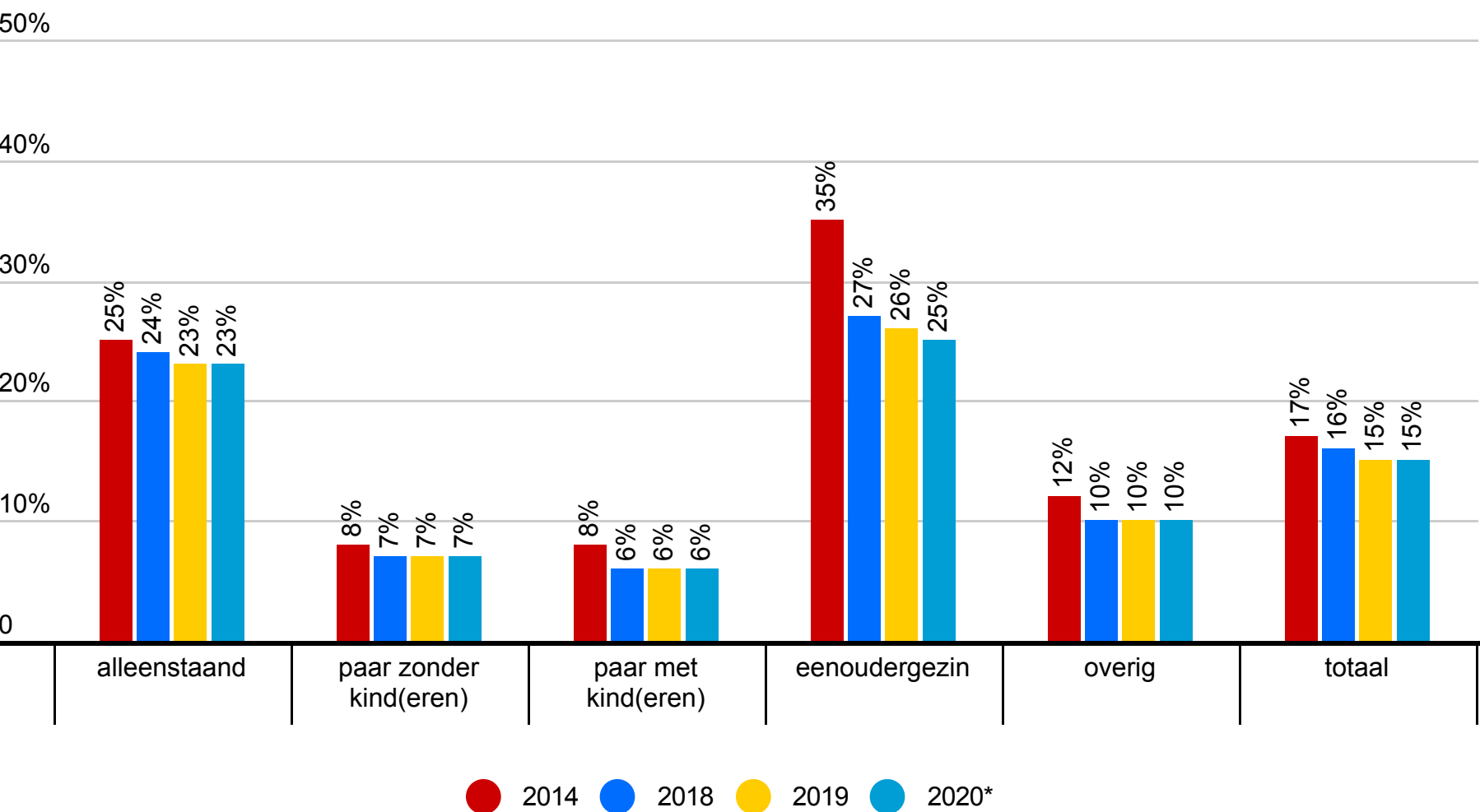

Bron: CBS-IIV, voorlopige cijfers

Eenoudergezinnen moeten vaker rondkomen van een minimuminkomen dan gemiddeld

- Het aandeel huishoudens met een inkomen tot 125% WSM is relatief groot bij eenoudergezinnen (25%) en alleenstaanden (23%).
- Bij bijna alle typen huishoudens zien we een lichte daling ten opzichte van 2014 van het aandeel met een inkomen tot 125% WSM. De daling is het sterkst bij eenoudergezinnen (een afname van 10%-punt).

Ontwikkeling aandeel huishoudens met inkomen tot 125% WSM binnen huishoudtypes in Utrecht

2014 2018 2019 2020*

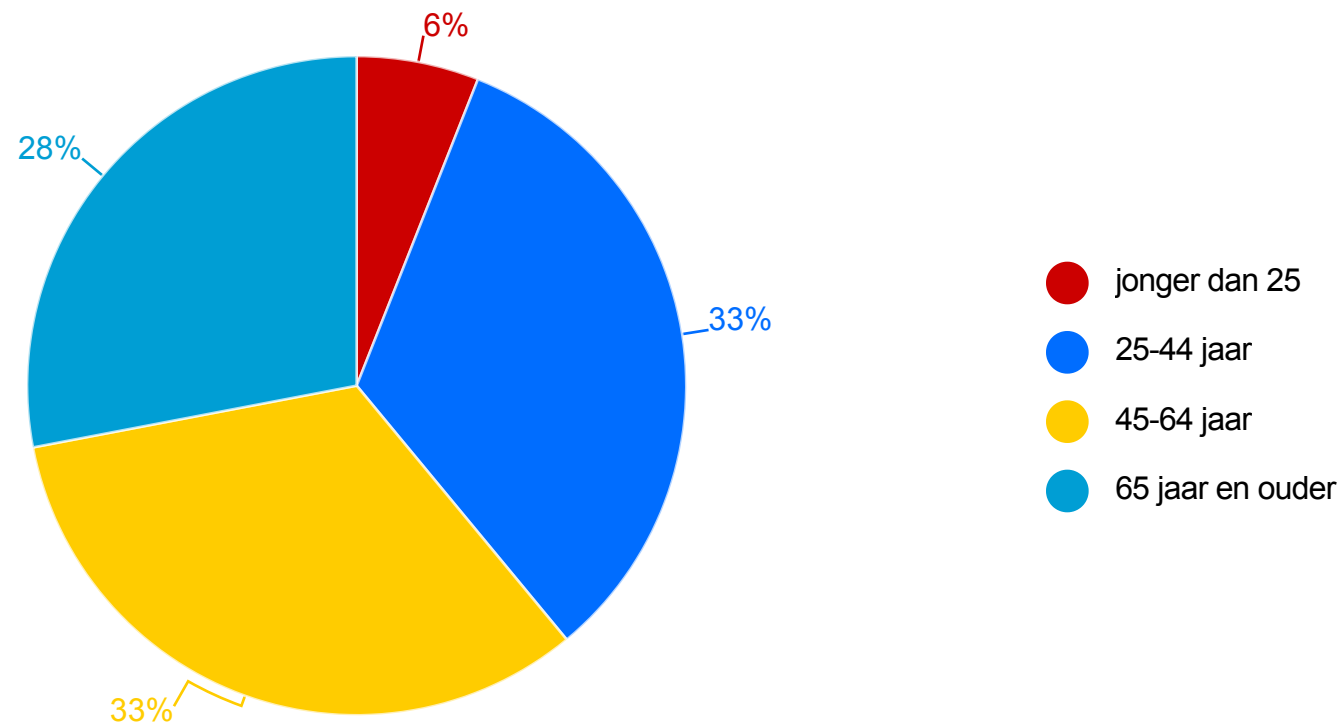
Bron: CBS-IIV, *voorlopige cijfers

1.6 Omvang en ontwikkeling armoede

Slechts klein deel huishoudens tot 125% WSM is jonger dan 25 jaar

- Van de 23.100 Utrechtse huishoudens met een inkomen tot 125% van het WSM, bestaat een derde uit huishoudens waarvan het hoofd van het huishouden (hoofdkostwinner) tussen de 25 en 44 jaar oud is (7.600 huishoudens) en nog eens een derde is tussen 45 en 64 jaar oud.
- Jongere huishoudens (hoofdkostwinner jonger dan 25 jaar) vormen een klein deel van de groep huishoudens met een inkomen tot 125% van het WSM (6%). Ruim een kwart (28%) bestaat uit oudere huishoudens (hoofdkostwinner 65 jaar of ouder).

Utrechtse huishoudens met inkomen tot 125% WSM naar leeftijd - 2020*

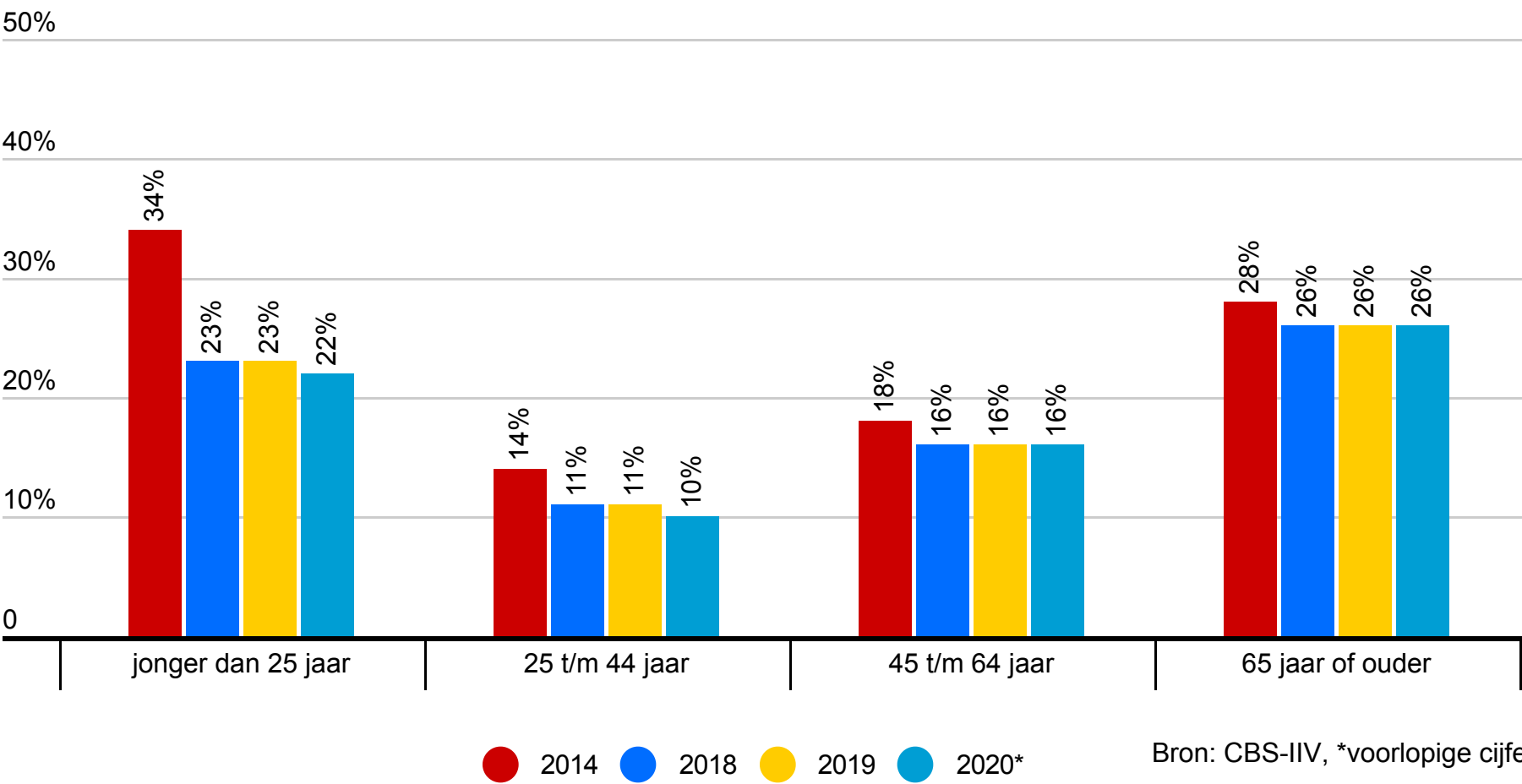

Bron: CBS-IIV, *voorlopige cijfers

Lichte afname in aandeel minima bij jongeren

- Jonge huishoudens en huishoudens met een hoofd van het huishouden van 65 jaar of ouder kennen het hoogste aandeel minima. Van alle 65+ huishoudens heeft ruim een kwart (26%) een inkomen tot 125%. Onder jongere huishoudens is dit 22%.
- In vergelijking met 2014 zien we dat het aandeel minima huishoudens (met inkomen tot 125% WSM) bij jonge huishoudens is gedaald van 34% naar 22% in 2020. Bij de 'oudere huishoudens' is dit minder hard gedaald van 28% in 2014 naar 26% 2020.
- Aangezien er in Utrecht relatief weinig jonge huishoudens zijn (met inkomen, exclusief studenten), betreft het in absolute zin de kleinste groep (1.500 jonge huishoudens).

Ontwikkeling aandeel huishoudens met inkomen tot 125% WSM - binnen leeftijdsgroepen in Utrecht

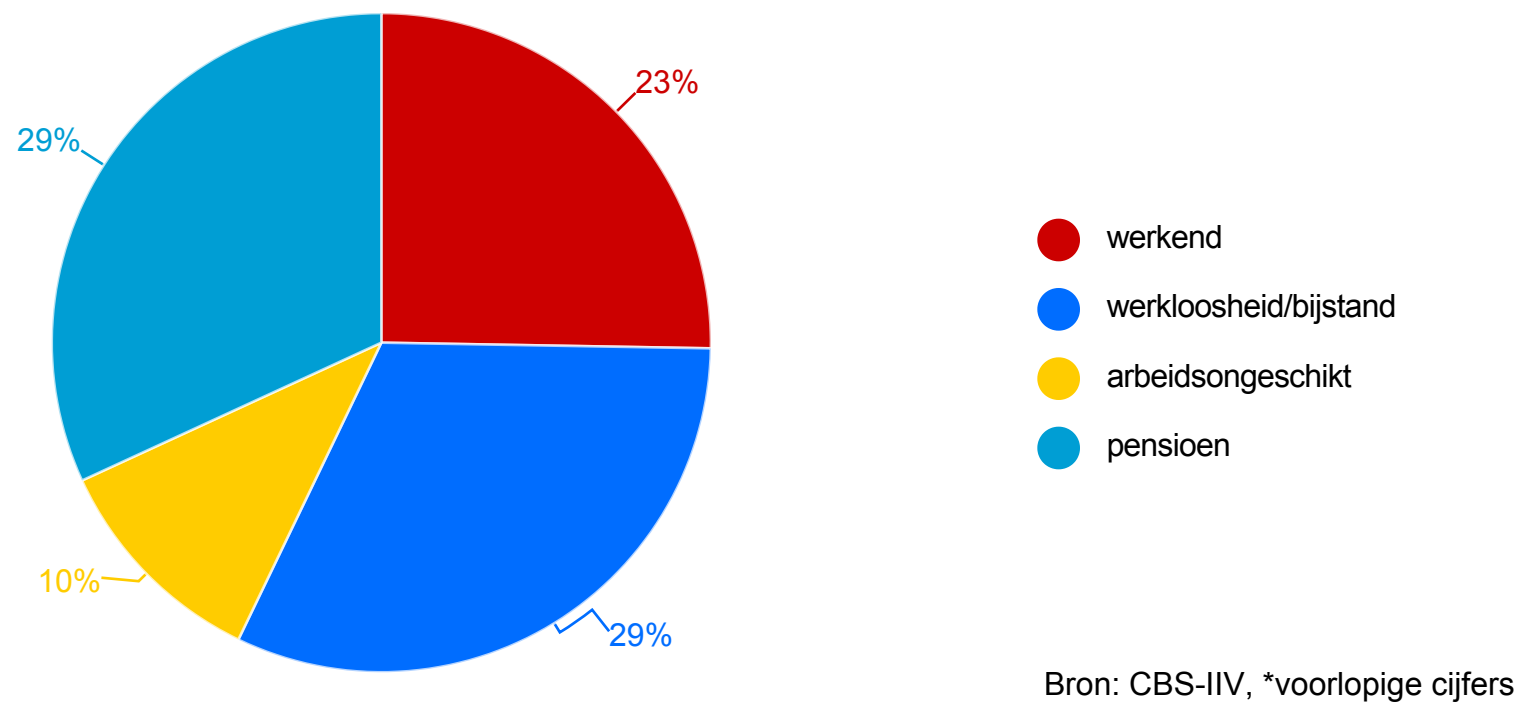
Bron: CBS-IIV, *voorlopige cijfers

1.7 Omvang en ontwikkeling armoede

Bijna kwart huishoudens tot 125% WSM heeft werk

- Bijna een kwart van de 23.100 Utrechtse huishoudens met een inkomen tot 125% WSM heeft werk (23%). In Utrecht werkt ongeveer twee op de drie werkende armen in loondienst en is een derde zelfstandig ondernemer. Uit landelijk onderzoek blijkt dat deze mensen vooral werken op oproepbasis of zonder vaste uren, met weinig uren of als zzp'er (SER, 2021).
- De grootste groep binnen de 23.100 Utrechtse huishoudens met een inkomen tot 125% WSM is met pensioen (29%, ca. 6.800), is werkloos en/of heeft een bijstandsuitkering (29%, ca. 6.600).

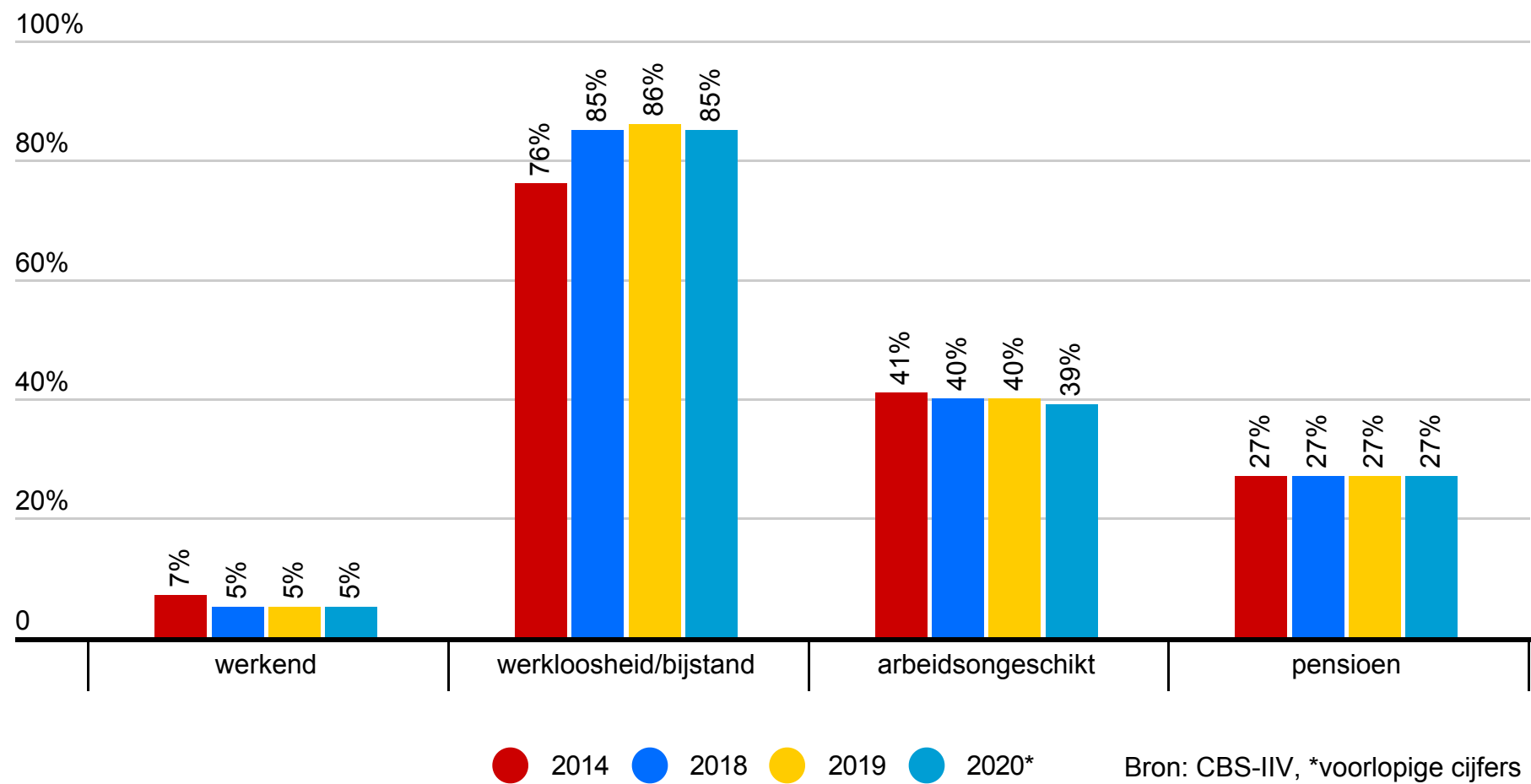
Utrechtse huishoudens tot 125% WSM naar inkomstenbron - 2020*

Werklozen en bijstandsgerechtigden hebben vaker een minima inkomen

- Het aandeel Utrechters met een inkomen tot 125% WSM is het grootst bij werklozen en inwoners in de bijstand (85%). Ook binnen de groep arbeidsongeschikten is het aandeel relatief hoog met 39%. In vergelijking met 2014 is alleen een toename te zien van het aandeel huishoudens met een minima inkomen (125%WSM) bij huishoudens die werkloos zijn en/of een bijstandsuitkering hebben. In 2014 was dit aandeel 76%.
- Huishoudens met inkomen uit werk leven het minst vaak van een inkomen tot 125% van het WSM (5%).

Ontwikkeling aandeel huishoudens met inkomen tot 125% WSM binnen diverse inkomensgroepen in Utrecht

Meer weten?

[Nibud: De coronacrisis en ons geld](#)

[SZW: Niet gebruik van de algemene bijstand](#)

[CBS: Armoedescan](#)

[SER: Werken zonder armoede](#)

[Utrecht Monitor](#)

[Utrecht in Cijfers](#)

2. Beleving armoede

2.1 Beleving armoede

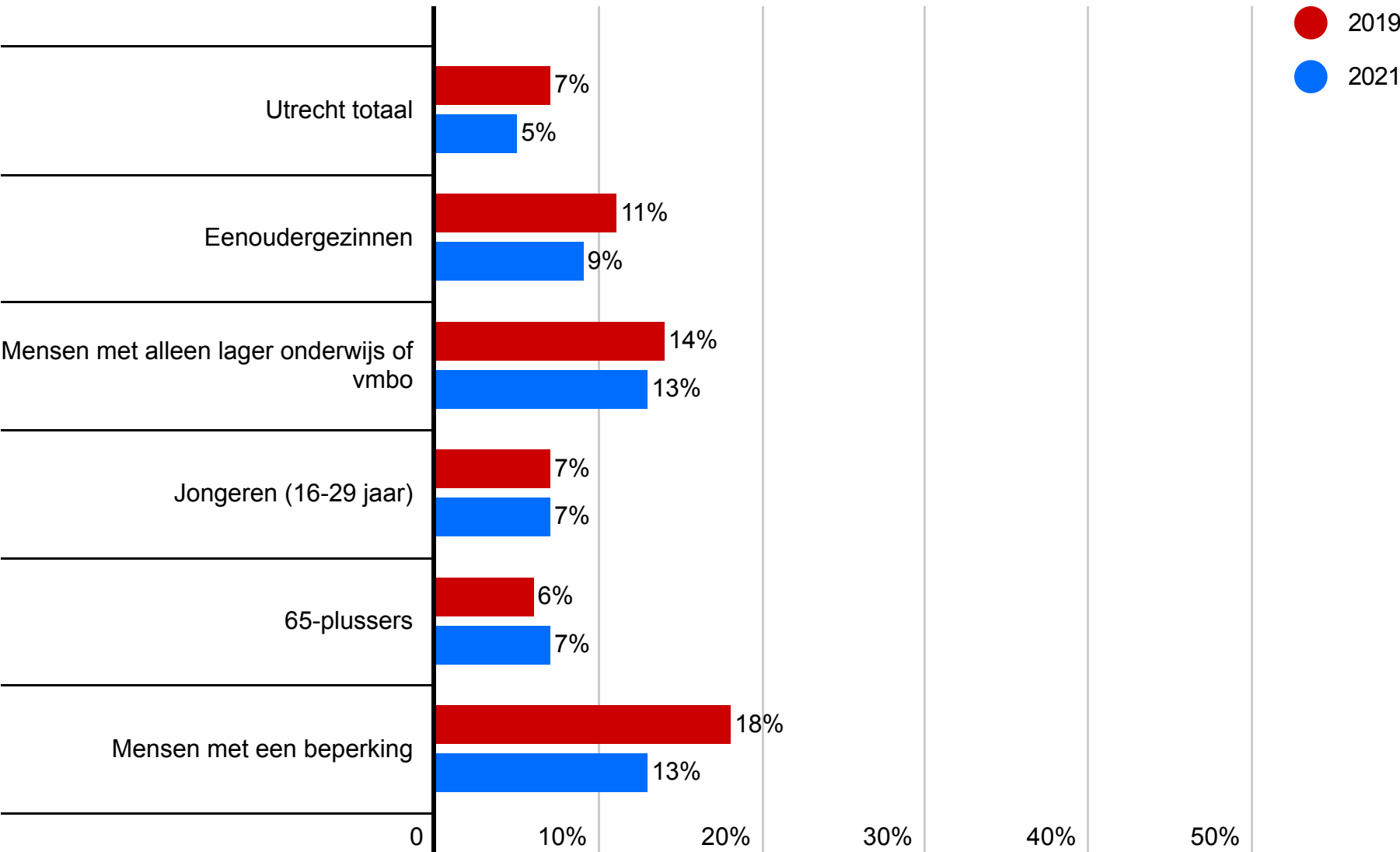
Ervaren armoede gemeten in gemeentelijke Inwonersenquête

- Inwoners met een laag inkomen hebben niet altijd problemen met rondkomen en andersom kunnen huishoudens met een laag inkomen soms wel goed rondkomen omdat ze lage kosten hebben of vermogen. In de Inwonersenquête vragen we aan Utrechters in hoeverre ze goed kunnen leven van hun inkomen. Hiermee vullen we het beeld van de inkomenscijfers aan met de beleving van inwoners.
- Kanttekening hierbij is dat kwetsbare groepen veelal een ondervertegenwoordiging kennen in vragenlijst onderzoek. Huishoudens die bezig zijn hun hoofd boven water te houden, doen minder vaak mee aan vragenlijstonderzoek. Het aandeel huishoudens die slecht kunnen leven van hun inkomen zal in werkelijkheid waarschijnlijk hoger zijn dan gerapporteerd. Trends en verschillen tussen groepen geven wel een goede indicatie van de ontwikkeling en de verschillen.
- De enquête wordt om de twee jaar afgenomen. We rapporteren hier resultaten uit 2019 en 2021. De laatste enquête is afgenomen in november 2021, dit was voor de stijging van de energieprijzen en de huidige inflatie. De effecten hiervan zijn dus niet zichtbaar in deze cijfers.

Sommige groepen geven vaker aan slecht te kunnen leven van hun inkomen

- Inwoners die in de Inwonersenquête aangeven een beperking te hebben, kunnen meer dan gemiddeld (zeer) slecht leven van het huishoudinkomen (13% versus 5% gemiddeld in Utrecht). Dit aandeel is gedaald in vergelijking met 2019 (18%).
- Ook inwoners met basisonderwijs of een vmbo-opleiding kunnen vaker dan gemiddeld slecht van hun inkomen leven (13%).
- Vergelijking van de uitkomsten voor de verschillende groepen met het stedelijk gemiddelde is indicatief., omdat het enquête uitkomsten betreffen en het gaat om een kleine groep.

Percentage Utrechters dat (zeer) slecht kan leven van inkomen, verschillende groepen

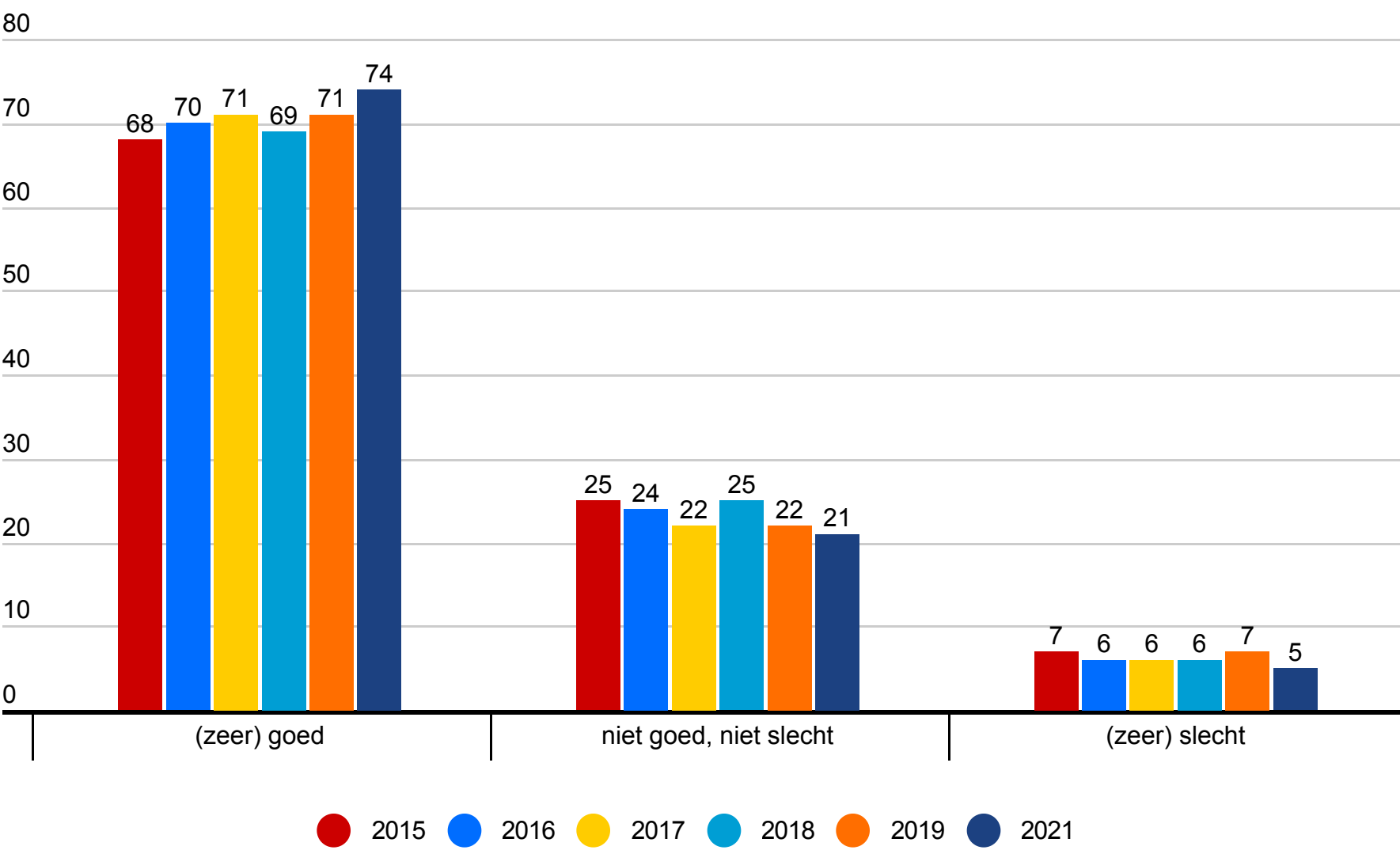
Bron: Inwonersenquête 2021 - Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

2.2 Beleving armoede

Ongeveer 5% van de Utrechters kan (zeer) slecht leven van inkomen

- De gegevens in dit hoofdstuk zijn afkomstig uit de Inwonersenquête. Ieder najaar ontvangen circa 27.000 Utrechters via een steekproef een vragenlijst voor deze enquête. Deze vragenlijst gaat over onderwerpen zoals veiligheid, wonen, economie en gezondheid. De resultaten worden verwerkt in diverse rapportages, onder andere voor beleid.
- 5% van de Utrechters geeft in de Inwonersenquête van 2021 aan slecht tot zeer slecht te kunnen leven van het inkomen van het huishouden. We weten dat inwoners met geldproblemen of andere problematiek vaak ondervertegenwoordigd zijn in vragenlijstonderzoek. We moeten er dus rekening mee houden dat de werkelijke percentages hoger liggen.
- In de afgelopen vijf jaar is het aandeel inwoners dat (zeer) slecht kan rondkomen wat afgenomen. In 2019 was dit aandeel nog 7%. De groep die zegt (zeer) goed te kunnen leven van het huishoudinkomen is toegenomen. Van 71% in 2019 naar 74% in 2021.

Mate waarin Utrechters kunnen leven van het huishoudinkomen, in % Utrechters

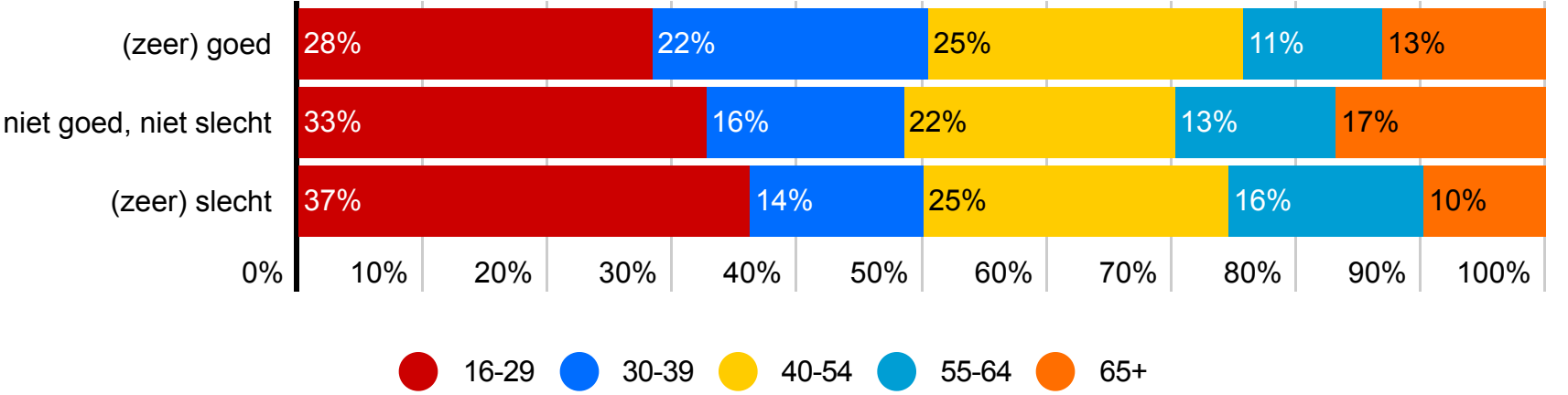

Bron: Inwonersenquête 2021 - Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

Utrechters die (zeer) slecht kunnen leven van inkomen zijn relatief iets jonger

- De groep inwoners die (zeer) slecht of niet goed/niet slecht kan rondkomen bestaat voor een relatief groot deel uit inwoners van 16-29 jaar.
- Ten opzichte van 2019 bestaat de groep die (zeer) slecht kan rondkomen vaker uit inwoners in de leeftijd van 16 t/m 29 jaar.

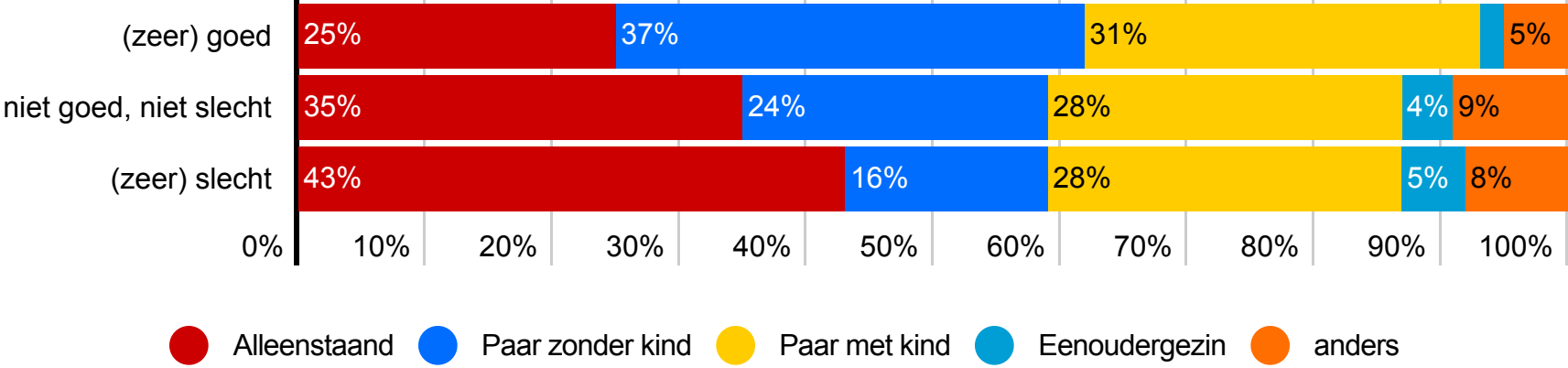
Leeftijd Utrechters binnen diverse niveaus van rondkomen - 2021

Ruim 40% Utrechters die (zeer) slecht kunnen leven van inkomen zijn alleenstaand

- Ruim vier van de tien inwoners die zeggen (zeer) slecht te kunnen leven van het huishoudinkomen is alleenstaand (43%). Dat is meer dan bij inwoners die (zeer) goed of niet goed/niet slecht kunnen rondkomen en ook meer dan gemiddeld in Utrecht. Van de huishoudens die (zeer) goed kunnen rondkomen is 25% alleenstaand.

Huishoudsamenstelling Utrechters binnen diverse niveaus van rondkomen - 2021

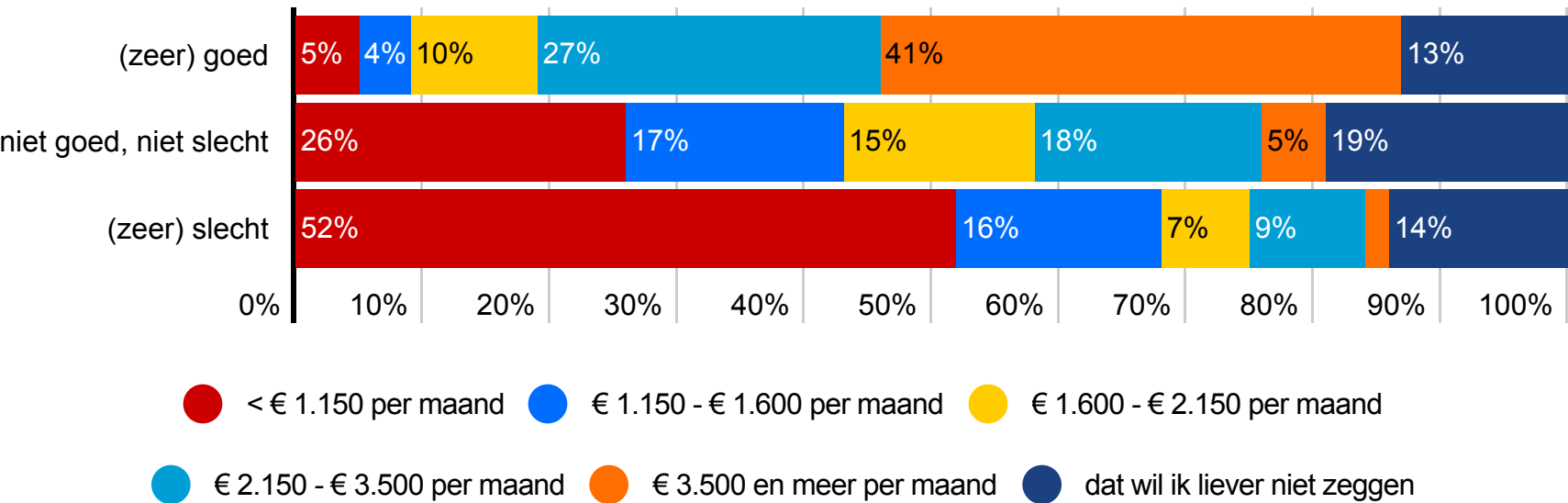
Bron: Inwonersenquête 2021 - Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

2.3 Beleving armoede

Meeste Utrechters die slecht kunnen leven van inkomen hebben een laag inkomen

- Ruim de helft van de Utrechters die (zeer) slecht kunnen leven van hun inkomen heeft een huishoudinkomen van minder dan €1.150 netto per maand.
- 16% van deze groep heeft een huishoudinkomen tussen de €1.150 en €1.600. Dit aandeel is afgenomen in vergelijking met 2019 (19%).
- 32% van de Utrechters die slecht rondkomt heeft een huishoudinkomen van meer dan €1.600 per maand. In 2019 was dit ongeveer 20%. Daarmee zien we dat slecht rondkomen ook vaker bij de iets hogere inkomens voorkomt dan in 2019.
- Een klein percentage van 2% heeft een netto huishoudinkomen van meer dan €3.500 per maand en kan toch slecht rondkomen. Andersom heeft 5% een laag inkomen (< €1.150 per maand) en zegt toch goed te kunnen rondkomen.

Inkomensverdeling Utrechters binnen diverse niveaus van rondkomen - 2021

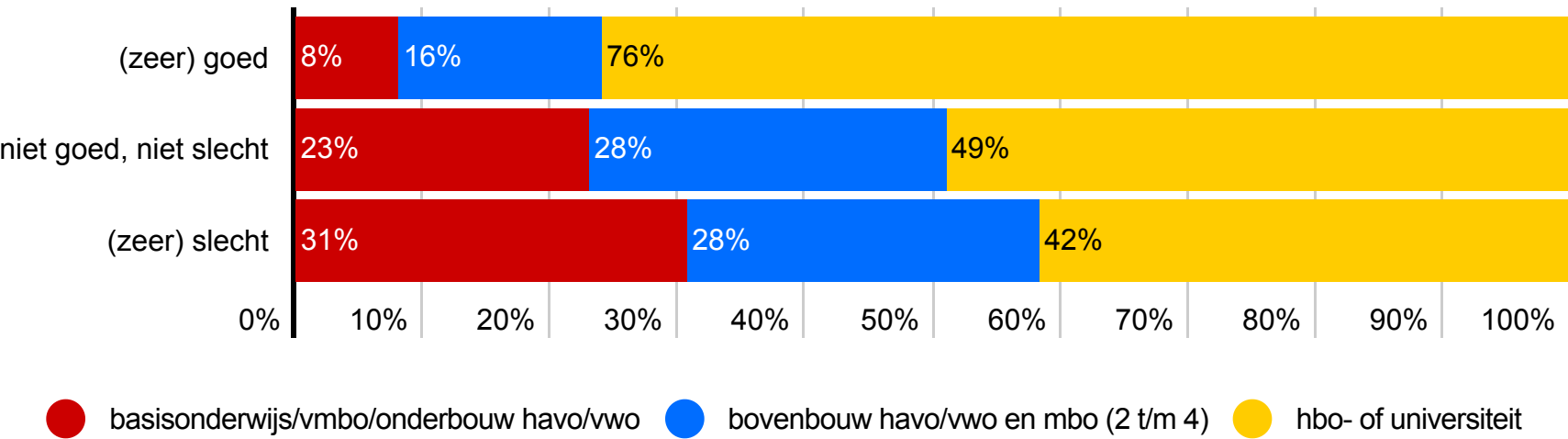

Bron: Inwonersenquête 2021 - Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

Bijna een derde die slecht kan rondkomen heeft opleiding tot en met vmbo-niveau

- Bijna een derde van de inwoners die (zeer) slecht kunnen leven van het inkomen heeft alleen basisonderwijs of een vmbo-opleiding gehad. Dit is meer dan gemiddeld in Utrecht en zeker meer dan binnen de groep die (zeer) goed kan leven van het inkomen (waarvan 8% alleen basisonderwijs of een vmbo-opleiding heeft gehad).

Opleidingsniveau Utrechters binnen diverse niveaus van rondkomen - 2021

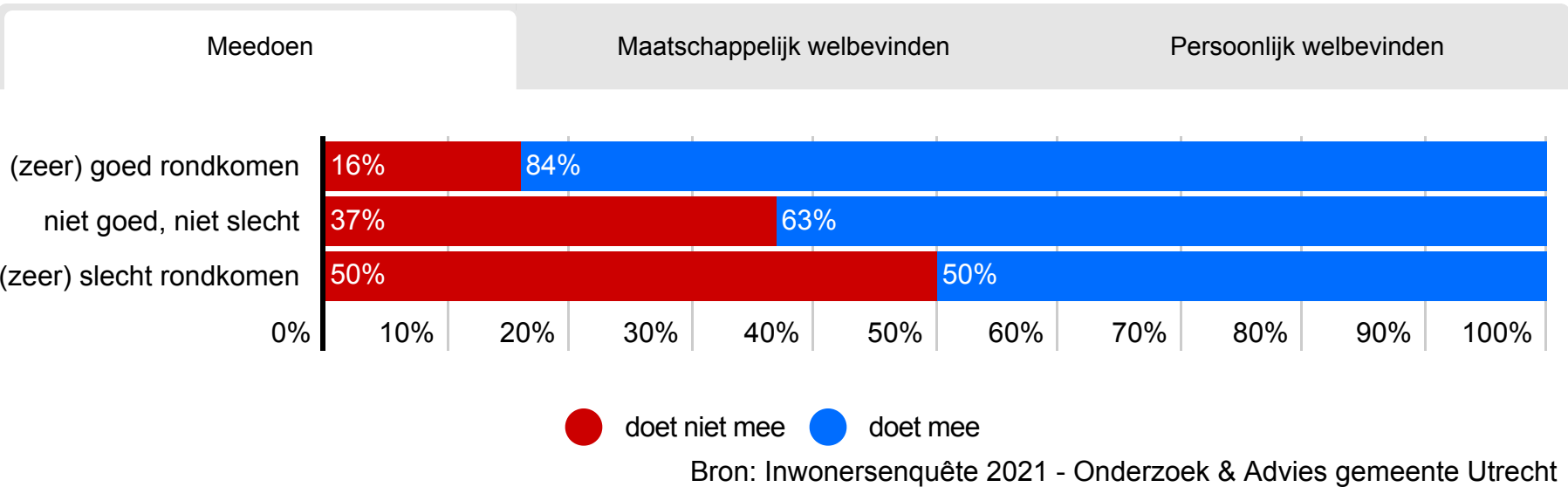
Bron: Inwonersenquête 2021 - Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

2.4 Beleving armoede

Utrechters die (zeer) slecht kunnen leven van inkomen doen minder vaak mee en scoren slechter op welbevinden

- Inwoners doen minder vaak mee naarmate ze minder goed kunnen leven van hun inkomen. In vergelijking met 2019 is voor alle niveaus van rondkomen het aandeel mensen dat niet meedoet afgenomen. Gemiddeld in de stad is het aandeel inwoners dat meedoet ook gedaald. Waarschijnlijk komt dit door de coronasituatie waardoor mensen veel minder konden doen aan sport, cultuur en sociale activiteiten.
- Mensen die aangeven niet goed te kunnen leven van hun inkomen scoren vooral minder op (vrijwilligers)werk/school en op sociale contacten dan mensen die goed kunnen leven van hun inkomen. In iets mindere mate geldt dit ook voor deelname aan sport/cultuur.
- Ook persoonlijk en maatschappelijk welbevinden neemt af naarmate inwoners minder goed kunnen leven van hun inkomen; binnen de groep die (zeer) goed kan rondkomen ervaart 95% voldoende maatschappelijk welbevinden en 94% voldoende persoonlijk welbevinden, binnen de groep die (zeer) slecht kan rondkomen is dat 50% respectievelijk 57%.

Verschillen in meedoen en welbevinden naar mate van rondkomen - 2021

Meedoen

Een inwoner 'doet mee' als sprake is van tenminste drie van de volgende vier aspecten: hebben van (vrijwilligers)werk of volgen van een opleiding, deelnemen aan sport/culturele activiteiten, actief zijn in de buurt en hebben van sociale contacten.

Maatschappelijk welbevinden

De score op maatschappelijk welbevinden is gebaseerd op de scores van vier stellingen: mensen zoals ik hebben het slecht in Nederland, de samenleving accepteert me niet echt, in deze samenleving ben ik niet belangrijk, mensen zoals ik voelen zich achtergesteld in Nederland.

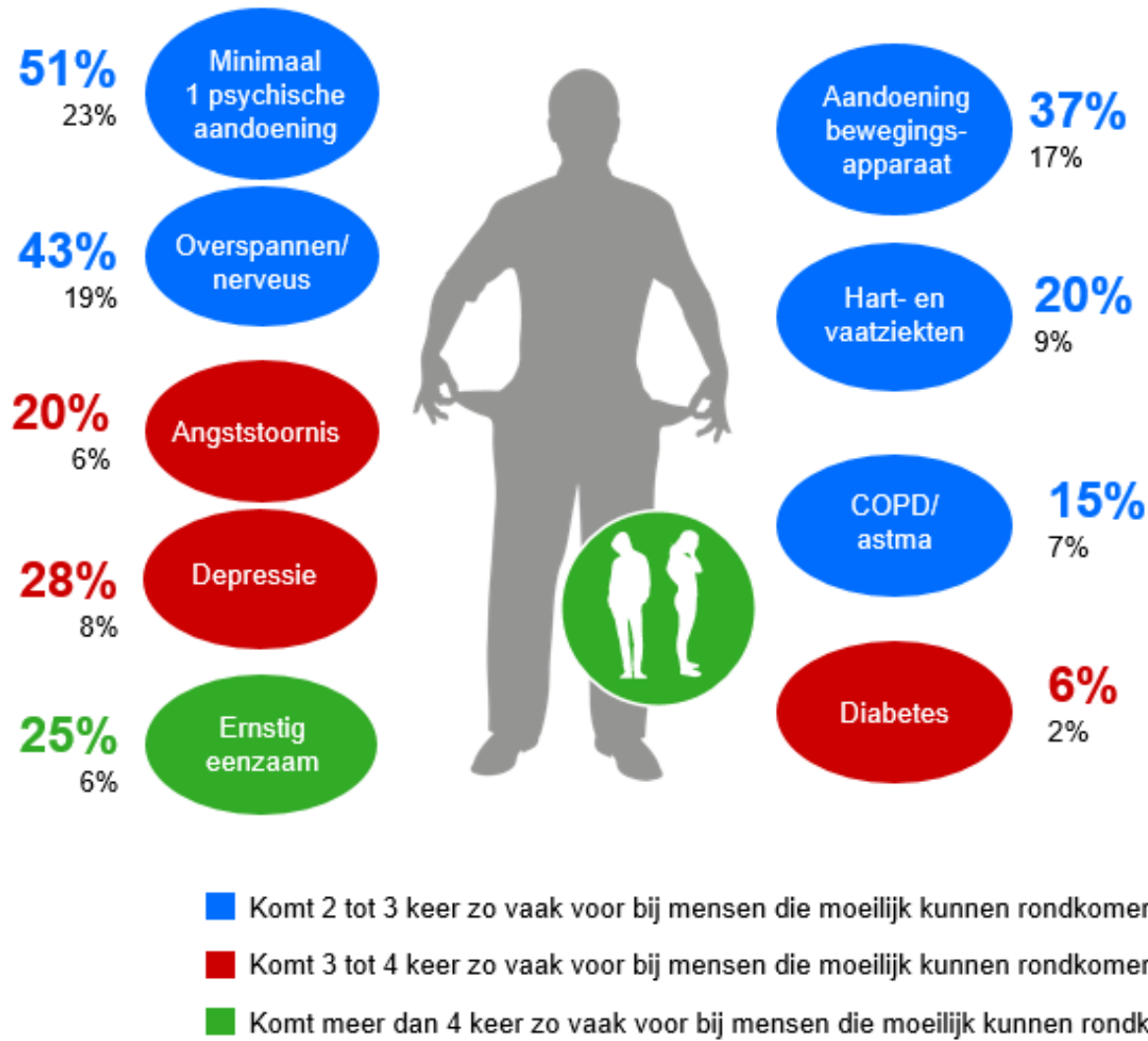
Persoonlijk welbevinden

De score op persoonlijk welbevinden is tot stand gekomen op basis van de volgende stellingen: ik ben tevreden met mijn leven en ik ben gelukkig.

Inwoners die moeite hebben met rondkomen hebben veel vaker gezondheidsproblemen

- Om de vier jaar zet de afdeling Volksgezondheid een vragenlijst uit over gezondheid. Hierin wordt ook naar rondkomen gevraagd. Hieruit blijkt dat inwoners die moeite hebben met rondkomen veel vaker chronische lichamelijke aandoeningen hebben dan inwoners die geen moeite hebben met rondkomen. Ook hebben zij vaker psychische problemen en bezoeken zij vaker de huisarts, medisch specialist of het buurtteam. Naar de tandarts gaan ze juist minder vaak.
- Inwoners die moeite hebben met rondkomen hebben ook vaker er een slechte leefstijl, blijkt uit hetzelfde onderzoek van [Volksgezondheid \(2020\)](#).

Gezondheidsproblemen bij mensen die moeite hebben met rondkomen (percentage in kleur) versus mensen die geen moeite hebben met rondkomen (percentage in zwart) - 2020

Meer weten?

[CPB: Kansrijk Armoedebeleid](#)
[Utrecht Monitor](#)
[Utrecht in Cijfers](#)

3. Opgroeien in armoede

3.1 Opgroeien in armoede - Kinderen

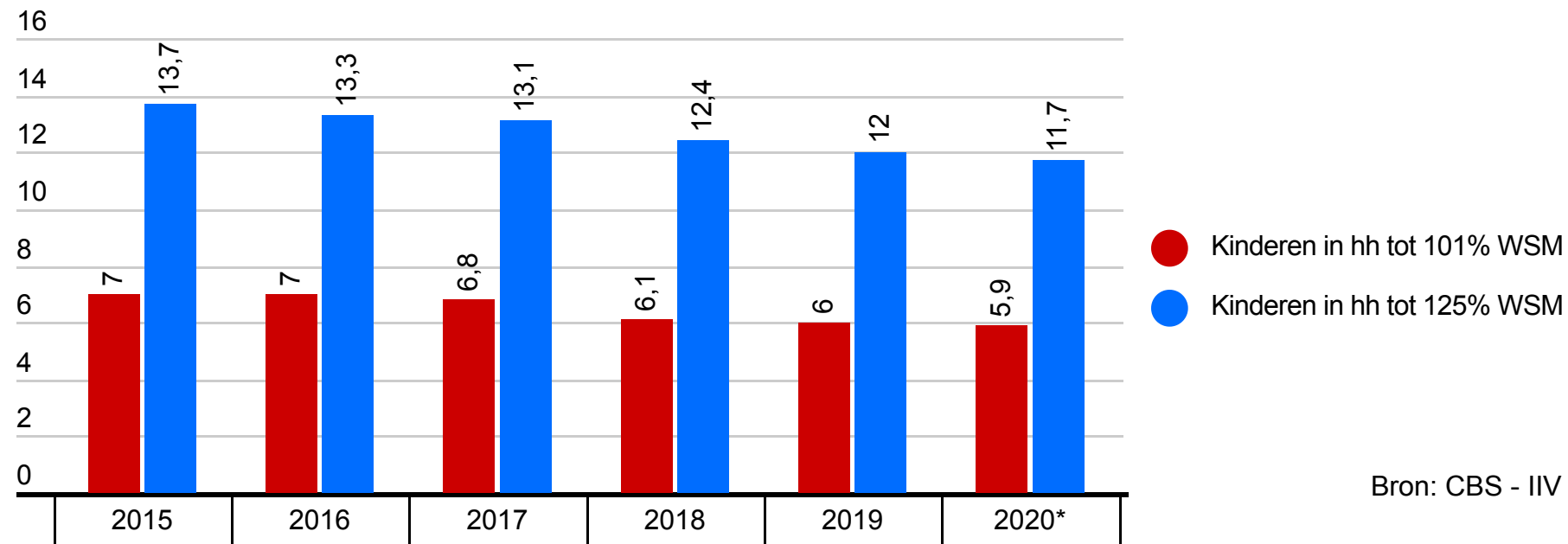
Aandeel kinderen dat opgroeit in armoede daalt, maar niet bij armste huishoudens

- In 2020 leeft 5,9% van de Utrechtse kinderen in een huishouden met een inkomen tot 101% van het wettelijk sociaal minimum (WSM). Dat is een afname ten opzichte van 2015, toen dat aandeel nog 7% was. Dit zijn in 2020 ongeveer 4.100 kinderen. 2,5% van de kinderen in Utrecht (1.600 kinderen) groeit op in een huishouden dat langdurig leeft van een inkomen op bijstandsniveau. Dit aandeel is de afgelopen jaren stabiel.
- 12% van de Utrechtse kinderen leeft in een huishouden op de Utrechtse armoedegrens (125% van het WSM). Dat is eveneens lager dan in 2015 (13,7%). Dit zijn in 2020 ongeveer 8.000 kinderen.

Kinderen (0-18 jaar) in huishoudens tot 101% WSM, 105% en 125% wsm - Utrecht en NL

	2015		2016		2017		2018		2019		2020*	
Utrecht												
Kinderen in hh:	absoluut	%	absoluut	%	absoluut	%	absoluut	%	absoluut	%	absoluut	%
tot 101% WSM	4.600	7	4.600	7	4.500	6,8	4.100	6,1	4.100	6	4.100	5,9
tot 105% WSM	5.700	8,9	5.800	8,8	5.600	8,5	5.300	7,9	5.100	8	5.100	7
tot 125% WSM	8.800	13,7	8.700	13,3	8.700	13,1	8.400	12,4	8.100	12	8.000	12
tot 130% WSM	9.400	15	9.300	14,1	9.200	13,9	8.800	13,2	8.700	12,8	8.600	12,6
tussen 101% en 125%	4.200	6,5	4.100	6,3	4.200	6,3	4.200	6,3	4.000	6	3.900	6,1
Landelijk												
Kinderen in hh												
tot 101% WSM	204.200	6	199.200	6,1	186.300	5,7	177.500	5,5	168.100	5,2	167.300	5,2
tot 105% WSM	253.900	7,7	249.400	7,6	237.500	7,3	226.900	7	218.200	6,8	216.300	6,8
tot 130% WSM	413.000	12,6	400.700	12,2	388.200	11,9	377.700	11,6	366.700	11,4	364.300	11,4

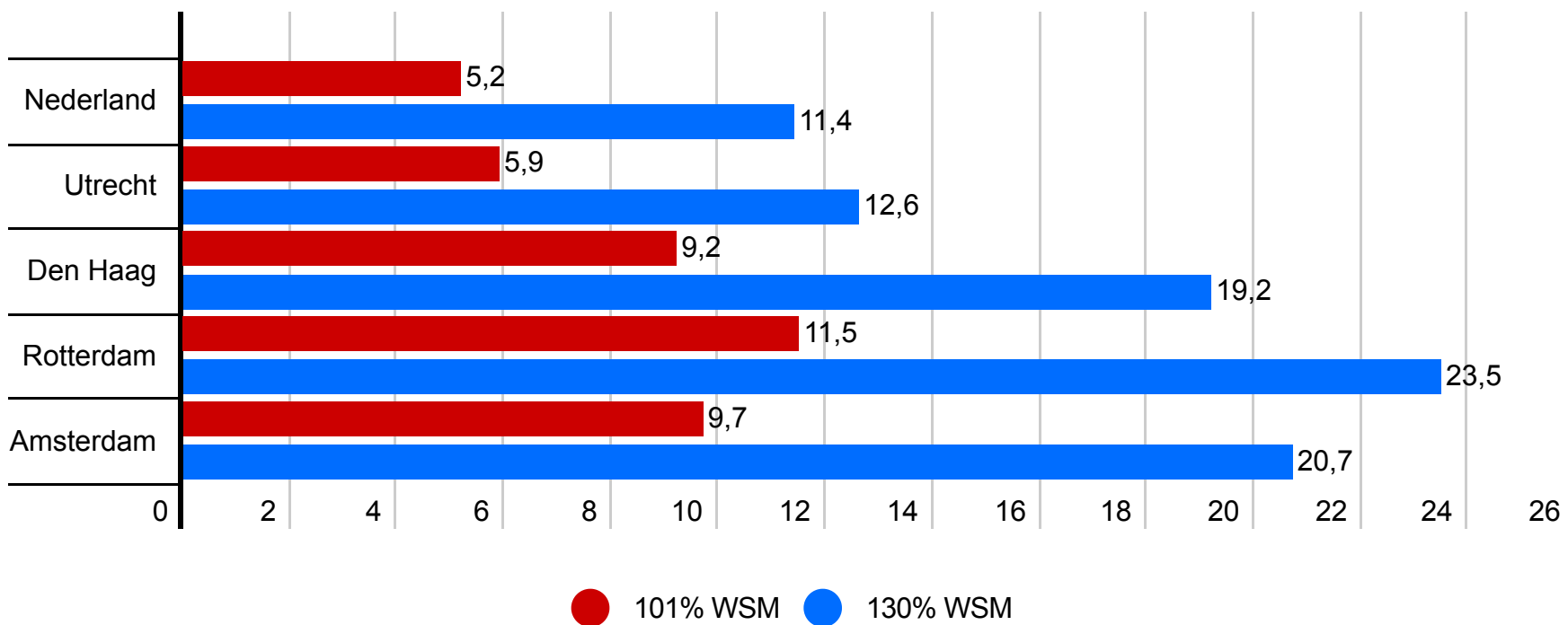
Ontwikkeling aandeel kinderen (0-18 jaar) in huishoudens tot 101% - 125% WSM Utrecht

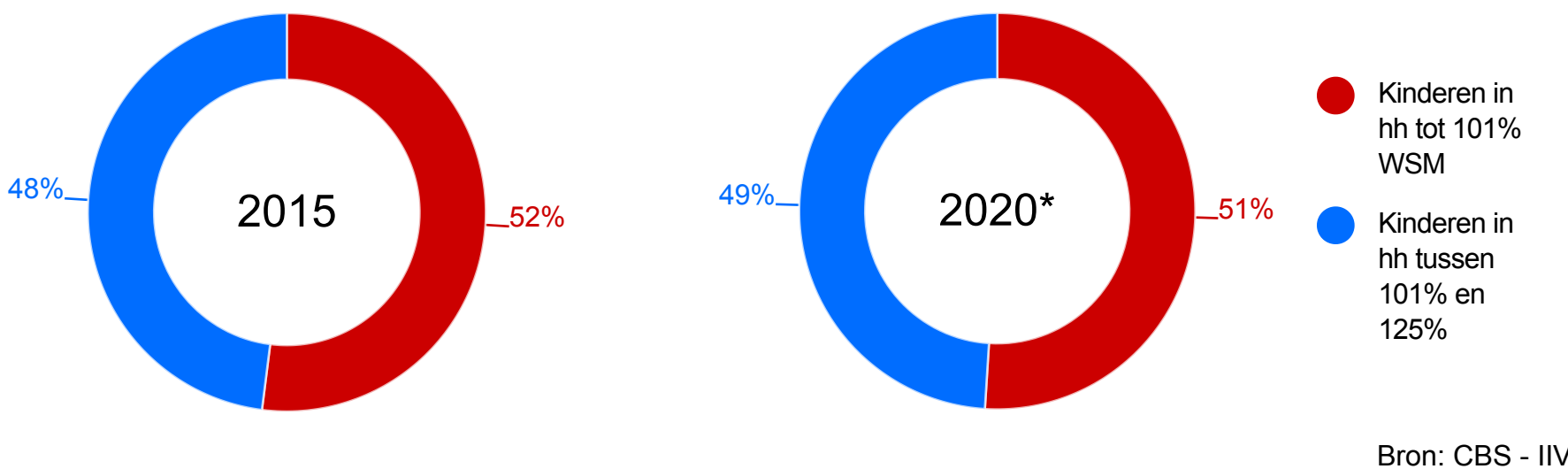
Aandeel kinderen dat opgroeit in armoede in G4 groter dan gemiddeld in Nederland

- In Utrecht is het aandeel kinderen in huishoudens op de 101% WSM inkomensgrens groter dan landelijk (5,9% versus 5,2% landelijk), maar het verschil is de afgelopen jaren wel kleiner geworden.
- Van de G4 heeft Utrecht het laagste aandeel kinderen in huishoudens met een inkomen tot 101% WSM en 130% WSM.

Aandeel kinderen (0-18 jaar) in huishoudens met inkomen tot 101% en 130% WSM in de grote steden - 2020*

Verdeling kinderen in huishoudens tot 101% WSM en tussen 101% en 125% WSM - Utrecht

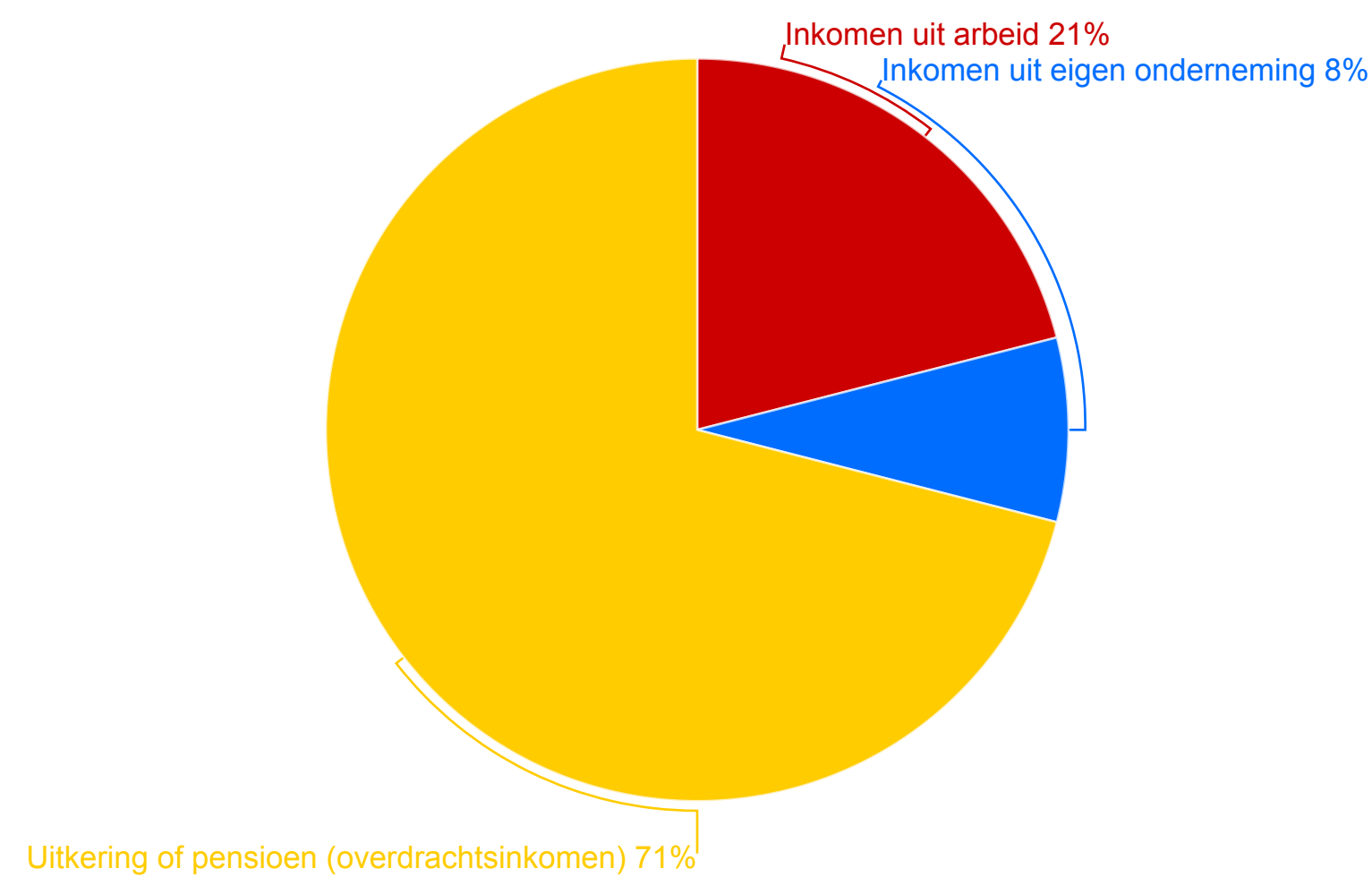

3.2 Opgroeien in armoede - Kinderen

Merendeel kinderen in minima huishoudens woont in gezin dat leeft van uitkering

- Om meer te kunnen zeggen over de achtergrondkenmerken van gezinnen waarin de kinderen opgroeien, maken we gebruik van landelijk beschikbare CBS cijfers over Utrecht. Deze cijfers zijn echter niet beschikbaar voor de Utrechtse armoedegrens (125% WSM). Daarom kijken we naar de dichtstbijzijnde beschikbare groep, namelijk huishoudens met kinderen die leven van een inkomen tot 130% WSM. Dit betreft 8.600 Utrechtse kinderen, versus 8.000 in huishoudens met een inkomen tot 125% WSM.
- Van alle 8.600 kinderen in huishoudens met een inkomen tot 130% van het WSM, woont het merendeel (71%) in een gezin waarvan het hoofdinkomen bestaat uit een uitkering of pensioen. Bij ruim de helft (52%) van de kinderen die opgroeien in een huishouden met inkomen tot 130% WSM komt het hoofd inkomen uit een uitkering (sociale voorziening).

Verdeling kinderen in huishoudens met inkomen op 130% WSM naar inkomstenbron - Utrecht 2020*

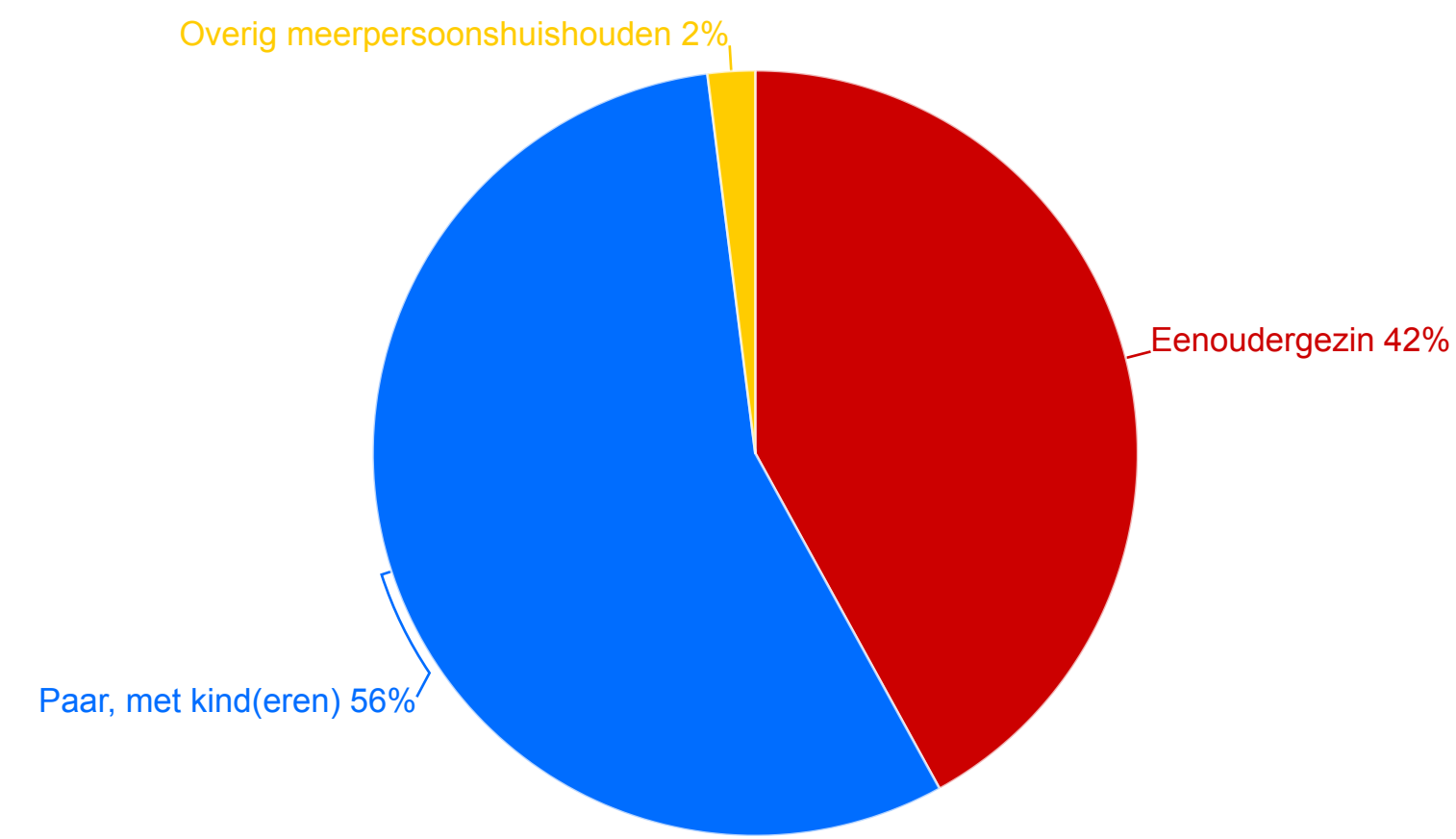

Bron: CBS - IIV * 2020 voorlopige cijfers

Kinderen in minima huishoudens leven meer dan gemiddeld in eenoudergezinnen

- Van alle 8.600 kinderen in huishoudens met een inkomen tot 130% van het WSM, woont ruim vier op de tien (42%) in een eenoudergezin, wat meer dan gemiddeld is in Utrecht (van alle kinderen in Utrecht woont 14% in een eenoudergezin).

Verdeling kinderen in huishoudens met inkomen op 130% WSM naar type huishouden - Utrecht 2020*

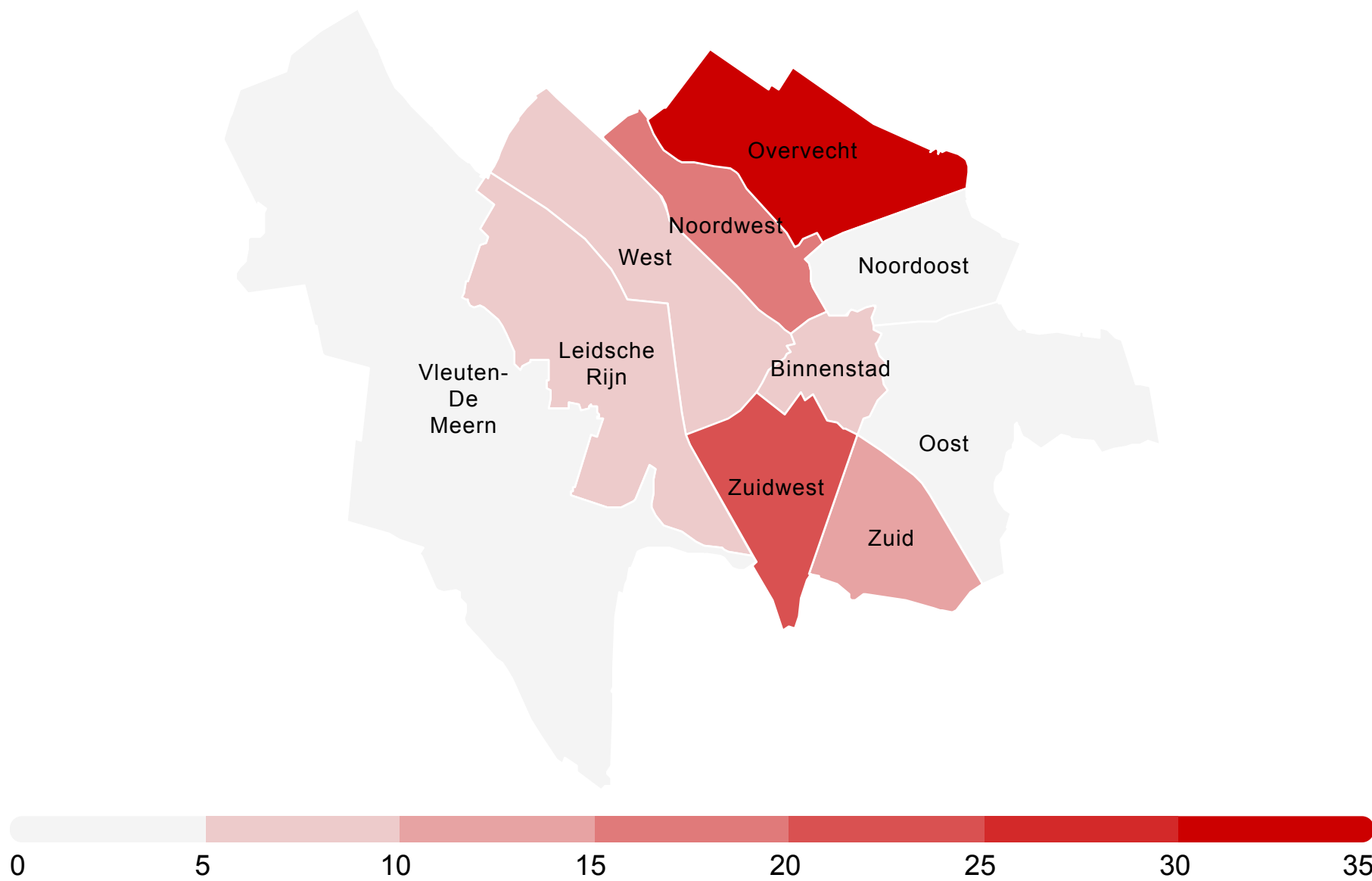
Bron: CBS - IIV

3.3 Opgroeien in armoede - Kinderen

Overvecht kent grootste aandeel kinderen in huishoudens tot 125% WSM

- Uitgesplitst naar wijken zien we dat Overvecht het grootste aandeel kinderen kent dat opgroeit in huishoudens op de Utrechtse armoedegrens (125% van het WSM), gevolgd door Zuidwest.
- Samen wonen in deze wijken 50% van alle kinderen die opgroeien in huishoudens met inkomen tot 125% van het WSM.

Aandeel (%) kinderen (0-18 jaar) in huishoudens tot 125% WSM - Utrecht 2020*, per wijk

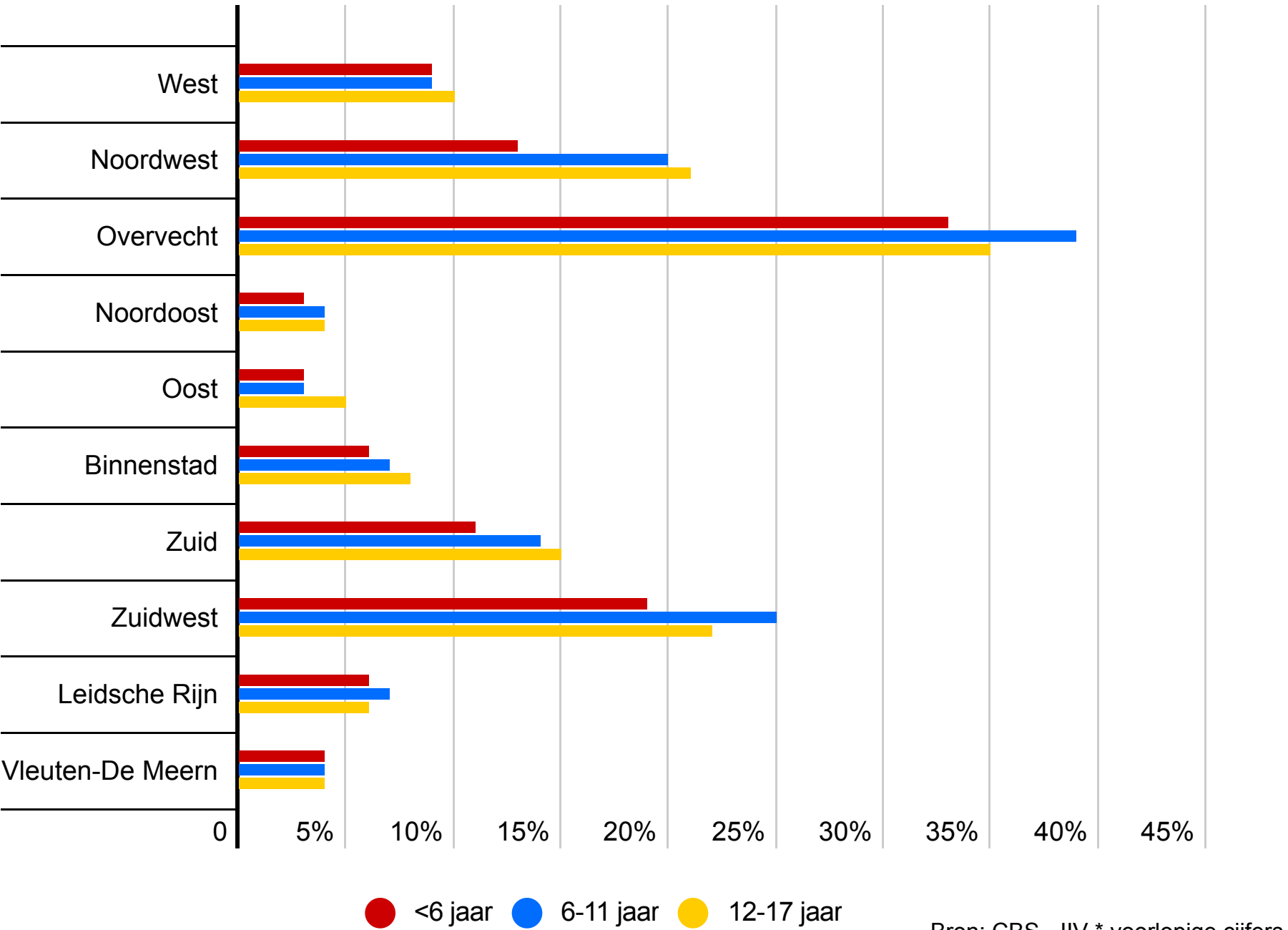

Bron: CBS - IIV * voorlopige cijfers

Kinderen jonger dan 6 jaar wonen relatief minder vaak in huishoudens tot 125% WSM

- Uitgesplitst naar leeftijd valt op dat van de kinderen jonger dan 6 jaar een kleiner aandeel op de Utrechtse armoedegrens leeft dan in de oudere leeftijdsgroepen. Dit beeld is over het algemeen in de meeste wijken te zien.

Aandeel (%) kinderen (0-18 jaar) in huishoudens tot 125% WSM - Utrecht 2020*, naar leeftijdsgroep per wijk

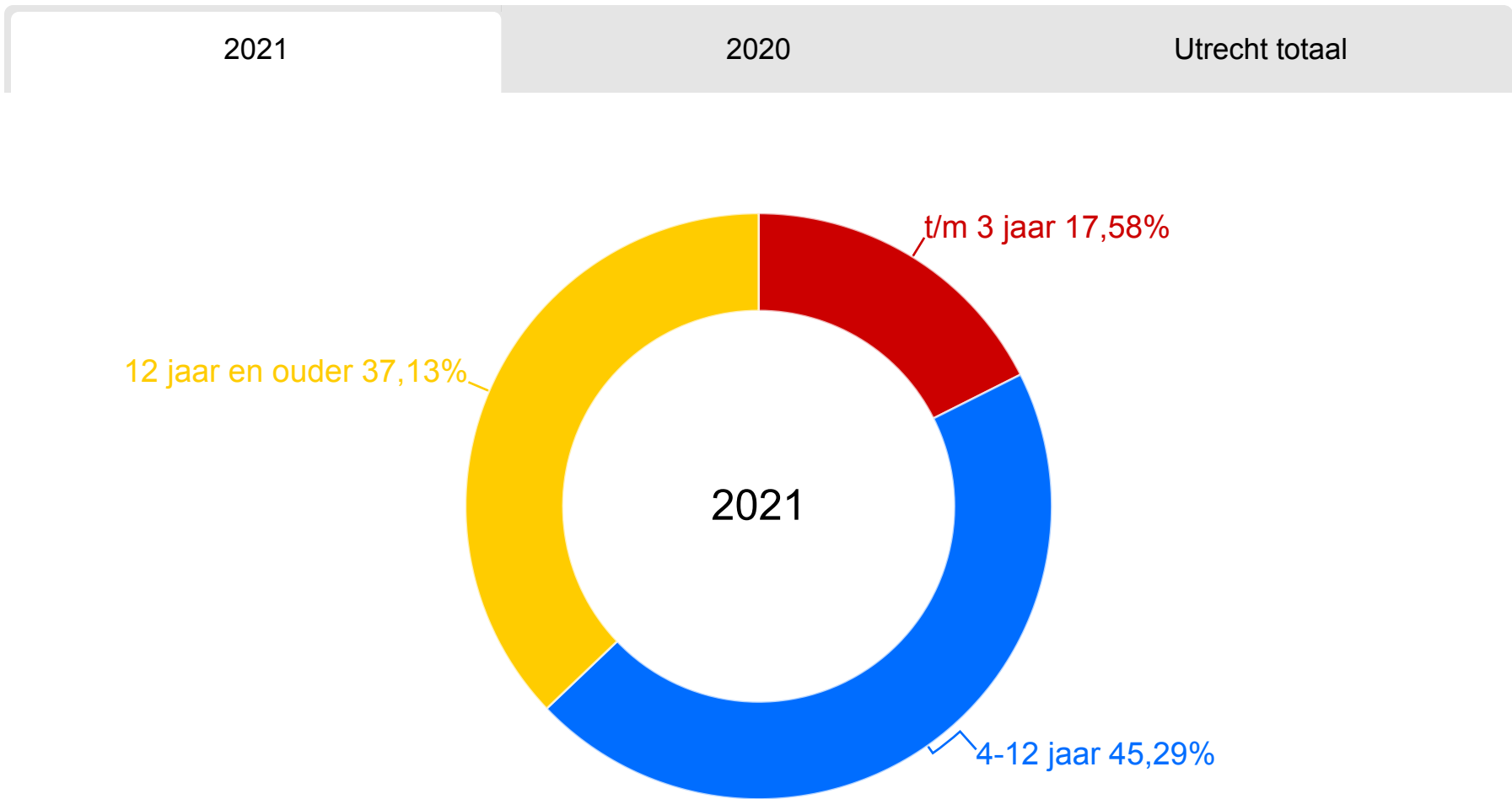
Bron: CBS - IIV * voorlopige cijfers

3.4 Opgroeien in armoede - Kinderen

Grootste groep kinderen in bijstandshuishoudens heeft lagere schoolleeftijd

- Eind december 2021 waren er 4.942 kinderen in huishoudens die moesten rondkomen van een bijstandsuitkering. Dit zijn er bijna net zoveel als in 2021 (4.906).
- De grootste groep kinderen in huishoudens met bijstand bestaat uit kinderen van 4 tot 12 jaar.
- De groep kinderen in bijstandsgezinnen kent relatief meer 12-18 jarigen dan gemiddeld in Utrecht en is in vergelijking met 2020 toegenomen.

Verdeling kinderen naar leeftijd - Utrecht 2020 - 2021

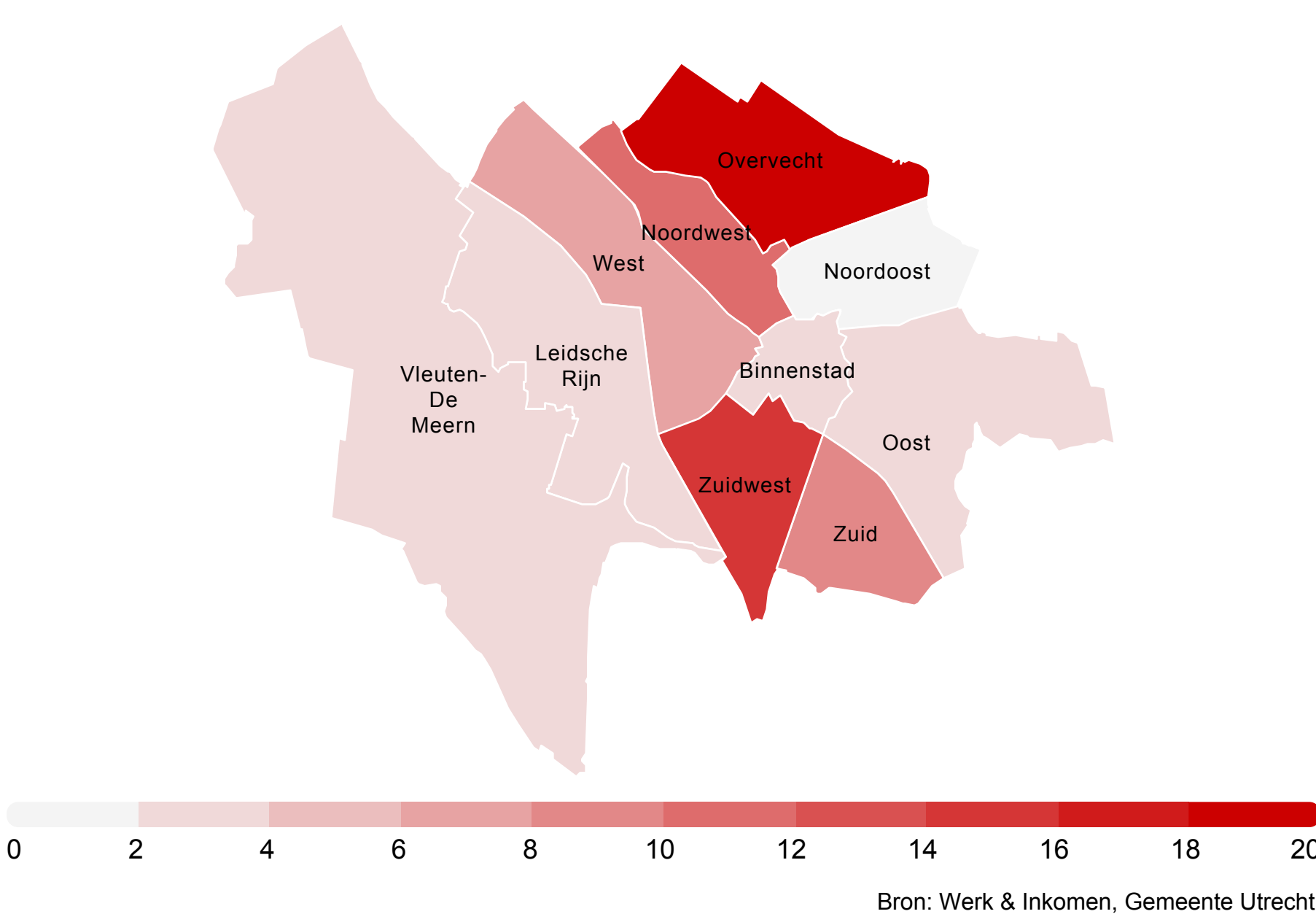

Bron: Werk & Inkomen, Gemeente Utrecht

Meer dan helft kinderen in bijstandshuishoudens woont in twee wijken van Utrecht

- Bijna een derde van de kinderen die leven in een gezin met een bijstandsuitkering woont in Overvecht (30%) en een vijfde woont in Zuidwest (21%). Gemiddeld groeit 7% van alle Utrechtse kinderen op in een huishouden dat moet rondkomen van een bijstandsuitkering.
- Relateren we het aan het aantal kinderen in de verschillende wijken, dan zien we dat een op de vijf kinderen in Overvecht (21%) opgroeit in een huishouden dat leeft van een bijstandsuitkering, in Zuidwest is dit een op de zeven kinderen (15%). In Noordoost. Oost en Vleuten-De Meern zijn de aandelen het laagst met 1 tot 2% van de kinderen.

Aandeel kinderen (0-18 jaar) in huishoudens met een bijstandsuitkering naar wijk, 2021

3.5 Opgroeien in armoede - Kinderen

Kinderen in gezinnen met lage welvaart hebben een minder goede gezondheid

- Uit de Jeugdmonitor 2021 blijkt dat kinderen van groep 7 en 8 van de basisschool, die opgroeien in een gezin met lage welvaart, minder vaak een goed ervaren gezondheid hebben. Ook hun psychische gezondheid is minder. Zo hebben zij meer te maken met gevoelens van faalangst en voelen ze zich vaker gestrest. Kinderen in gezinnen met lage welvaart bewegen minder en kijken vaker meer dan 2 uur per dag naar een beeldscherm in hun vrije tijd. Ook hebben ze meer te maken met problemen in de sociale omgeving: ze worden bijvoorbeeld vaker gepest. Tot slot hebben deze kinderen vaker een chronisch ziek gezinslid. Kinderen in gezinnen met hoge welvaart scoren ongunstig op alcoholgebruik: zij hebben vaker al een keer alcohol gedronken.
- Binnenkort verschijnt een speciale uitgave van de [Volksgezondheidsmonitor Utrecht](#) over sociaaleconomische gezondheidsverschillen bij kinderen. Hierin staat onder andere beschreven hoe verschillen tussen kinderen in gezinnen met lage, midden en hoge welvaart over de jaren heen zijn veranderd.

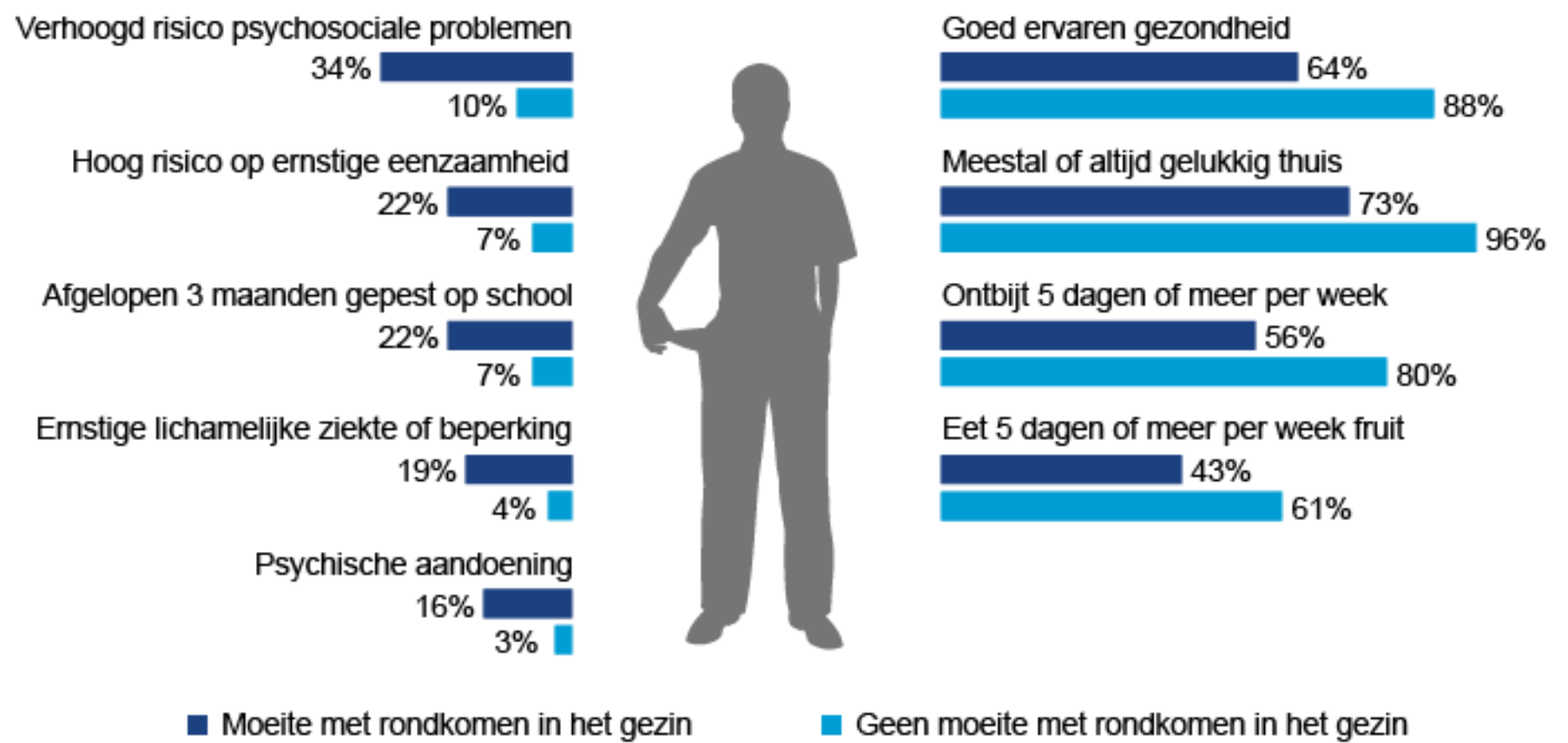
Functioneren kinderen in Utrecht naar gezinswelvaart*	gezinswelvaart 2021		
<i>cursief gedrukte cijfers=significant verschillend met andere niveaus van gezinswelvaart</i>	laag	midden	hoog
kwaliteit van leven			
percentage kinderen dat zich meestal (heel) gelukkig voelt	75	84	84
percentage kinderen met een (heel) goed ervaren gezondheid	83	90	92
psychische gezondheid			
percentage kinderen met gevoelens van faalangst	26	17	17
percentage kinderen met een verhoogd risico op psychosociale problemen	22	15	16
percentage kinderen dat zich (zeer) vaak gestrest voelt	40	32	31
leefstijl			
percentage kinderen dat gemiddeld minstens één uur per dag matig tot intensief beweegt	73	84	89
percentage kinderen dat meer dan 2 uur naar een beeldscherm kijkt in hun vrije tijd	46	36	37
percentage kinderen dat wel eens een drankje met alcohol heeft gedronken	14	13	18
sociale omgeving			
percentage kinderen dat thuis een of meer problemen ervaart	34	25	28
percentage kinderen dat vaak/altijd met iemand over problemen kan praten	66	75	75
percentage kinderen dat wel eens op school wordt gepest	23	16	16
mantelzorg			
percentage kinderen dat gezinslid heeft met langdurige ziekte, handicap of verslaving	21	10	9

* Gezinswelvaart wordt berekend op basis van de antwoorden op zes vragen die iets zeggen over hoe welvarend kinderen het thuis hebben, zoals aantal auto's in het gezin, aantal computers en wel/niet eigen slaapkamer.

Bron: Jeugdmonitor Utrecht 2021, Volksgezondheid Gemeente Utrecht

Jongeren uit gezinnen die moeilijk rondkomen hebben groter risico op ernstige eenzaamheid

- Jongeren uit gezinnen die moeilijk rondkomen, hebben een groter risico op psychosociale problemen en ernstige eenzaamheid dan jongeren uit gezinnen die geen moeite ervaren met rondkomen. Dat blijkt uit de Jeugdmonitor Utrecht (2019-2020). Jongeren uit gezinnen die moeilijk rondkomen scoren ook op andere factoren lager, zoals op goed ervaren gezondheid en gezond eetgedrag.

Bron: Jeugdmonitor 2019-2020, Volksgezondheid Gemeente Utrecht

Meer weten?
[CBS: Dashboard armoede thuiswonende kinderen](#)
[Volksgezondheidsmonitor Utrecht](#)
[Utrecht Monitor](#)
[Utrecht in Cijfers](#)

4. Bereik en gebruik armoederegelingen

4.1 Utrechtse armoederegelingen

Zes armoederegelingen

De gemeente Utrecht kende in 2020 zes armoede-regelingen.

- U-pas
- U-polis
- Individuele Inkomens Toeslag (IIT)
- Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten (RTZ)*
- Bijzondere Bijstand (BB)
- Kwijtschelding gemeentebelastingen

In de volgende pagina's wordt per regeling een omschrijving gegeven, het bereik weergegeven en gekeken naar het gebruik en/of de gebruikers.

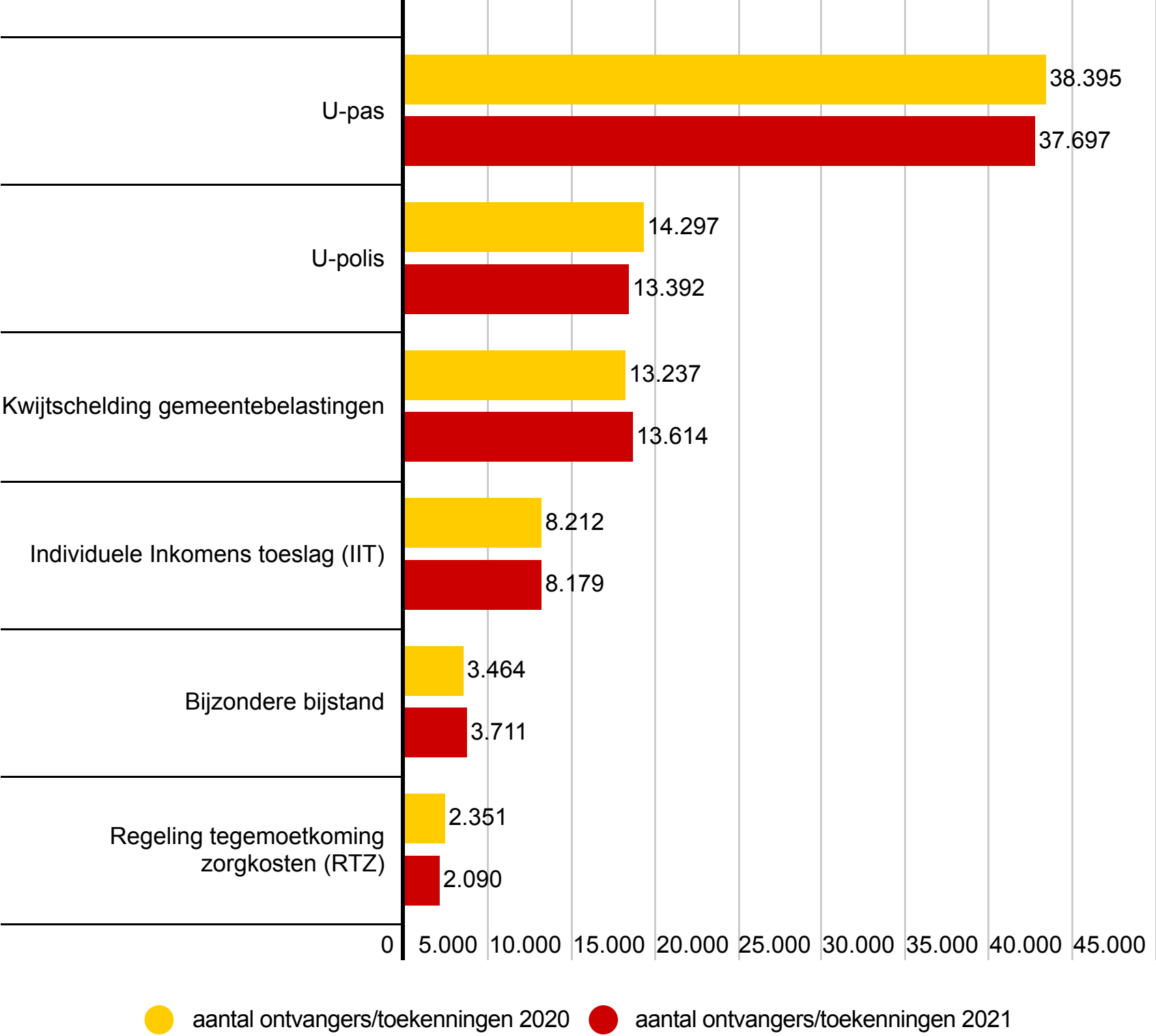
Bereik regelingen is schatting

Het bereik van een regeling wordt berekend door het aantal gebruikers te delen door de doelpopulatie**. De cijfers van de doelpopulatie (inkomensgegevens CBS) zijn nu beschikbaar tot en met 2020. Om het bereik van een regeling voor 2021 te berekenen, hebben we een schatting gemaakt van de ontwikkeling van het aantal huishoudens met een inkomen tot 125% van het wettelijk sociaal minimum in 2021. Dit hebben we gedaan op basis van het aantal huishoudens dat bijstand ontvangt (dit weten we wel voor 2020) gerelateerd aan het aantal huishoudens met een minimum inkomen. Op basis van de stand van de bijstand in 2021 berekenen we het aantal huishoudens dat van een minima inkomen leeft. We gaan er hierbij vanuit dat de verhouding tussen het aantal huishoudens met een inkomen tot 101% WSM en 125% WSM in 2021 vergelijkbaar blijft met eerdere jaren. Zo schatten we de doelpopulatie voor de regelingen in 2021. De doelpopulatie wordt dus geschat, wat betekent dat de werkelijke bereikcijfers binnen een marge vallen. Verder gaat het CBS voor de doelpopulatie uit van huishoudens met een jaar lang inkomen, terwijl in de praktijk ook mensen die geen jaar lang (een laag) inkomen hebben recht hebben op de regelingen. Tenslotte liggen er aan sommige regelingen voorwaarden ten grondslag, die niet allemaal zijn terug te vertalen naar de doelpopulatie, zoals de vermogenssituatie. Dat alles maakt dat de bereikpercentages schattingen zijn.

* De RTZ regeling is feitelijk geen armoederegeling, maar een WMO-regeling. We nemen deze regeling mee in de armoedemonitor, omdat deze ook voor mensen met een laag inkomen van toepassing is.

** Volgens de definitie van het CBS bestaat de doelpopulatie uit particuliere huishoudens waarvan de hoofdkostwinner (of eventuele partner) een volledig jaarinkomen (inkomen gedurende heel jaar) heeft en niet afhankelijk is van studiefinanciering

Toegekende armoederegelingen gemeente Utrecht 2020-2021

Betreft personen voor U-pas, U-polis en RTZ en huishoudens voor kwijtschelding, IIT en bijzondere bijstand
Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

4.2 PM U-pas

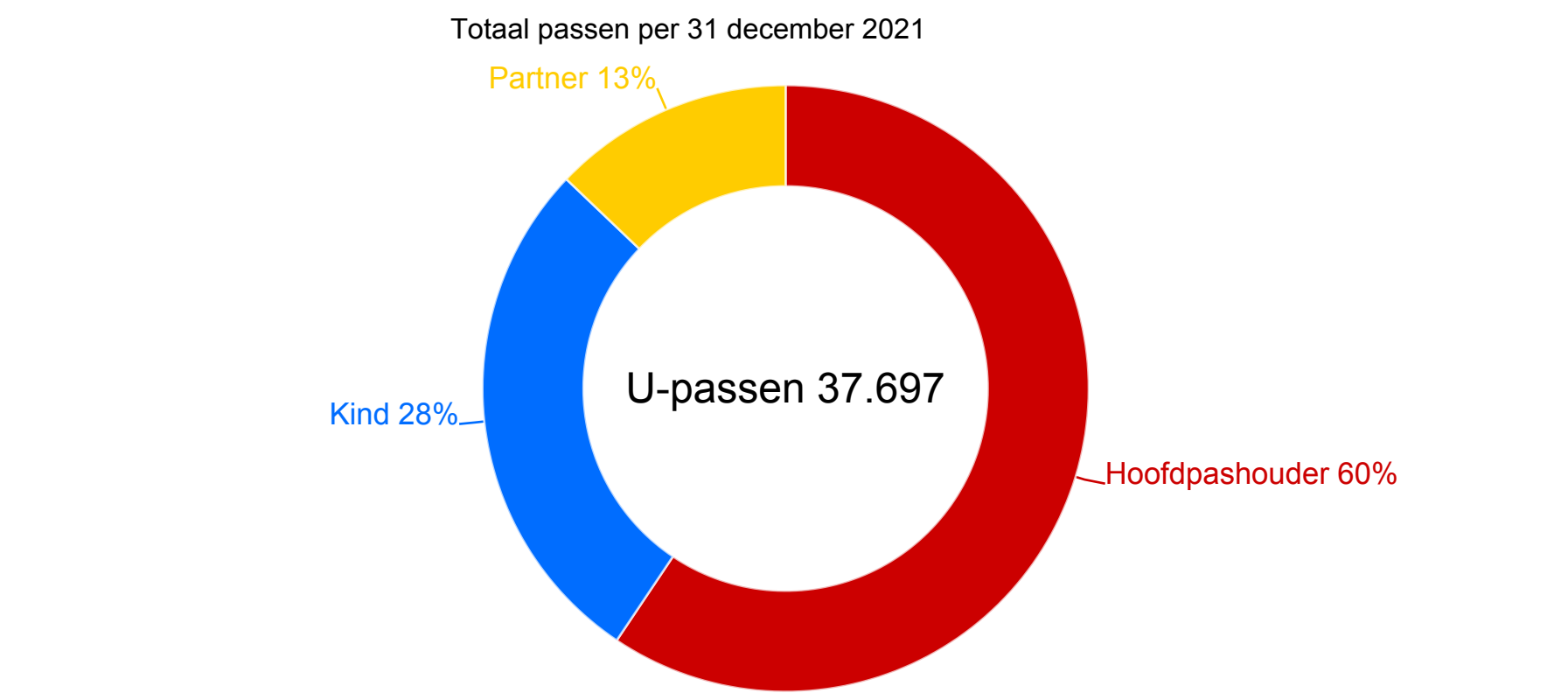
U-pas
De U-Pas is een meedoen-pas die kan worden ingezet voor activiteiten en naturaverstrekingen op basis van het U-pasbudget of worden gebruikt als zichtpas voor korting van instellingen en bedrijven. Het U-pas jaar loopt van juli tot juli.
Doel: Het bevorderen van participatie van minima.
Doelgroep: Utrechters met een inkomen tot 125% van het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM)
Omvang doelgroep: 22.000 (schatting 2021 obv stand bijstand)
Gebruik: 22.406 (huishoudens = hoofdpashouders)
Bereik: 97%

Bijna een derde van de U-pashouders zijn kinderen, bereik bij kinderen is hoog

- Er zijn per 31 december 2021 37.697* U-pashouders. 60% van de U-pashouders is hoofdpashouder. Hiermee komt het aantal huishoudens met een U-pas op 22.406.
- Naast de 22.406 hoofdpashouders is 28% van de U-passen in handen van een kind en 13% betreft een partner.
- Wanneer we kijken naar de schatting van de totale doelgroep dan is deze voor 2021 22.000 huishoudens. Het bereik van de U-pas komt met 22.406 hoofdpashouders (huishoudens) daarmee op 97%. .

* Het totaal aantal U-pashouders is lager dan in de jaarrapportage en Utrecht Monitor, namelijk 37.697 in plaats van 39.469. Dit komt doordat het hier gegevens van een peildatum betreft (31 december 2021) en niet over een heel U-pas jaar (dat loopt over de jaargrenzen heen van juli tot juli).

Verdeling U-passen in huishoudens naar pashouder per 31 december 2021*

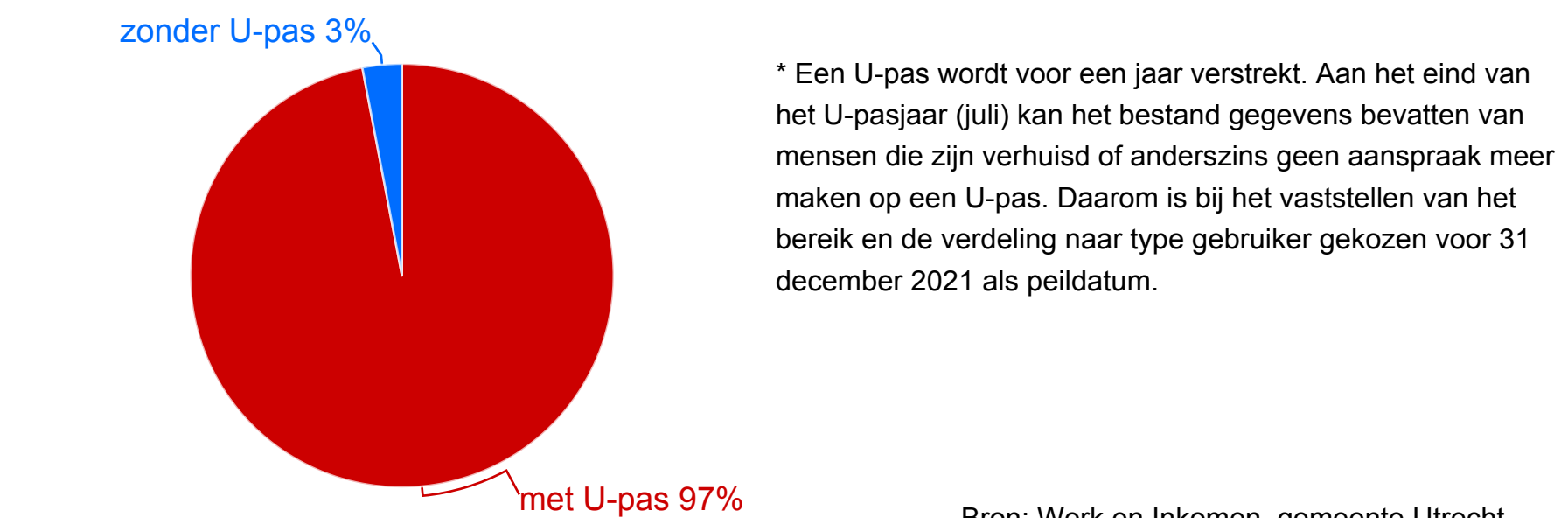

Bereik U-pas huishoudens met inkomen tot 125%WSM en kinderen in deze huishoudens per 31 december 2021*

<

huishoudens 125% WSM

>

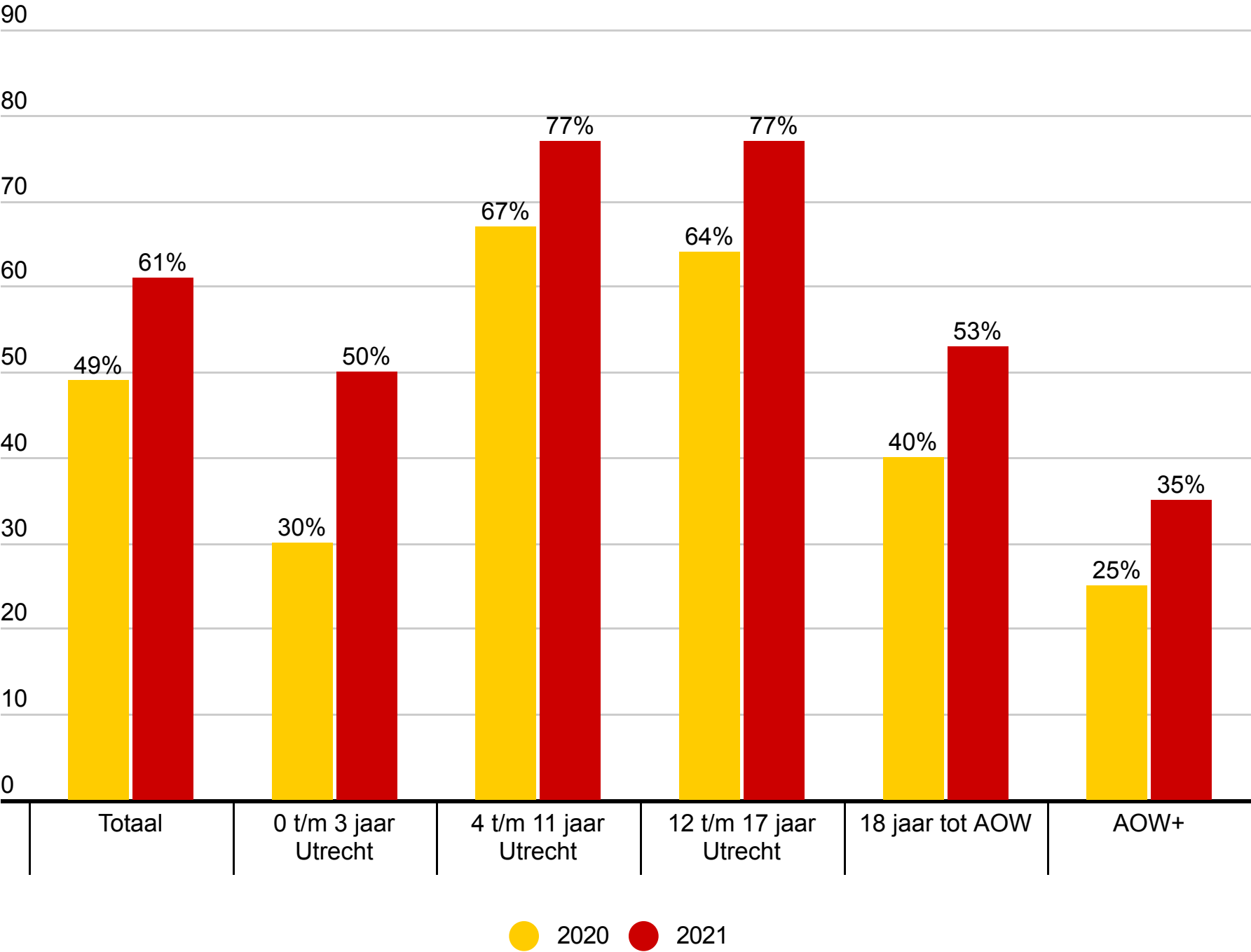
Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

4.3 U-pas

Hogere besteding U-pas budget bij schoolgaande kinderen

- Gemiddeld is 61% van het U-pasbudget in 2021 gebruikt. Dit is een stuk meer dan in 2020 toen het om 49% ging. Het gebruik is toegenomen bij alle leeftijdsgroepen. De stijging is het grootst bij de jongste leeftijdsgroep (0 t/m 3 jaar).
- Het gebruik van het budget is het grootst bij grotere kinderen (basisschoolleeftijd 77%, middelbare school 77%).
- Gepensioneerden gebruiken het minst van het budget (35%).

Besteding U-pas budget per leeftijdsgroep 2020-2021

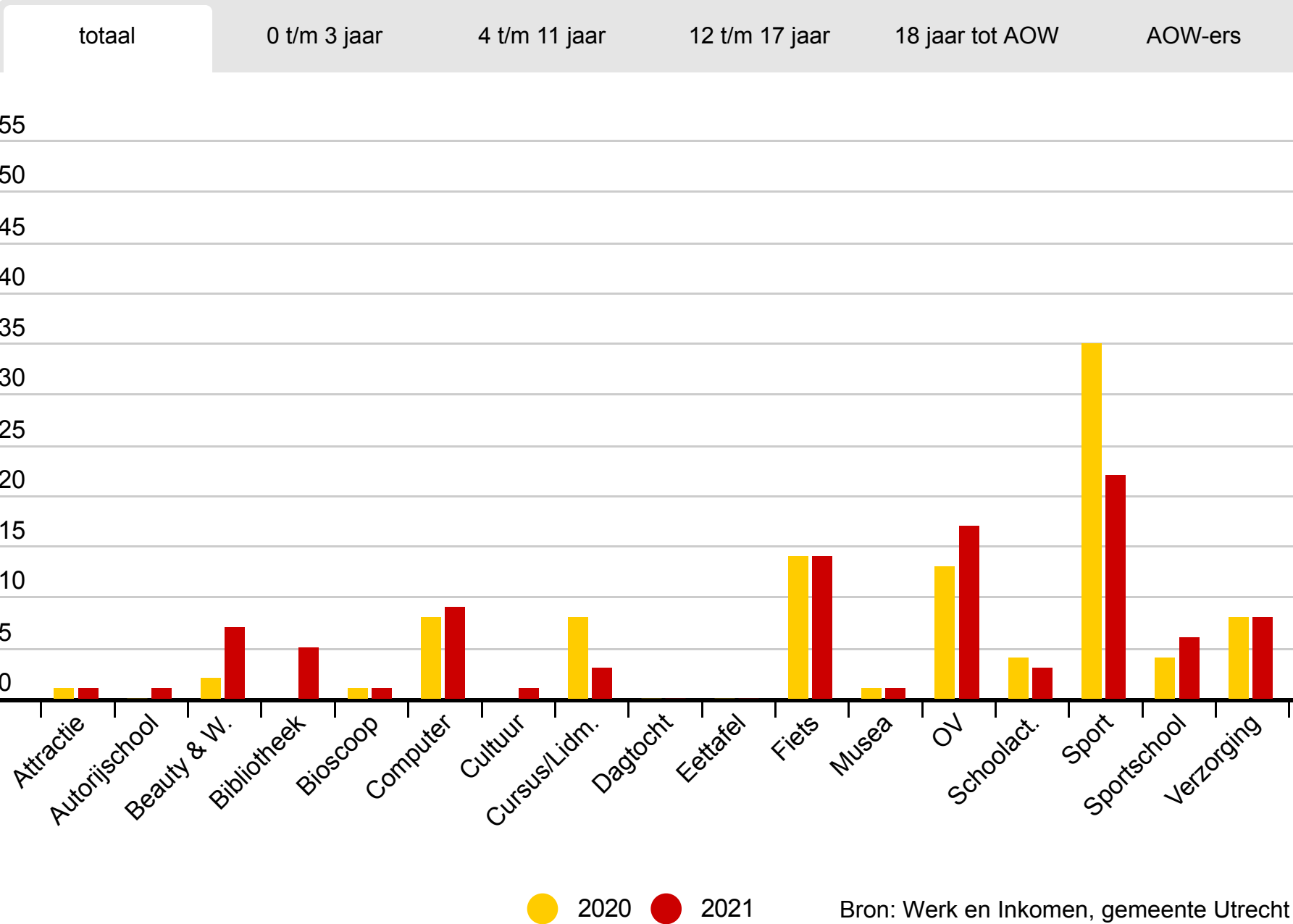

Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

Grootste deel gedeclareerd voor sport, ook veel besteed aan fiets en OV

- Gemiddeld bestaat het grootste bedrag aan declaraties dat gedaan wordt op de U-pas uit sportactiviteiten (22%). Daarna komen OV (17%) en fiets (14%) veel voor. In vergelijking met 2020 is er veel besteed in de categorie Beauty en Wellness (7%). Bibliotheek en Cultuur zijn nieuwe categorieën met bestedingsmogelijkheden die in 2020 nog niet voorkwamen.
- Tussen leeftijdsgroepen zijn verschillende uitschieters. Bij hele jonge kinderen nemen naast sport (33%), attracties (20%) een groot deel van de gedeclareerde bedragen. Bij basisschoolleerlingen gaat een groot deel van het bedrag naast sport (42%) op aan een fiets (31%). Bij kinderen in middelbare schoolleeftijd gaat het grootste deel op aan een computer (24%) en fiets (21%). Bij volwassenen is OV de grootste besteding (45%). Bij ouderen is dit juist weer sport (35%).

Declaraties U-pas naar categorieën en leeftijd 2020-2021

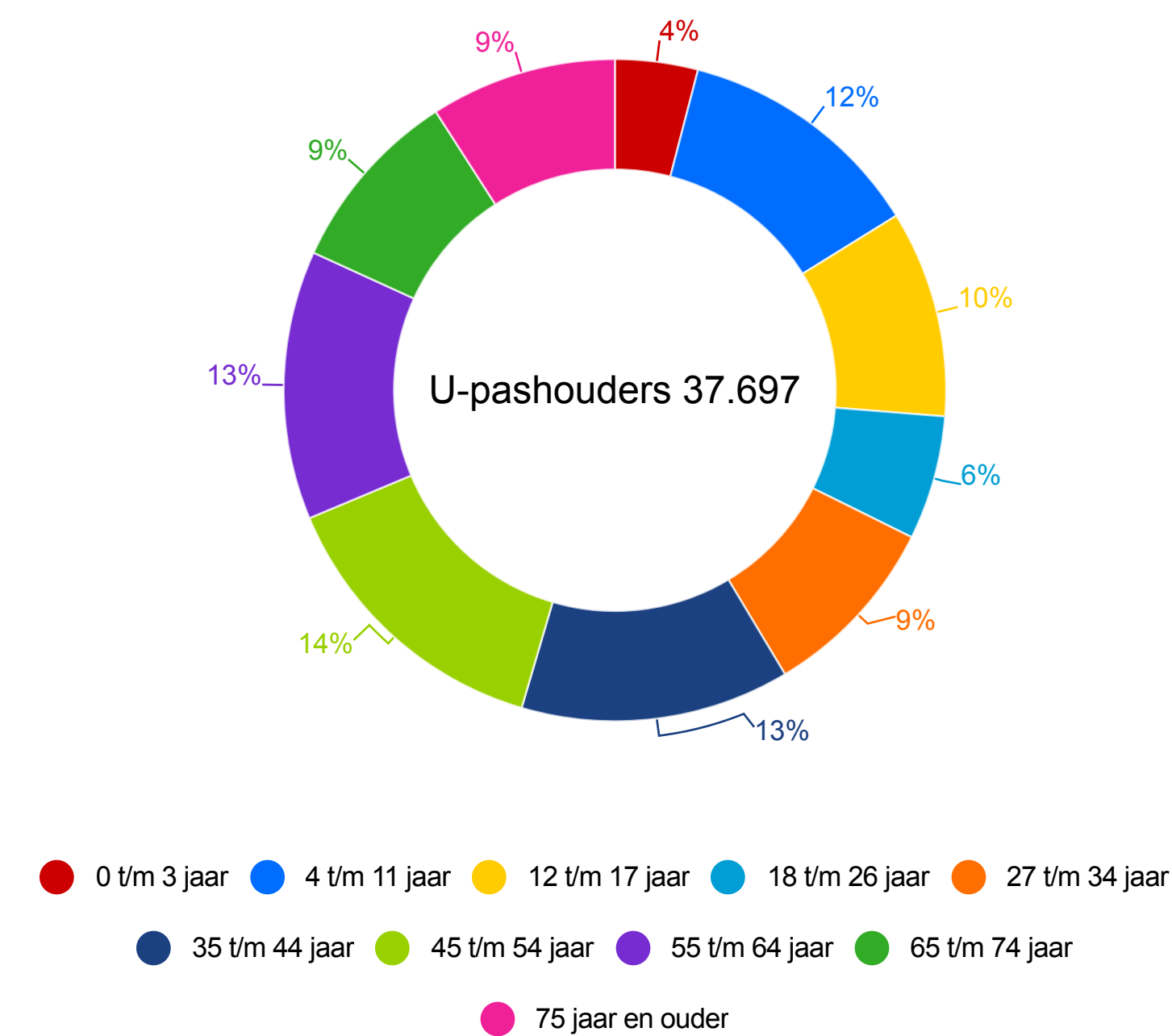
Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

4.4 U-pas

Bijna een derde van de U-pashouders is minderjarig, één op de vijf is 65-plusser

- Bijna een derde van de U-pas houders is minderjarig (27%). Hiernaast bestaat nog eens 6% uit jongeren tussen de 18 en 27 jaar.
- 40% van de U-pashouders heeft een leeftijd tussen de 35 en 65 jaar. 18% gaat om 65-plussers.

Verdeling U-pashouders naar leeftijd per 31 december 2021

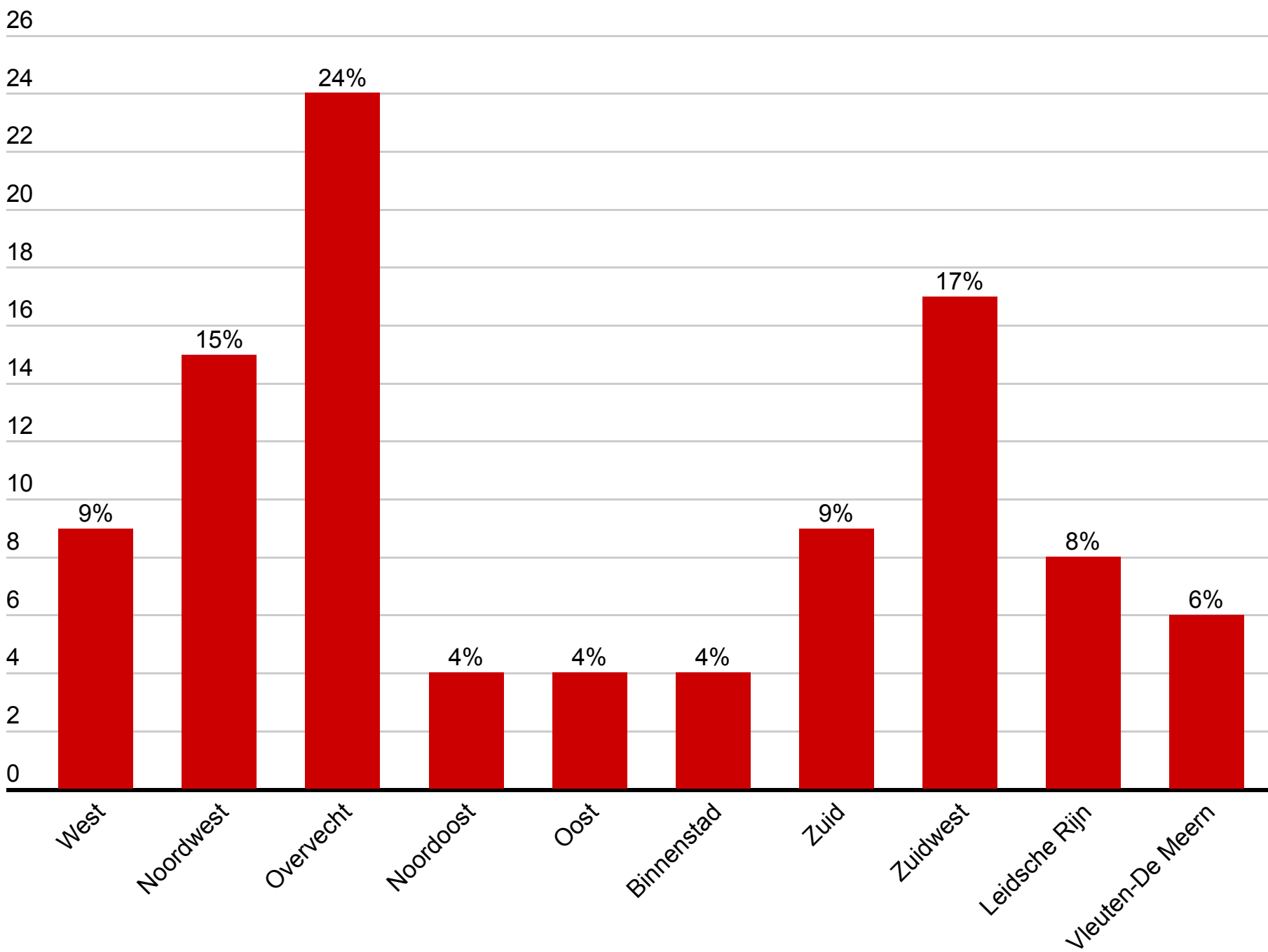

Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

Meeste U-pashouders wonen in Overvecht, Zuidwest en Noordwest

- Het grootste deel van de U-pashouders woont in Overvecht (24%). Dit is bijna een kwart van alle U-pashouders.
- Na Overvecht wonen de meeste U-pashouders in Zuidwest (17%) en Noordwest (15%).
- In Noordoost (4%), Oost (4%) en de Binnenstad (4%) wonen de minste U-pas houders.

U-pashouders naar woonwijk per 31 december 2021

Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

4.5 U-polis

U-polis

De U-polis is een samenwerking tussen gemeente en zorgverzekeraar. De verzekeraar biedt uitgebreide verzekeringen met korting en de gemeente betaalt mee. De U-polis is gekoppeld aan de U-pas.

Doel: Mensen met (hoge) zorgkosten ondersteunen. De U-polis is gericht op zo min mogelijk eigen betalingen i.v.m. zorguitgaven. Eigen Risico is in het hoogste pakket meeverzekerd, om betalingsproblemen te voorkomen

Doelgroep: Utrechters met een inkomen tot 125% van het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM)

Omvang doelgroep: 22.000 huishoudens en 36.300 personen (schatting 2021 obv stand bijstand)

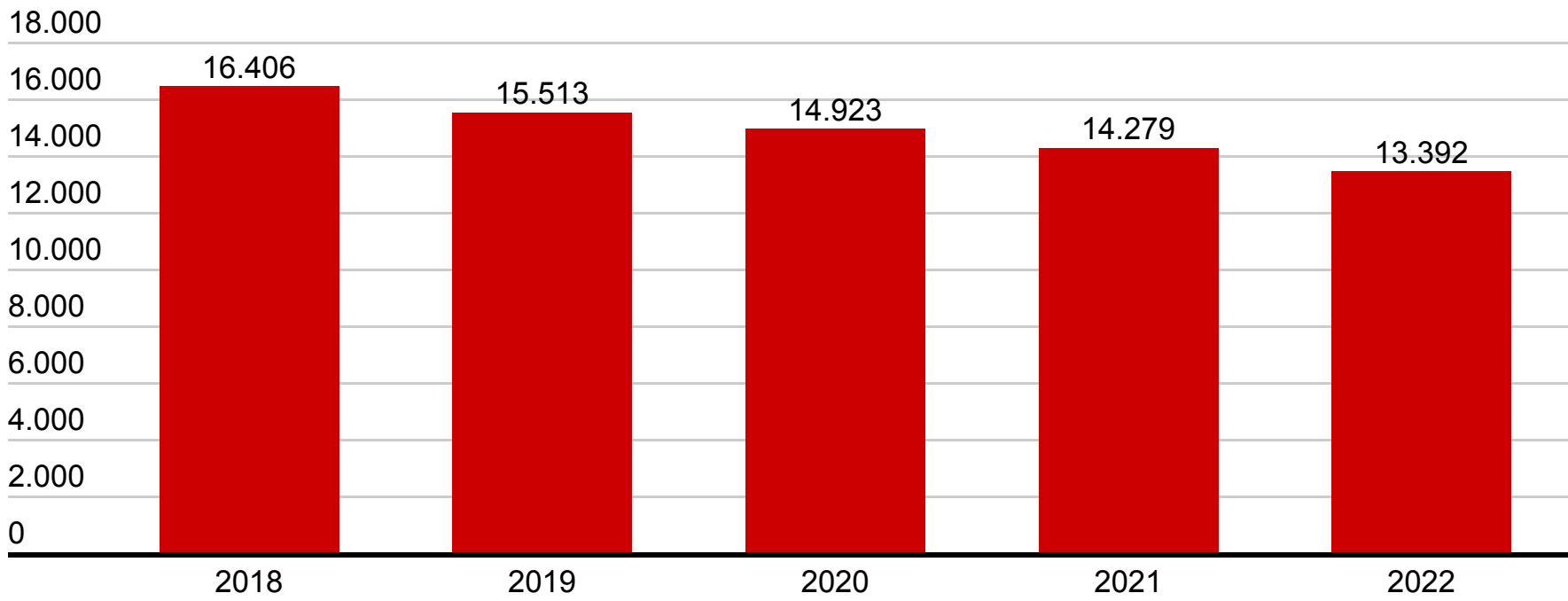
Gebruik: 13.392

Bereik: 37%

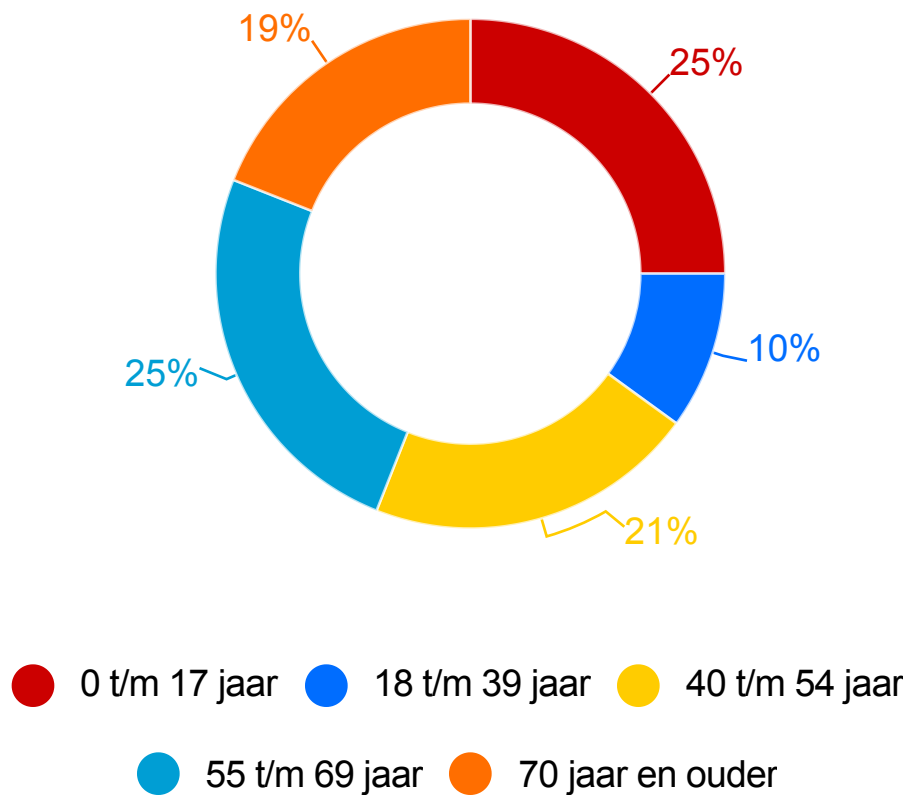
Aantal verzekerden neemt verder af, aandeel ouderen neemt toe

- In 2022 zijn er 13.392 Utrechters verzekerd via een U-polis. In 2021 waren dit er 14.279. Het aantal mensen met een U-polis is afgenomen met 6%. Er is al een aantal jaren sprake van een afname in het aantal verzekerden. Sinds 2018 is het aantal verzekerden met een U-polis afgenomen met 18%.
- Een groot deel van de verzekerden met een U-polis is minderjarig (25%). Ruim de helft is tussen de 18 en 69 jaar (56%) en 19% is 70 jaar of ouder.
- Het aandeel 55-plussers en 70-plussers onder verzekerden neemt de afgelopen jaren toe, het aandeel minderjarigen neemt af.

Aantal verzekerden U-polis 2018-2022

Verzekerden U-polis naar leeftijd per 1 januari

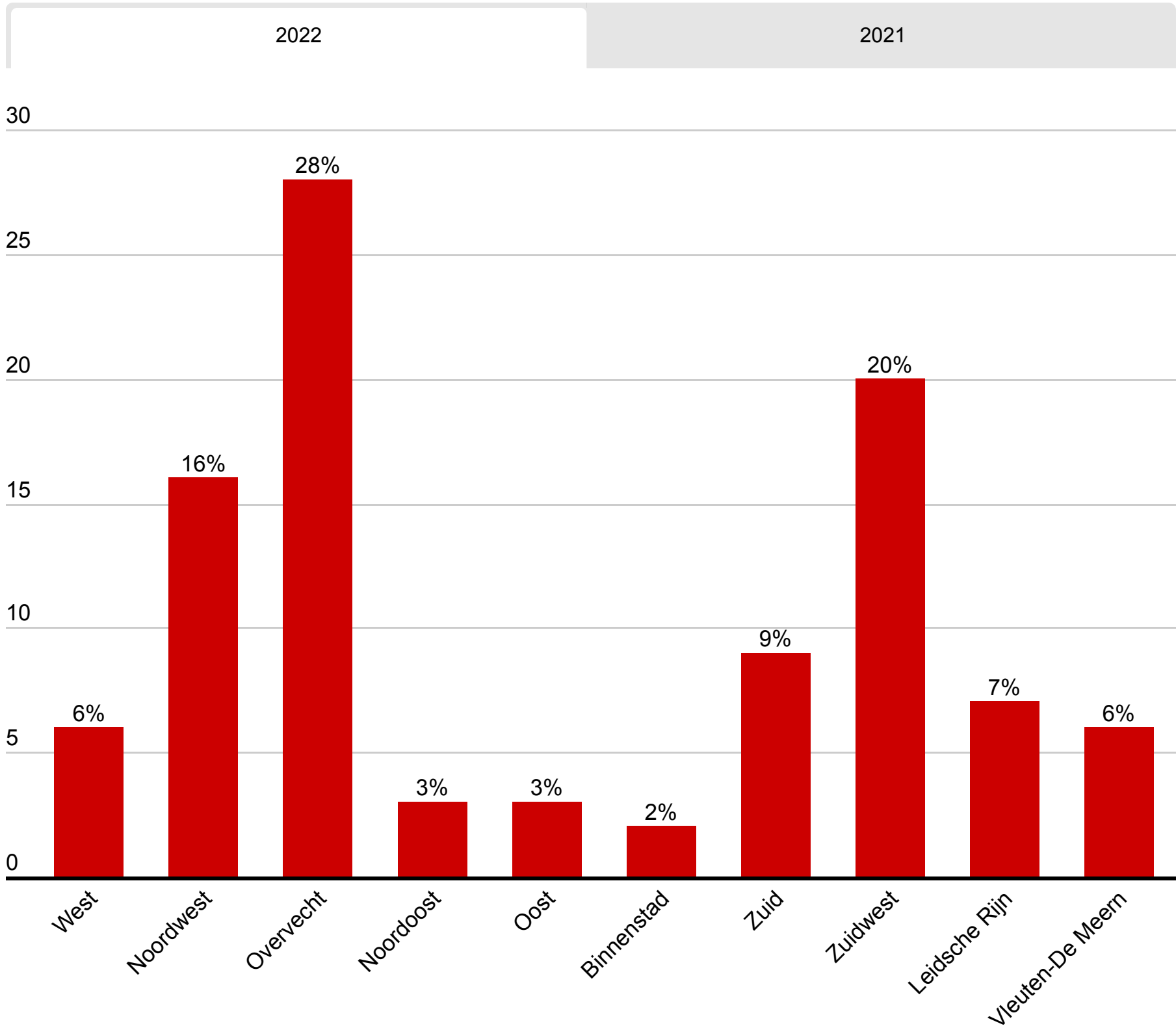
Bron: Zorg en Zekerheid

4.6 U-polis

Bijna de helft van de verzekerden woont in Overvecht of Zuidwest

- Bijna de helft van de verzekerden met een U-polis woont in Overvecht ((28%) of Zuidwest (20%). Dit is een iets andere verdeling dan de verdeling van U-pas houders (alle U-pas houders komen in principe in aanmerking voor de U-polis). Echter of een verzekering aantrekkelijk is voor iemand hangt niet alleen af van het inkomensniveau, maar ook van persoonlijke omstandigheden als leeftijd en zorggebruik. De U-polis is mogelijk niet voor alle U-pashouders aantrekkelijk.
- 16% van de U-polis verzekerden woont in Noordwest. In Zuid, Leidsche Rijn, West en Vleuten-De Meern wonen in ieder wijk tussen de 6% en 9% verzekerden. Het aandeel verzekerden dat woont in Noordoost, Oost en de Binnenstad is het laagst. Dit sluit aan bij de verdeling U-pashouders in deze wijken.
- Het totaal aantal verzekerden met een U-polis is gedaald. De verdeling van verzekerden over de verschillende wijken in de stad is echter vrijwel gelijk gebleven.

Verzekerden naar woonwijk per 1 januari 2021

Bron: Zorg en Zekerheid

4.7 Individuele Inkomens Toeslag (IIT)

Individuele Inkomens Toeslag

Jaarlijkse toeslag voor langdurige minima op grond van Participatiewet

Doel: Langdurige minima financieel ondersteunen

Doelgroep: Huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd die 36 maanden of langer leven van een inkomen tot 110% WSM en die geen zicht hebben op verbetering van de inkomenspositie. Tevens moeten zij binnen de eigen mogelijkheden er alles aan hebben gedaan om de inkomenspositie te verbeteren. Voor stellen met kinderen >12 jaar is de inkomensgrens 125% WSM

Omvang doelgroep: geen cijfers beschikbaar over het aantal huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd 3 jaar of langer leven van 110% WSM en geen zicht hebben op verbetering en er alles aan hebben gedaan.

Gebruik: 8.179

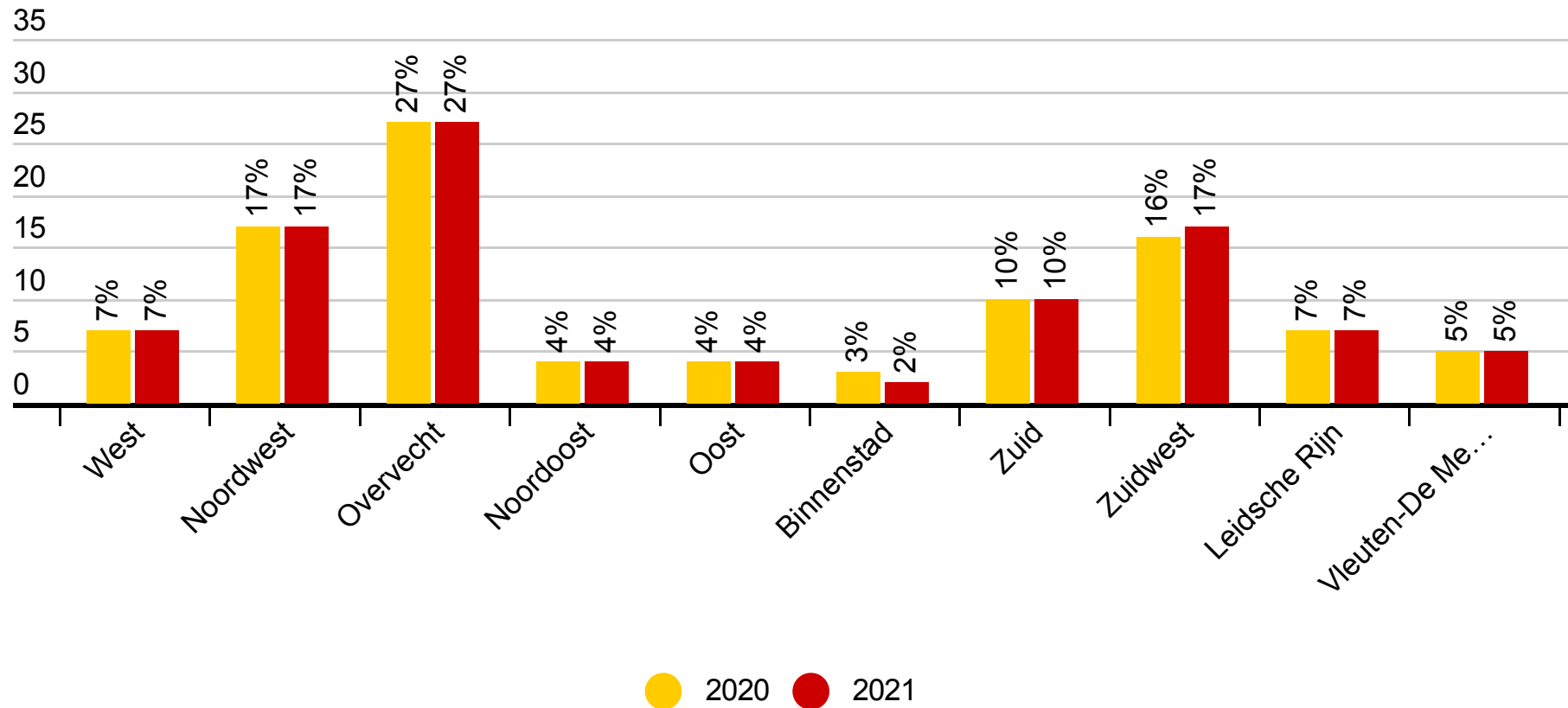
Bereik: onbekend (geen cijfers beschikbaar om op een goede manier de doelgroep te berekenen*)

*voor berekening van het bereik maken we een schatting van de doelgroep, hiervoor zijn onvoldoende gegevens beschikbaar (zie boven)

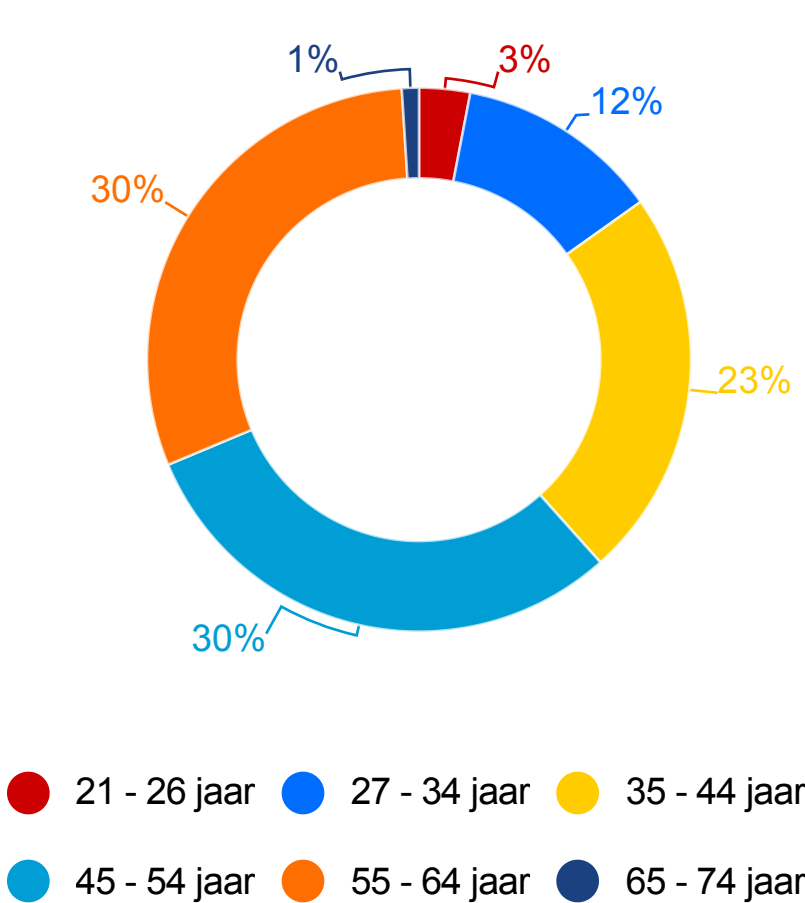
Grootste deel IIT ontvangers is alleenstaand, meeste aanvragen uit Overvecht

- In 2021 zijn 8.179 IIT aanvragen toegekend. Dit zijn er bijna net zoveel als in 2020, toen werden 8.212 aanvragen toegekend.
- Het grootste deel van de toegekende aanvragen IIT is voor inwoners van Overvecht (27%). Vervolgens gaat een groot deel naar inwoners van Noordwest (17%) en Zuidwest (17%). Daarnaast komt een op de tien ontvangers uit Zuid (10%). In 2020 was deze verdeling vrijwel gelijk. De verdeling sluit aan bij de verdeling van huishoudens die langdurig moeten rondkomen van een laag inkomen in de stad.
- Het grootste deel van de IIT ontvangers is tussen de 35 en 64 jaar oud (83%). Toch bestaat ook nog 12% uit mensen tussen de 27 en 34 jaar oud. 3% van de ontvangers zijn jongeren tussen de 21 en 26 jaar.
- Van de IIT ontvangers is 64% alleenstaande onder de AOW leeftijd. 18% van de ontvangers bestaat uit gezinnen met kinderen van 12 jaar en ouder, zij kunnen ook met een inkomen tot 125% WSM nog aanspraak maken op IIT.

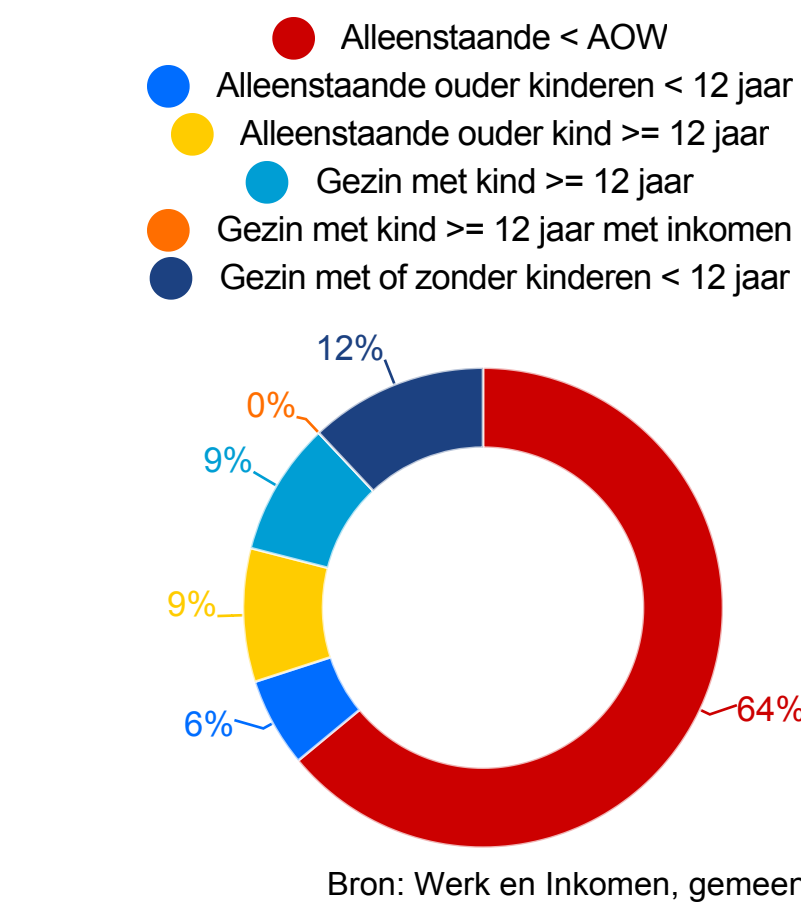
IIT ontvangers naar woonwijk 2021

IIT ontvangers naar leeftijd 2021

IIT ontvangers naar huishoudenssamenstelling 2021

Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

4.8 Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten

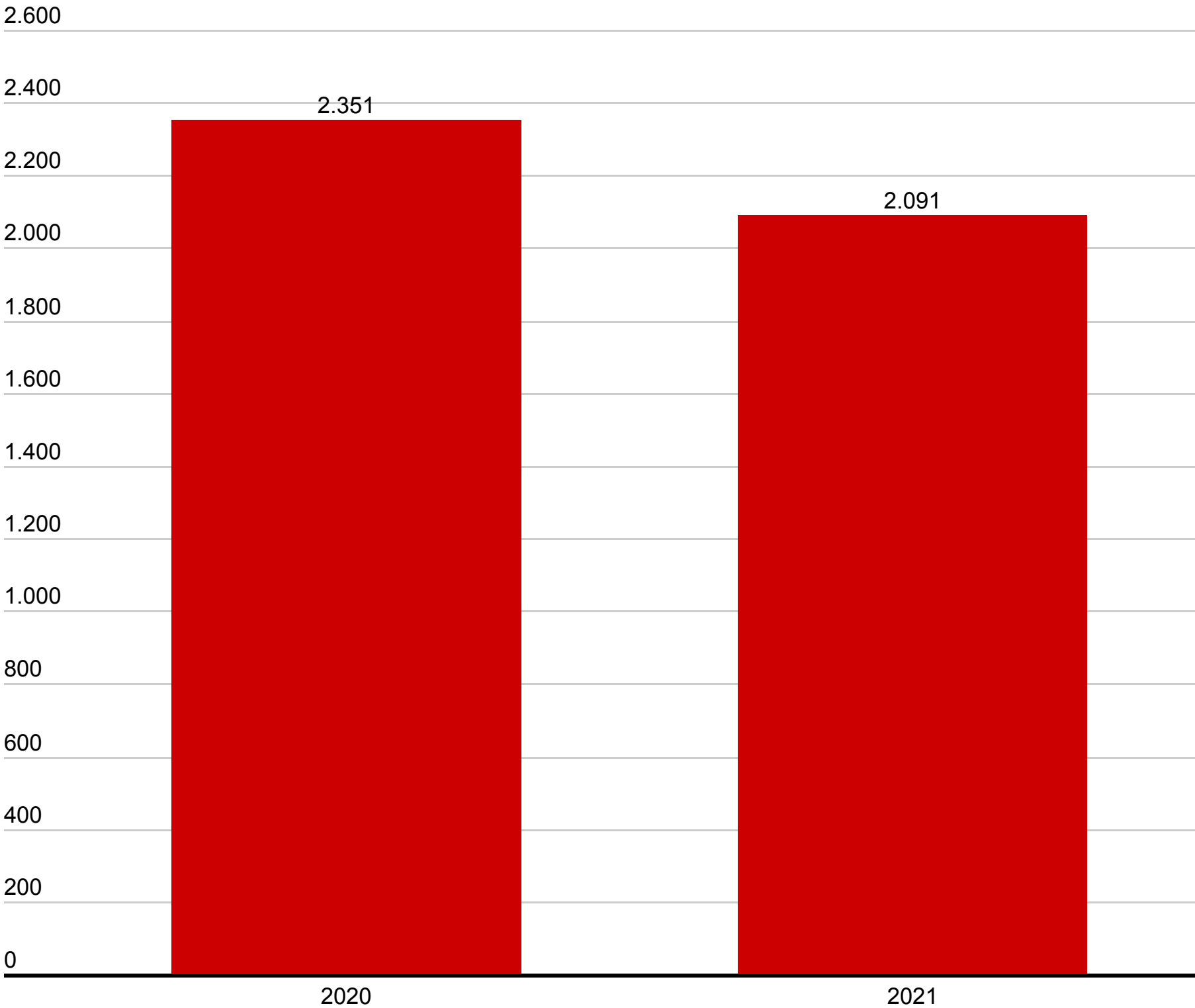
Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten
Een vergoeding voor kosten die samenhangen met een chronische ziekte of beperking. De regeling is in 2015 ingevoerd bij de decentralisatie van de Wtgc-middelen (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten). Sinds 2017 kunnen mensen met hoge zorgkosten die niet door de U-polis vergoed worden aanspraak maken op RTZ. Bij de aanvraag moeten kosten aangetoond worden.
Doel: Mensen met hoge zorgkosten als gevolg van een chronische ziekte of beperking financieel tegemoet komen.
Doelgroep: Utrechters met een chronische ziekte of beperking en een laag- of middeninkomen (verzamelinkomen maximaal €39.000 per jaar per huishouden) met zorgkosten die niet vergoed worden door de U-polis.
Omvang doelgroep: onbekend
Gebruik: 2.091
Bereik: onbekend

Minder aanvragen RTZ dan een jaar eerder

- In 2021 zijn er 2.091 toekenningen geweest voor de regeling tegemoetkoming zorgkosten. In 2020 waren dit nog 2.351 toekenningen. Het bereik is niet goed te bepalen, omdat we niet weten hoeveel mensen een chronische ziekte of beperking hebben en een laag- of midden inkomen.
- Het gebruik nog steeds een stuk lager dan een aantal jaren geleden. Sinds 2017 moeten de gemaakte zorgkosten aantoonbaar zijn bij de aanvraag. Daarvoor kregen mensen standaard een uitkering op basis van landelijke registratie bij het CAK (Stichting Centraal Administratiekantoor AWBZ) op basis van (soms eenmalig) eerder gemaakte zorgkosten.

NB: De cijfers over het aantal RTZ toekenningen zijn per 1 juli 2022 aangepast. De toekenningen over een jaar die na afloop van het betreffende jaar werden gedaan, bleken niet meegenomen, wat te lage aantallen gaf.

RTZ toekenningen per jaar

Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

4.9 Bijzondere Bijstand

Bijzondere bijstand

De Bijzondere Bijstand is een vergoeding voor noodzakelijke kosten, veroorzaakt door bijzondere omstandigheden, die de draagkracht te boven gaan.

Doel: Financieel ondersteunen van mensen die door bijzondere omstandigheden noodzakelijke kosten moeten maken.

Doelgroep: Utrechters met een laag inkomen en weinig tot geen eigen vermogen, die door bijzondere omstandigheden noodzakelijke kosten moeten maken die zij niet kunnen betalen.

Omvang doelgroep: onbekend (het gaat om een specifieke groep, waarvan geen populatiegegevens bekend zijn)

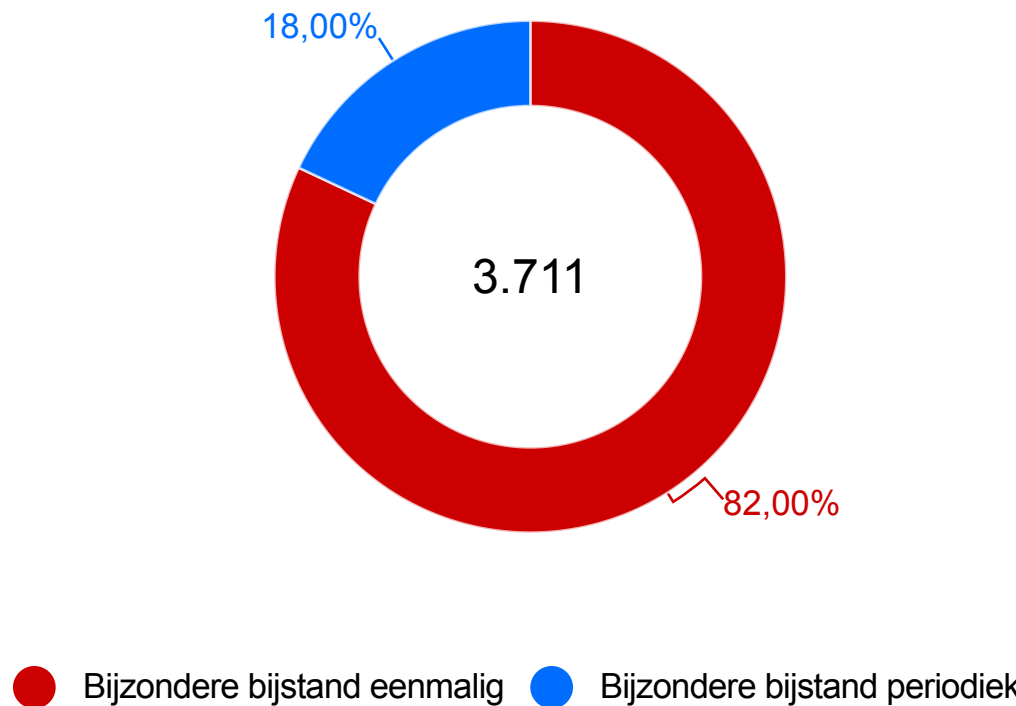
Gebruik: 3.711 huishoudens hebben gebruik gemaakt van bijzondere bijstand

Bereik: onbekend

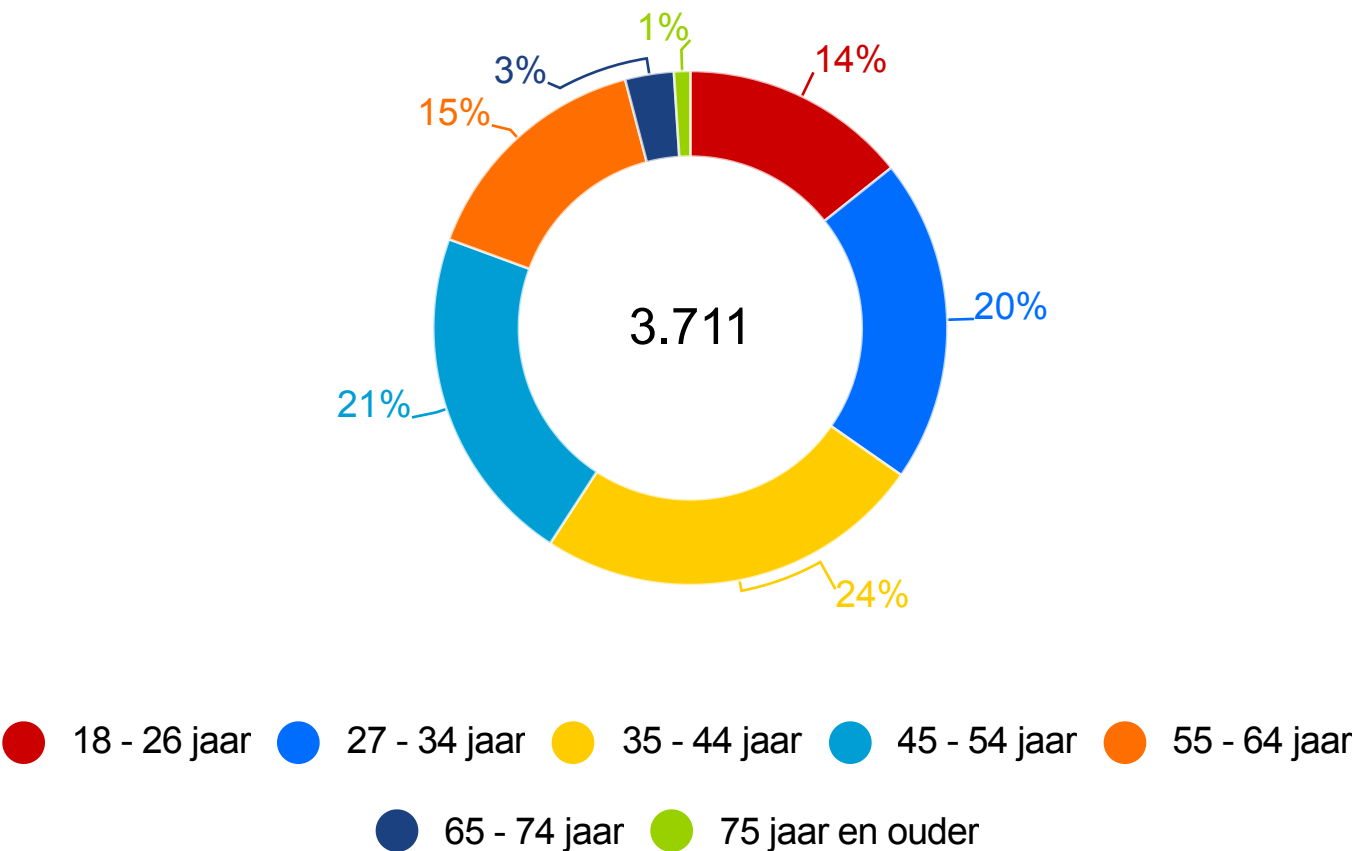
Grootste deel van de uitkeringen bijzondere bijstand is eenmalig

- Voor bijzondere bijstand kan geen bereik worden bepaald, omdat het om specifieke kosten en situaties gaat waarvan geen populatiegegevens bekend zijn.
- In 2021 hebben 3.711 huishoudens een uitkering bijzondere bijstand gehad.
- Bijzondere bijstand kan eenmalig en periodiek worden toegekend. Bij meer dan vier vijfde (82%) van de uitkeringen gaat het om een eenmalige uitkering, bij een vijfde (18%) om een periodieke uitkering.
- Tweederde van de toekenningen gaat naar huishoudens waarvan de aanvrager tussen de 27 en 54 jaar oud is.

Toekenningen bijzondere bijstand naar eenmalig en periodieke uitkeringen - 2021

Toekenningen bijzondere bijstand naar leeftijd ontvanger - 2021

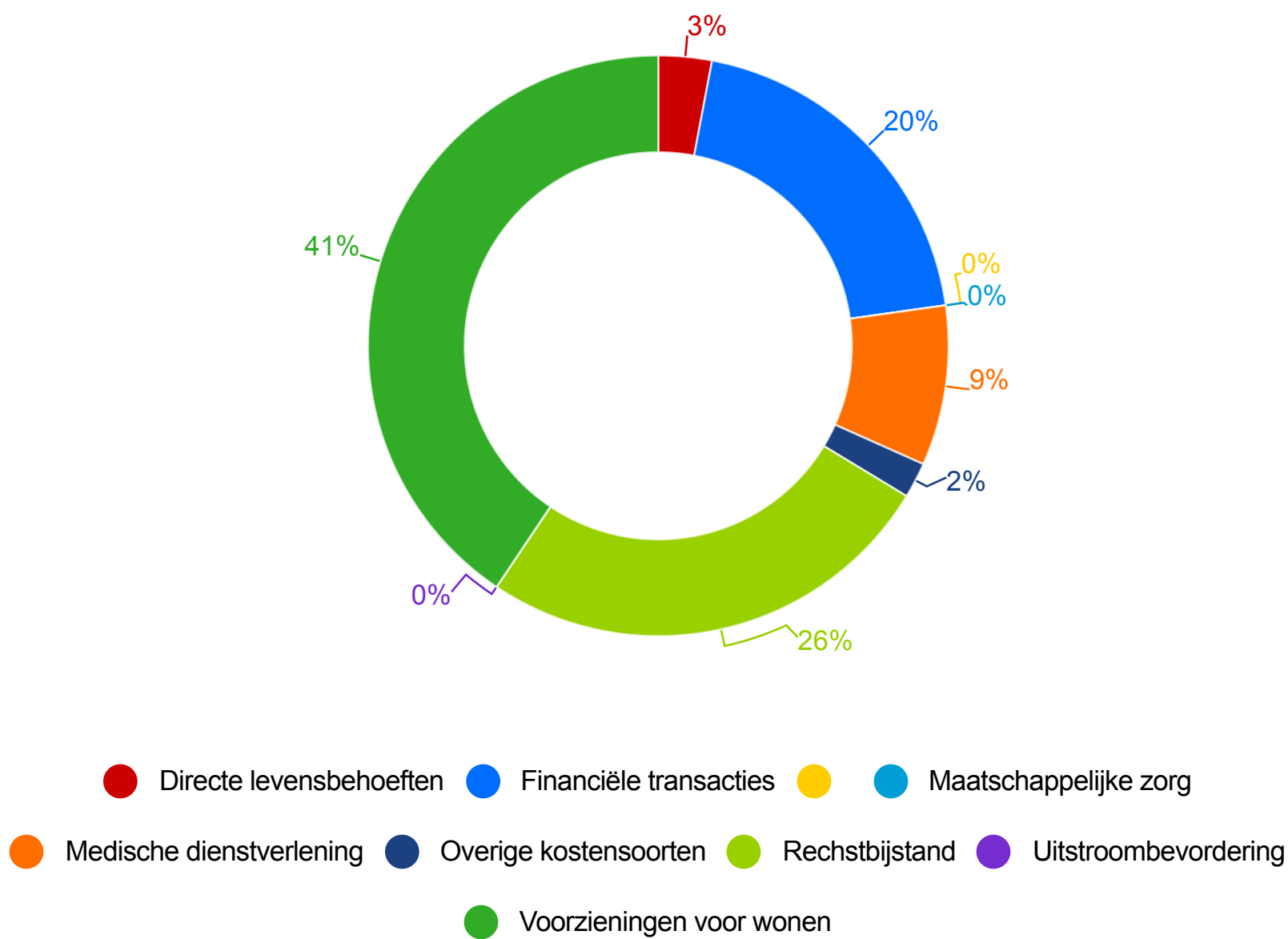
Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

4.10 Bijzondere Bijstand

Grootste aandeel toekenningen 2021 betreft voorzieningen voor wonen

- In 2021 betreft het grootste deel van de toekenningen een uitkering in de categorie voorzieningen voor wonen (hieronder vallen verhuiskosten, kosten voor huisraad ed. onder). Hiernaast zijn financiële transacties (hieronder valt ook bewindvoering) en rechtsbijstand (zoals eigen bijdrage voor griffierecht of advocaat) veel voorkomende uitkeringen.

Verdeling toekenningen bijzondere bijstand 2021 naar categorie

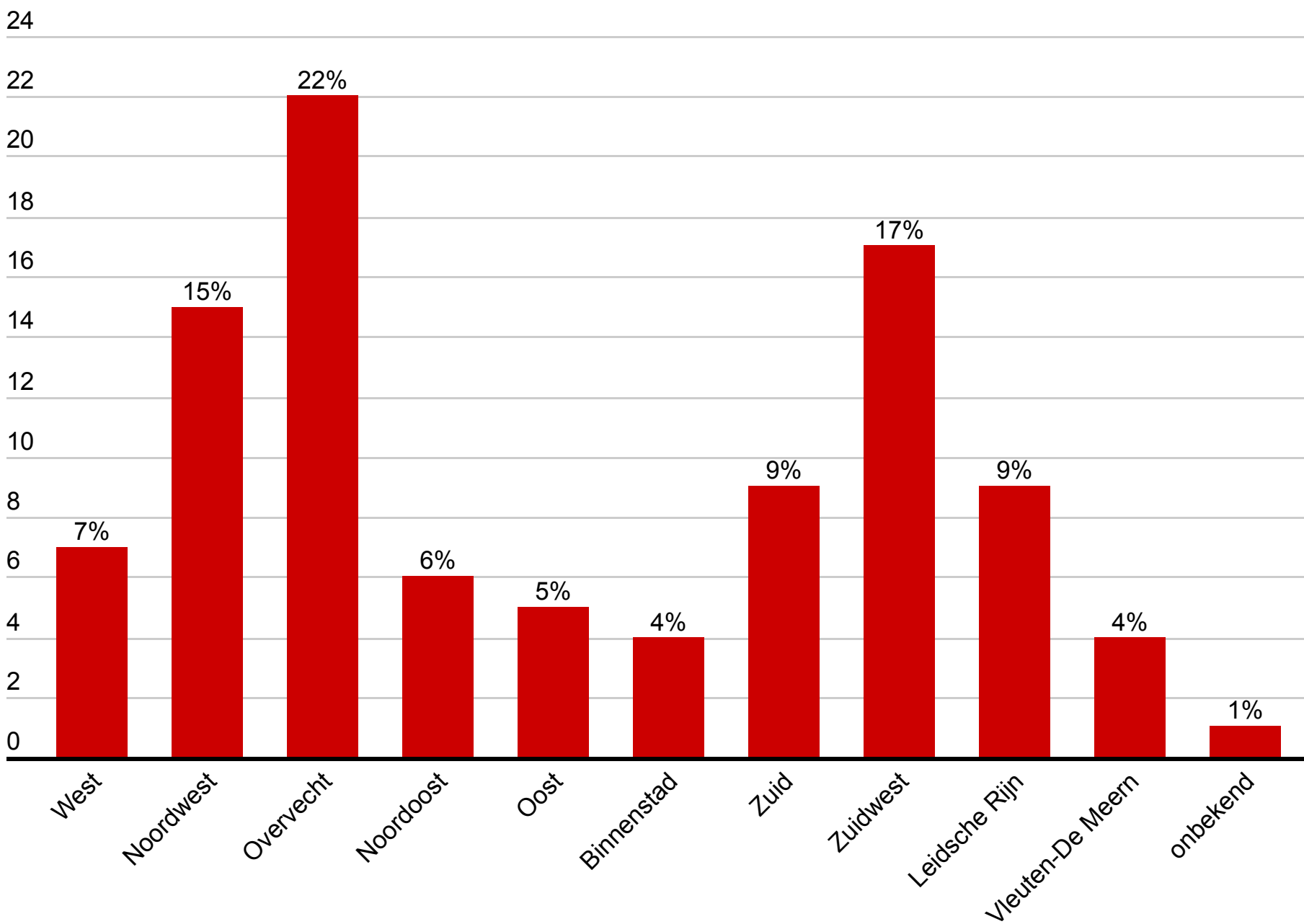

Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

Meeste toekenningen bijzondere bijstand in Overvecht en Zuidwest

- Ook voor bijzondere bijstand komen de meeste huishoudens met een toekenning uit Overvecht (22%), daarna volgens Zuidwest (17%) en Noordwest (15%). Daarnaast woont bijna een op de tien huishoudens met een toekenning Zuid (9%) of Leidsche Rijn (9%).

Toekenningen bijzondere bijstand naar woonwijk aanvrager 2021

Bron: Werk en Inkomen, gemeente Utrecht

4.11 Kwijtschelding Gemeentebelastingen

Kwijtschelding Gemeentebelastingen

Kwijtschelding voor de gemeentelijke belastingen m.b.t. wonen (excl. koopwoningen) en de hondenbelasting op maximaal 2 honden. Het beleid van de gemeente wordt gevolgd door het waterschap, zodat kwijtschelding voor gemeentebelasting leidt tot kwijtschelding van waterschapsheffingen.

Doel: Armoedebestrijding

Doelgroep: Utrechters met een inkomen tot 100% WSM, weinig tot geen eigen vermogen en een huurwoning.

Omvang doelgroep: 18.100 (11.700 schatting 101% WSM 2021 obv stand bijstand daarbij 7.300 zelfstandig wonende studentenhuishoudens, voor beiden groepen gaan we ervan uit dat 95% een huurwoning heeft en dus aanspraak kan maken op kwijtschelding: $(11.700+7.300)*95\%$)

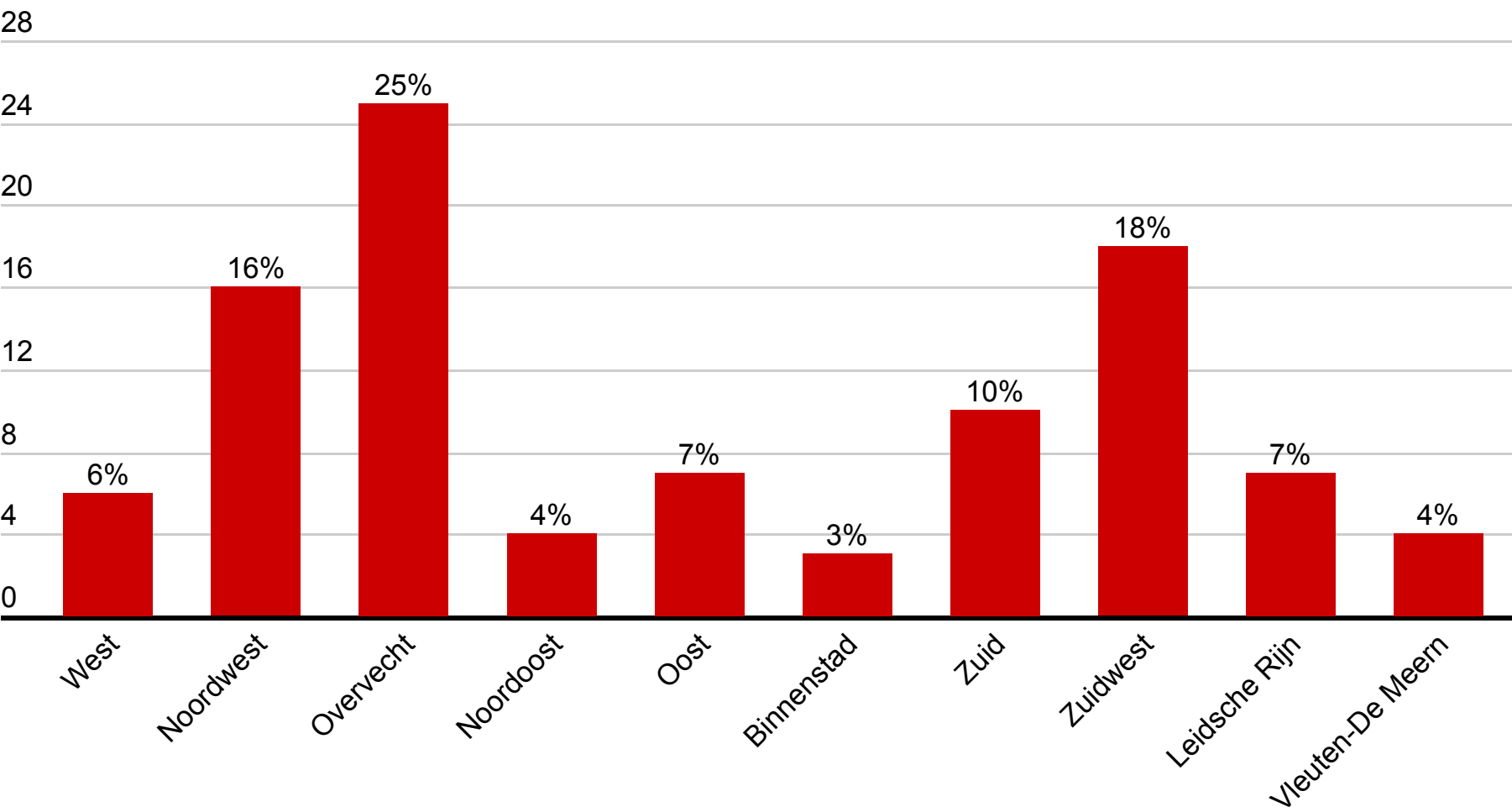
Gebruik: 13.614

Bereik: 75%

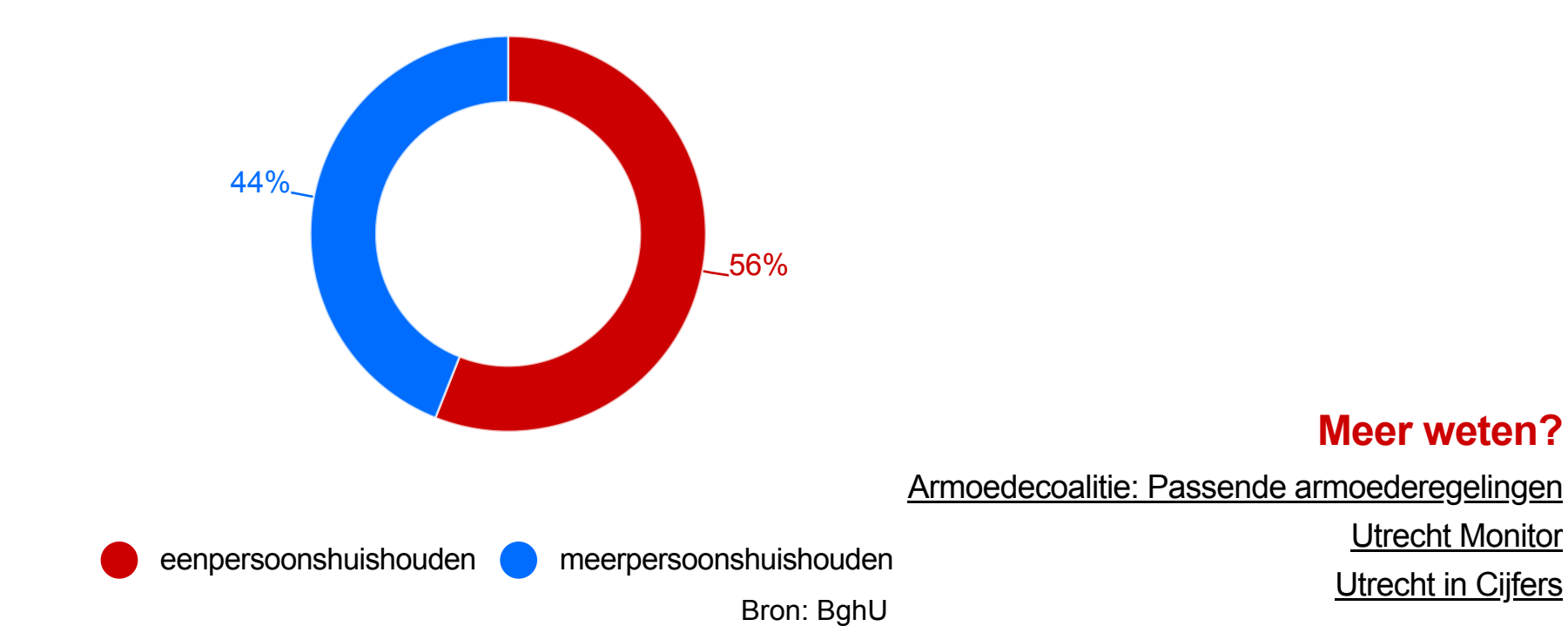
Ruim de helft van de huishoudens met kwijtschelding in Overvecht, Zuidwest en Noordwest

- In 2021 hebben 13.614 huishoudens een kwijtschelding van gemeentebelastingen gehad.
- Het bereik van de kwijtscheldingsregeling is 75%. Naar schatting zijn er in 2021 11.700 huishoudens met een inkomen tot 101% WSM (berekening obv stand bijstand in 2021) en 7.300 zelfstandig wonende studentenhuishoudens (cijfers 2020). Voor beide groepen gaan we ervan uit dat 95% in een huurwoning woont, Bij de vaststelling van de doelpopulatie is geen zicht op het vermogen van aanvragers. Dit zorgt in principe voor een overschatting van de doelpopulatie en dus een onderschatting van het bereik.
- Net als bij veel andere regelingen woont het grootste deel van de huishoudens die aanspraak maken op kwijtschelding in Overvecht, Zuidwest en Noordwest.
- Iets meer dan de helft van de huishoudens die aanspraak maken op kwijtschelding is een eenpersoonshuishouden (56%).

Kwijtschelding gemeentebelastingen naar woonwijk 2021

Kwijtschelding gemeentebelastingen naar huishoudenssamenstelling 2021

5. Energiearmoede

5.1 Energiearmoede

Bij minstens 9.000 Utrechtse huishoudens is sprake van energiearmoede

- In 2019 had Utrecht 180.374 huishoudens, 9.348 daarvan hadden volgens TNO te maken met energiearmoede. Dit is 5,2% van alle Utrechtse huishoudens. In Nederland gaat het om 7,0% van alle huishoudens (volgens de definitie: Laag Inkomen & Hoge Energiekosten (LIHK) óf Laag Inkomen & huis met relatief Lage Energie Kwaliteit (LILEK)*). Door de stijgende energieprijzen in 2022 zal het aantal huishoudens met energiearmoede groter worden.
- Uit de analyse komt Zuidwest naar voren als de wijk met het grootste aandeel huishoudens dat te maken heeft met energiearmoede (7,77%). Het aandeel is het laagst in Leidsche Rijn (1,22%). In de analyse zijn echter de kosten voor stadsverwarming niet meegenomen (zie kanttekeningen analyse).
- Algemene armoede en energiearmoede zijn veelal met elkaar verbonden, maar vallen niet altijd samen. Niet alle huishoudens die een relatief groot deel van hun inkomen besteden aan energiekosten zijn arm, en omgekeerd zijn er huishoudens met een laag inkomen die relatief weinig aan energie uitgeven en geen betalingsproblemen kennen.
- De analyse van TNO is uitgevoerd met inkomenscijfers over 2019, de enorme inflatie (door onder andere de stijgende energieprijzen) waar we vanaf eind 2021 mee te maken hebben, is hierin niet zichtbaar. In de analyse missen daarnaast de kosten voor stadsverwarming. Huishoudens met stadsverwarming zitten niet in de analyse.

Energiearmoede: laag inkomen en hoge energiekosten en/of huis met lage energetische kwaliteit

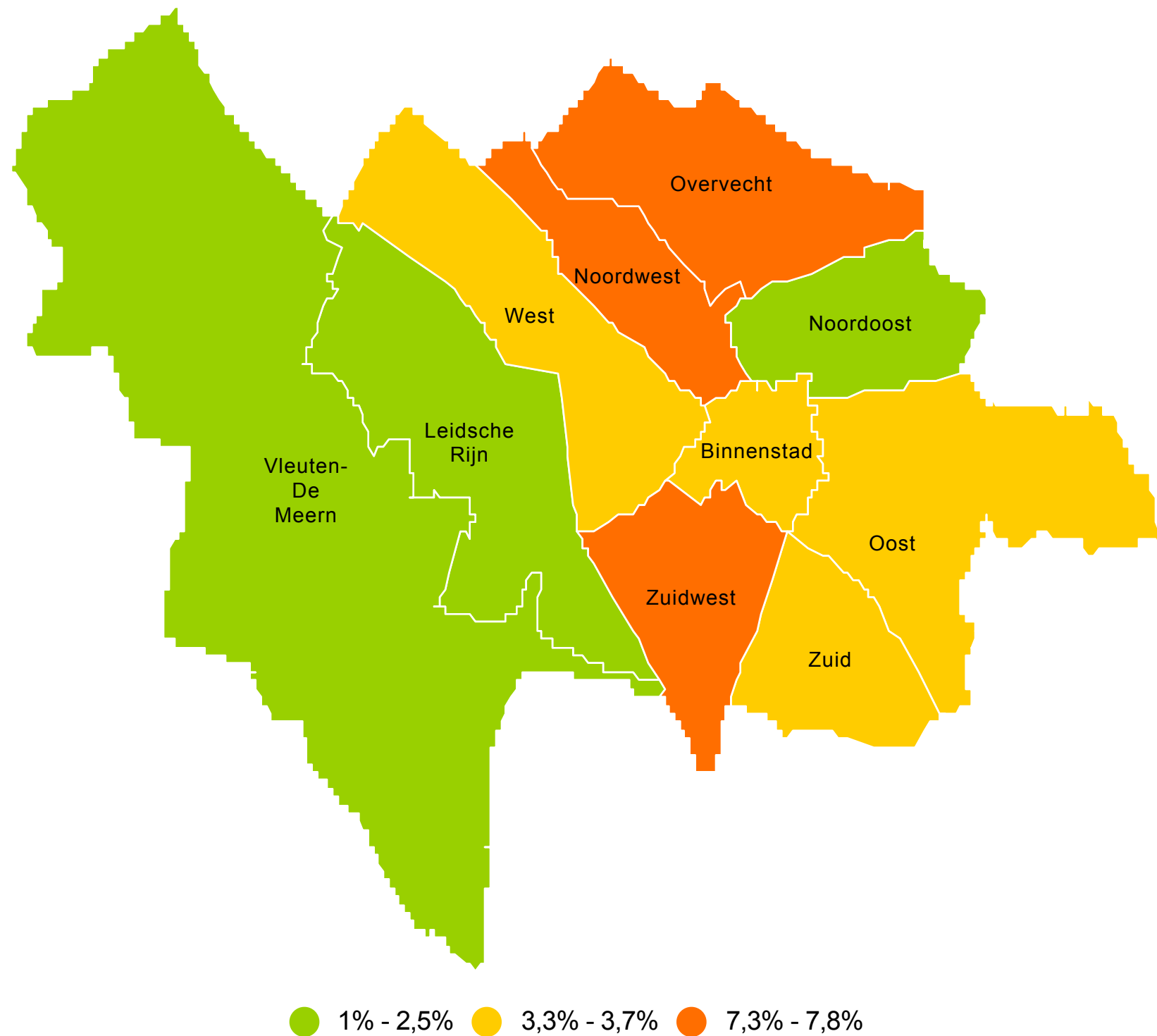
- TNO heeft landelijk onderzoek gedaan naar energiearmoede. De studie onderscheidt drie dimensies van energiearmoede: de betaalbaarheid van energie, de energetische kwaliteit van het huis, de keuze en mogelijkheid hebben om mee te kunnen doen aan de energietransitie.
- Het onderzoek gaat uit van 4 varianten (zie ook de tabel en toelichting):
 1. HEQ: Hoge energiequote: een hoog aandeel van het inkomen gaat op aan energiekosten
 2. LIHK: Laag inkomen en hoge energiekosten: huishoudens met een relatief laag inkomen én relatief hoge energiekosten **
 3. LILEK: huishoudens met een laag inkomen én een huis met een lage energiekwaliteit. Met twee varianten: verborgen energiearmoede: mensen die de thermostaat door financiële problemen (heel) laag zetten. En een aantal huishoudens dat een opvallend hoge energieconsumptie heeft.
 4. Huis met Lage Energie Kwaliteit én die niet zelf kunnen verduurzamen. Met twee varianten, de eerste vanwege onvoldoende eigen vermogen (eLEK), de tweede omdat ze huurder zijn (hLEK).
- Voor de rapportage over Utrecht hebben wij gekozen voor huishoudens met een laag inkomen en hoge energiekosten en/of huishoudens met een laag inkomen en een huis met een lage energetische kwaliteit. De definitie van energiearmoede wordt dan: huishoudens die LIHK en/of LILEK hebben. Hiervoor is gekozen omdat bij HEQ (variant 1) ook huishoudens met hoge inkomens kunnen zitten en daarom een overschatting geeft én LIHK en LILEK afzonderlijk hebben ook hun beperkingen (zie toelichting bij de tabel).

(*) Wij volgen hierin het TNO rapport "De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau. Dit is in 2021 uitgebracht en gemaakt op basis van microdata (van elk huishouden apart van het CBS) van 2019. De bedoeling is dat dit de basis wordt van de monitoring door het ministerie van EZK

(**): Een laag inkomen is een besteedbaar netto inkomen dat lager is dan 130% van het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM) en een financieel vermogen dat bij de laagste 10% van Nederland behoort. Onder hoge energiekosten (gas en elektriciteit) wordt de hoogste 50% van Nederland verstaan. De uitgaven aan stadsverwarming zijn niet bekend en deze huishoudens zitten dus niet/beperkt in de percentages.

Aandeel huishoudens met energiearmoede per wijk:

laag inkomen én hoge energiekosten en/of laag inkomen en huis met lage energiekwaliteit

Bron: TNO: volgens de definitie: alle huishoudens die óf LIHK (laag inkomen, hoge kosten) óf LILEK (laag inkomen, huis van lage energiekwaliteit) hebben

5.2 Energiearmoede

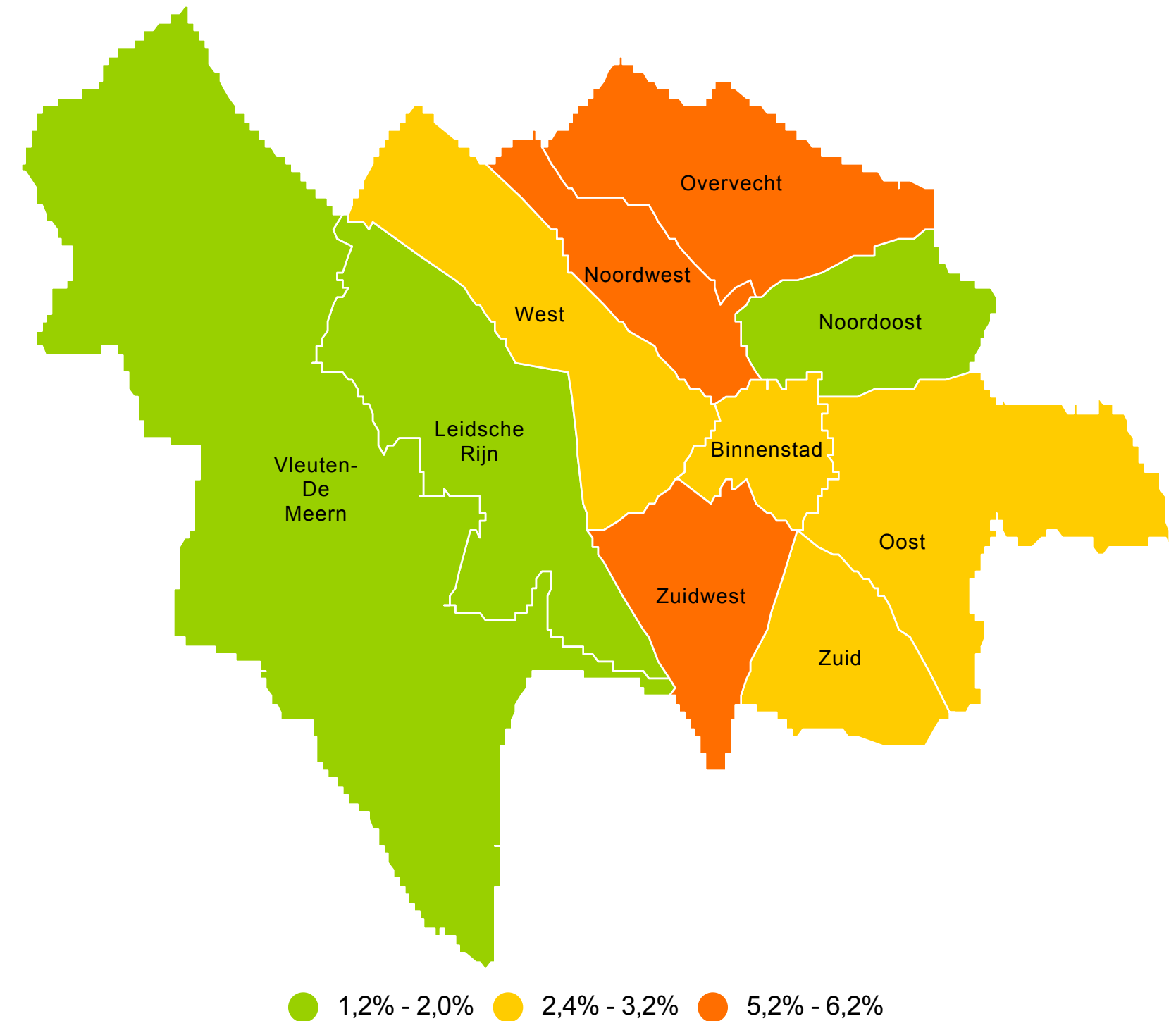
Laag inkomen en hoge energiekosten in Zuidwest, Overvecht en Noordwest

- Het grootste aandeel huishoudens met energiearmoede betreft huishoudens met een laag inkomen en hoge energiekosten. 4,5% van de Utrechtse huishoudens heeft hiermee te maken. Het aandeel huishoudens met laag inkomen en hoge energiekosten is relatief het grootst in Zuidwest, Overvecht en Noordwest.
- Energiearme huishoudens in Nederland geven, afhankelijk van de definitie van energiearmoede, gemiddeld 13-20% van hun inkomen uit aan energie, tegenover 5% gemiddeld voor alle huishoudens.

Kanttekeningen: landelijke analyse geen stadsverwarming en cijfers gaan over 2019

- Een kanttekening die bij de analyses van energiearmoede gemaakt moet worden is dat het verbruik van huishoudens met een warmtenet, stadsverwarming bijvoorbeeld, niet bekend is. Deze huishoudens zijn daarom niet meegenomen in de analyse*. Voor Utrecht is stadsverwarming relevant. Veel sociale huurwoningen zijn aangesloten op stadsverwarming. Hier wonen vaak huishoudens met lagere inkomens.
- De TNO cijfers gaan over 2019. De effecten van de sinds eind 2021 gestegen energiekosten zijn in deze analyses niet zichtbaar. De stijgende energieprijzen zullen zorgen voor een stijging van het aantal huishoudens met energiearmoede.

Aandeel huishoudens met laag inkomen én hoge energiekosten

Bron: TNO: volgens de definitie: alle huishoudens die alleen LIHK hebben

(*): Ook huishoudens die wonen in een woning met bedrijfsactiviteiten of een zeer laag of tijdelijk zeer laag inkomen zoals studenten maken geen deel uit van de analyse. Hiervoor wordt wel gecorrigeerd door het percentage met 1.3 procentpunt te verhogen. Dat is generiek voor alle gemeenten en wijken gedaan en onderschat dus de energiearmoede in wijken met veel stadsverwarming.

5.2 Energiearmoede

Verborgen energiearmoede komt ook het meest voor in Overvecht en Zuidwest

- Wanneer we kijken naar huishoudens met een laag inkomen, een woning met een lage energetische kwaliteit en een laag verbruik zien we dat deze situaties zich het meest voordoen in Overvecht (1,69%) en Zuidwest (1,12%). Mogelijk proberen deze huishoudens hun energiegebruik vanwege de kosten zo laag mogelijk te houden door de verwarming niet aan te zetten of heel laag.
- Stedelijk zien we in totaal dat 0,77% van de huishoudens met deze situatie te maken hebben.

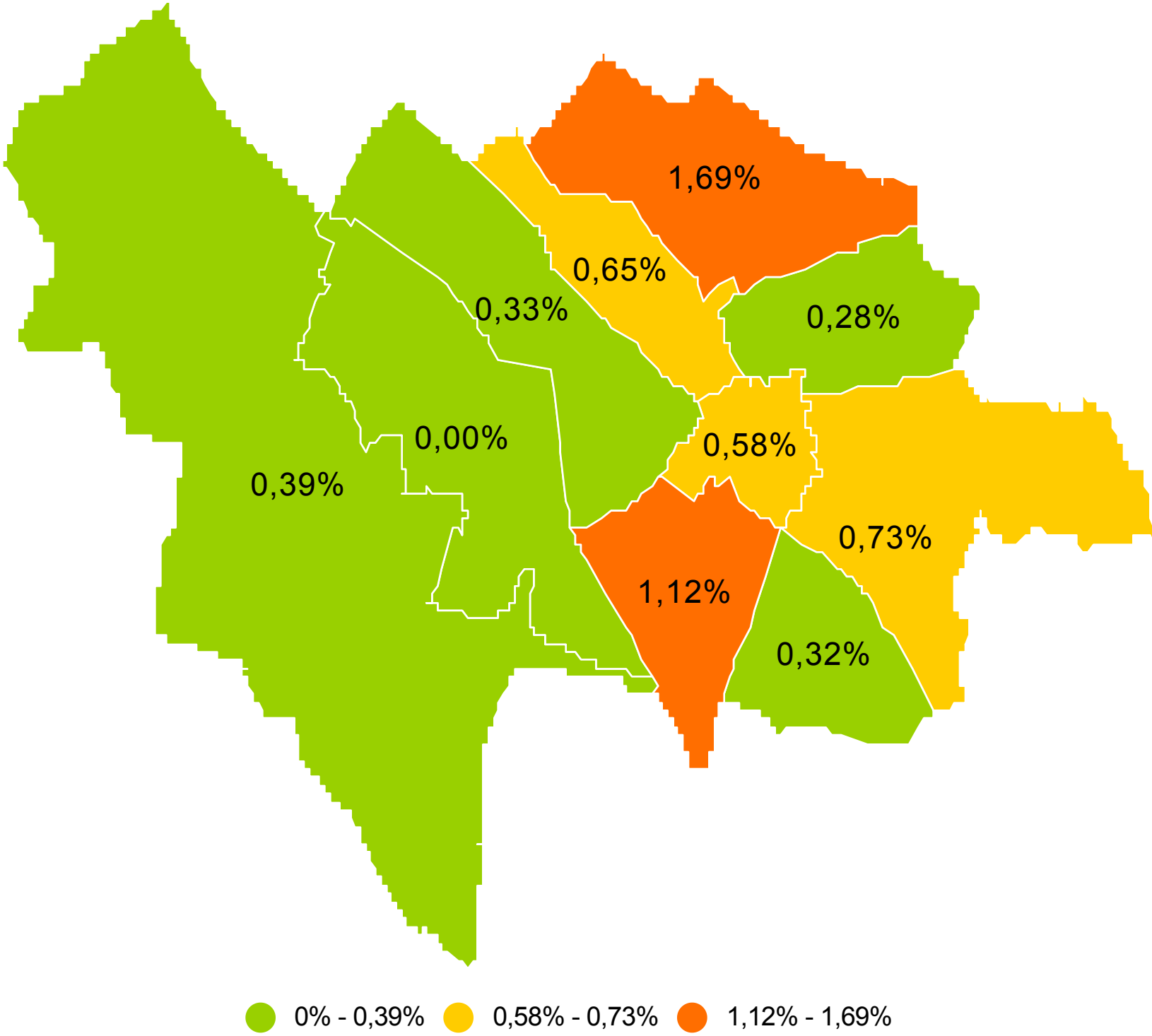
Driekwart van de energiearme huishoudens woont in een corporatiewoning

- Eenpersoonshuishoudens en met name eenoudergezinnen zijn sterk oververtegenwoordigd in de groep energiearme huishoudens.
- Van de energiearme huishoudens woont ongeveer 75% in een corporatiewoning; pakweg 12% van de energiearme huishouden bezit een koopwoning, een vergelijkbaar percentage huurt particulier.

Belangrijke oplossing: isolatie

- Energiearmoede heeft een slecht geïsoleerd huis of een structureel (te) laag inkomen als belangrijke oorzaak.
- Bijna de helft van alle huishoudens in Nederland (48%) woont in een slecht of matig geïsoleerd huis maar kan daar niet zelf iets aan doen.
- Dit betreft twee groepen: huurders, omdat zij voor verduurzaming afhankelijk zijn van de verhuurder; en eigenaren van een huis met een relatief lage energetische kwaliteit die het geld niet hebben om daar in te investeren. Deze mensen zijn lang niet allemaal arm, en een groot deel van hen heeft op dit moment geen probleem met het betalen van hun energierekening. Zij hebben wel relatief vaak te maken met gebrek aan comfort en soms zelfs gezondheidsklachten. Als de gasprijs verder gaat stijgen zal een deel van deze huishoudens wel een betalingsprobleem krijgen.

Aandeel huishoudens met verborgen energiearmoede per wijk: laag inkomen en huis met lage energiekwaliteit én een laag verbruik

Bron: TNO: volgens de definitie: alle huishoudens die LILEK hebben én 25% laagste verbruik van de woningklasse.

5.3 Energiearmoede

Naast grote groep met energiearmoede ook nog een groep die niet kan investeren

- Een op de twintig huishoudens (5,2%) heeft te maken met energiearmoede op dit moment (totaal betaalbaarheid of huiskwaliteit).
- Hiernaast zijn er ook huishoudens die nu of in de toekomst niet de mogelijkheid hebben om te investeren in maatregelen om energiearmoede tegen te gaan. Het gaat hier dan om huiseigenaren die te weinig vermogen hebben om te investeren in energie maatregelen voor hun huis. Het gaat hierbij om 5,3% van de huiseigenaren. Voor de energietransitie is dit een aandachtsgroep.

Verschillende definities van energiearmoede

	Totaal (Betaalbaarheid of huiskwaliteit)	Betaalbaarheid	Huiskwaliteit	Betaalbaarheid én huiskwaliteit	Verborgen energiearmoede	Bewoners van huis met relatief Lage Energie Kwaliteit dat ze niet zelf kunnen verduurzamen
	Laag Inkomen & Hoge Energiekosten (LIHK) óf Laag Inkomen & huis met relatief Lage Energie Kwaliteit (LILEK)	Laag Inkomen & Hoge Energiekosten (LIHK)	Laag Inkomen & huis met relatief Lage Energie Kwaliteit (LILEK)	Laag Inkomen & Hoge Energiekosten (LIHK) én Laag Inkomen & huis met relatief Lage Energie Kwaliteit (LILEK)	Laag Inkomen & huis met relatief Lage Energie Kwaliteit & onderconsumptie (LILEK-)	Eigenaren van huis met relatief Lage Energie Kwaliteit dat ze niet zelf kunnen verduurzamen (eLEK)
Naam Wijk	%	%	%	%	%	%
Wijk 01 West	3,32%	2,86%	0,85%	0,38%	0,33%	3,55%
Wijk 02 Noordwest	7,30%	6,20%	2,36%	1,26%	0,65%	3,64%
Wijk 03 Overvecht	7,71%	5,21%	4,96%	2,47%	1,69%	17,28%
Wijk 04 Noordoost	1,70%	1,30%	0,93%	0,53%	0,28%	4,10%
Wijk 05 Oost	3,55%	2,47%	2,25%	1,16%	0,73%	3,49%
Wijk 06 Binnenstad	3,50%	2,81%	1,31%	0,62%	0,58%	3,13%
Wijk 07 Zuid	3,63%	3,18%	0,87%	0,42%	0,32%	4,05%
Wijk 08 Zuidwest	7,77%	6,09%	3,34%	1,66%	1,12%	6,58%
Wijk 09 Leidsche Rijn	1,22%	1,22%	1,22%	1,22%	0,00%	16,61%
Wijk 10 Vleuten-De Meern	2,44%	1,95%	0,97%	0,48%	0,39%	7,03%
Utrecht geheel	5,18%	4,49%	2,30%	1,46%	0,77%	5,33%

Bron: TNO

5.4 Energiearmoede

Verschillende definities geven inzicht in het probleem, maar hebben ook kanttekeningen

- Voor verschillende vragen zijn de verschillende definities te gebruiken uit de analyse. Hier zijn ook aandachtspunten voor verschillende aanpakken uit te halen. Zo zie je duidelijk dat in Overvecht veel huishoudens te maken hebben met zowel een laag inkomen als een woning met een lage energetische kwaliteit (betaalbaarheid en kwaliteit) en ook relatief veel energiearmoede. In Leidsche Rijn valt het aandeel huiseigenaren op dat niet kan investeren in het verbeteren van de woning.
- Een nadeel van de LIHK maatstaf (laag inkomen en hoge kosten) is dat het een relatieve maatstaf is (de hoogste 50% verbruikers) en dat een algehele prijsverhoging zoals nu in 2022 optreedt daarop geen invloed heeft, terwijl het wel degelijk het armoede probleem vergroot. De LIHK onderschat daarbij energiearmoede omdat deze indicator energie onderconsumptie vanwege financiële problemen niet meetelt én ook niet die van huishoudens waarvoor door databeperkingen geen energieconsumptie gegevens zijn (stadsverwarming).
- Het voordeel van de LILEK indicator (laag inkomen en hoge kosten en lage energetische kwaliteit van de woning) is dat het niet gaat om een betalingsprobleem, maar om kwetsbaarheid omdat het huishouden én een laag inkomen heeft én woont in een woning die gemiddeld genomen een lage energetische kwaliteit heeft (een hoog verbruik). Een nadeel is dat actueel verbruik geen rol speelt en ook de energieprijzen niet.
- De hLEK data (huurders met onvoldoende vermogen om te investeren) hebben we niet opgenomen omdat het door het ontbreken van de stadsverwarmingsdata (en die woningen) een vertekend percentage geeft voor de resterende huurwoningen. Dat is met name in Leidsche Rijn het geval.

Meer weten?

[TNO: Energiearmoede](#)

[Utrecht in Cijfers](#)

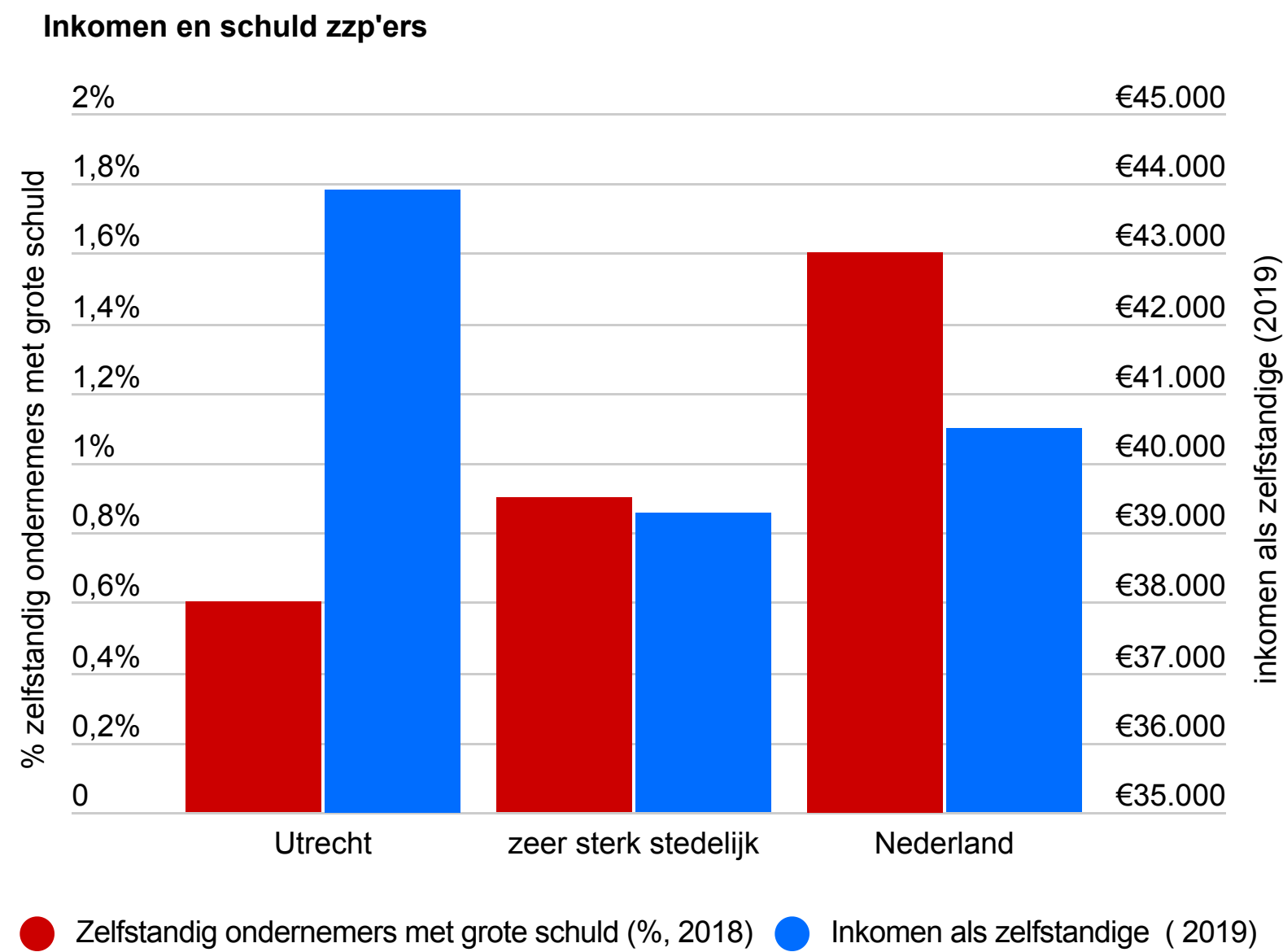
6. Ondernemers en armoede

6.1 Ondernemers en armoede: inkomen

ZZP'ers in Utrecht realiseren een relatief hoog inkomen

- Het aandeel zelfstandig ondernemers met een grote schuld lag voor de coronacrisis (2018) in Utrecht (0,6%) beduidend lager dan in Nederland (1,6%) en dan in de totale groep zeer sterk stedelijke gemeenten (0,9%)
- Het inkomen dat zelfstandigen genereren, ligt in Utrecht een stuk hoger. Terwijl een zelfstandige in Utrecht in 2019 een gemiddeld inkomen genereerde van € 43.900 lag dit in Nederland gemiddeld op € 40.500 en in de zeer sterk stedelijke gemeenten op € 39.000
- Hiermee lijken ZZP'ers in Utrecht over het algemeen een relatief gezonde bedrijfsvoering te hebben.
- In Utrecht betreft 21% van de huishoudens met een geregistreeerde schuldenproblematiek een huishouden met een zelfstandige (zij vormen 17% van de groep huishoudens zonder geregistreeerde schuldenproblematiek)
- Het aantal huishoudens met een geregistreeerde schuldenproblematiek met een zelfstandige stabiliseerde in 2020. Het aantal huishoudens met een geregistreeerde schuldenproblematiek zónder zelfstandige nam in 2020 met 4% af (CBS).

Bron: CBS

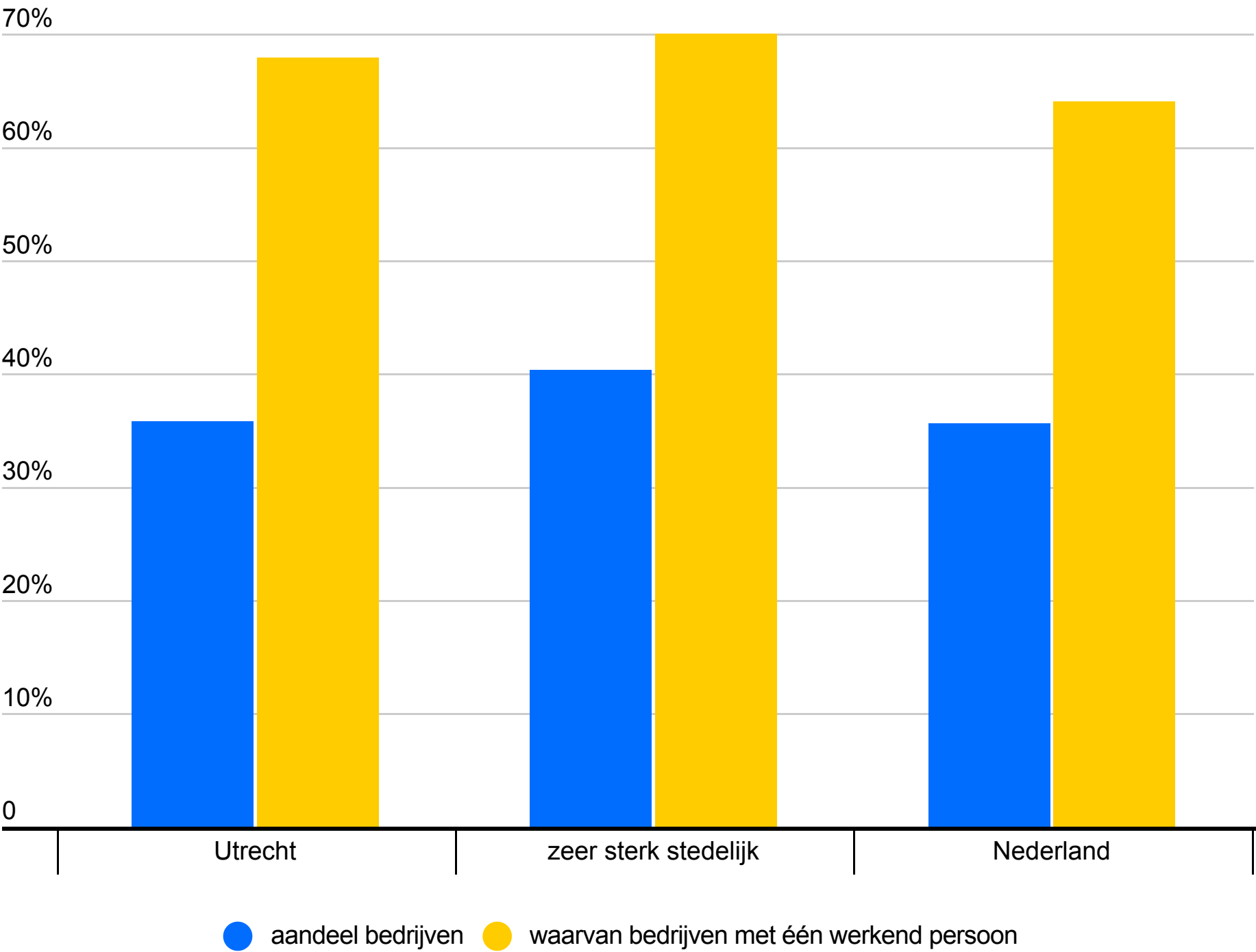
6.2 Ondernemers in armoede: steunmaatregelen

Ten opzichte van andere grote steden is aandeel ZZP'ers dat gebruik maakt van steunmaatregelen beperkt

- Het aandeel bedrijven dat tijdens de coronacrisis gebruik maakte van minimaal één regeling[1], ligt in Utrecht rond het landelijke gemiddelde. In 2020 gold dit voor 33% van de Utrechtse bedrijven en in 2021 voor 36%
- Vergeleken met de totale groep zeer sterke stedelijke gemeenten (37% in 2020 en 40% in 2021) werd in Utrecht beduidend minder gebruik gemaakt van steunmaatregelen
- Onder deze bedrijven bevinden zich in Utrecht – ten opzichte van het landelijke gemiddelde – meer bedrijven met één werkzame persoon. Dit geldt overigens in nog sterkere mate voor de totale groep zeer sterk stedelijke gemeenten. Ten opzichte van vergelijkbare gemeente was in beide jaren het aandeel zzp'ers (binnen de totale groep bedrijven) dat gebruik maakte van een regeling, in Utrecht dus beperkt.
- Binnen de groep bedrijven die van een regeling gebruik maakte, is het deel dat van de TOZO-regeling (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) gebruik maakte in Utrecht iets groter (20%) dan gemiddeld in zeer sterk stedelijke gemeenten (19%) en dan gemiddeld in Nederland (17%) (CBS).

[1] Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL), Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren (TOGS) of uitstel belastingbetaling.

Aandeel bedrijven met minimaal één regeling, 2021

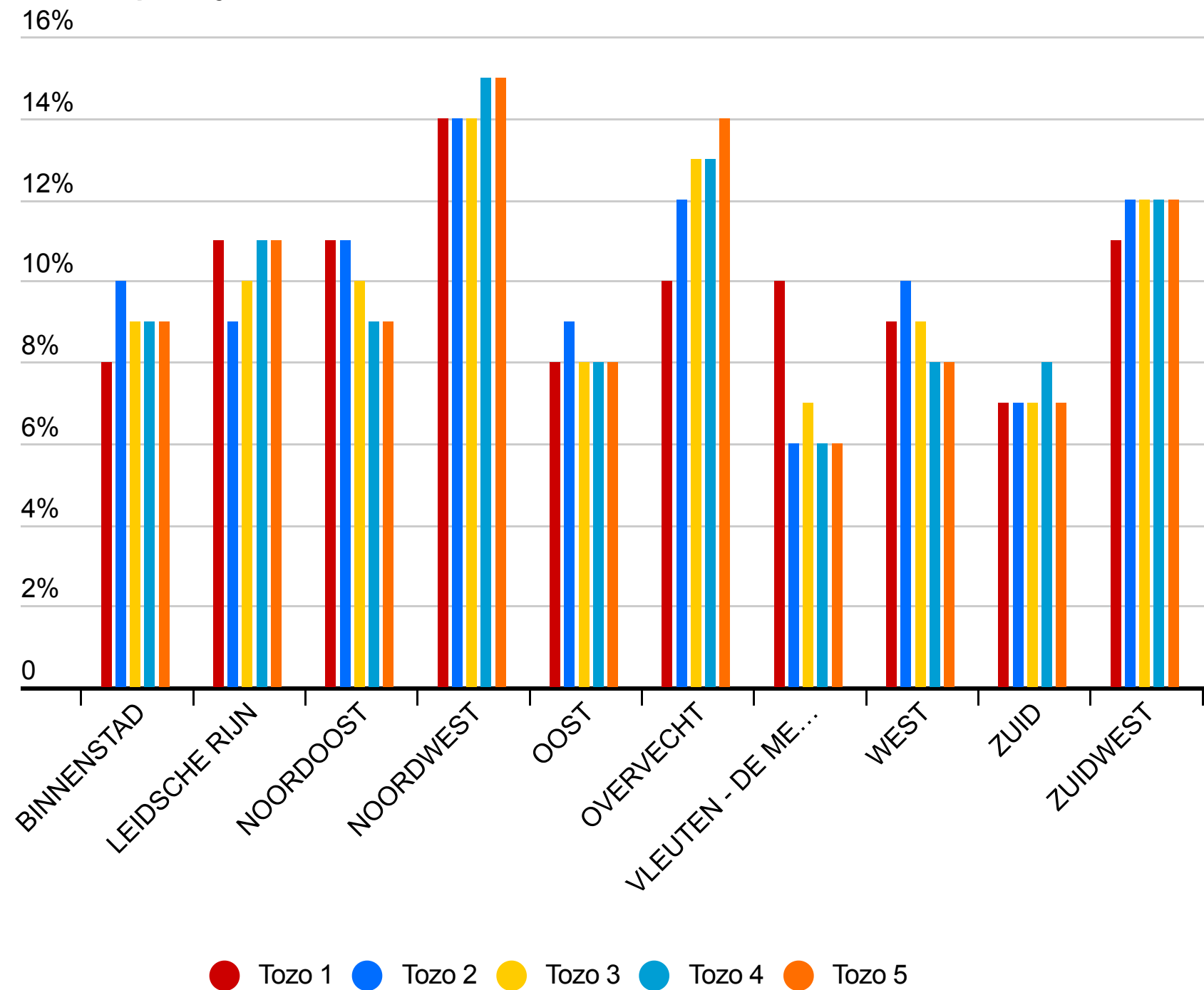
Bron: CBS

6.3 Ondernemers in armoede: gebruik TOZO-regeling

Meeste ondernemers die gebruik maken van TOZO-regeling komen uit Noordwest

- In Noordwest werd het meest van een TOZO-regeling gebruik gemaakt. Gemiddeld 14% van de TOZO-gebruikers is actief in deze wijk.
- Ondernemers in Vleuten-de Meern deden dit het minst vaak. Opvallend is dat de ondernemers in Vleuten-de Meern juist wel vaak van TOZO 1 gebruik maakten.

Aandeel TOZO per wijk

Bron: gemeente Utrecht

Op het aanvraagformulier van de TOZO 5 heeft de gemeente Utrecht een aantal extra vragen opgenomen met betrekking tot de financiële vooruitzichten van de ondernemers. Op basis hiervan doet de gemeente Utrecht de volgende constatering:

- Met name de branches groothandel (21%), detailhandel (17%), horeca & toerisme (15%) en anders (14%) geven aan na TOZO nog steun nodig te hebben.
- De branche ‘anders’ stond er vóór maart 2020 al het slechtste voor (ze gaven aan weinig inkomsten te hebben voordat TOZO er was). Deze ondernemers zijn ook het minst optimistisch gestemd. De branche ‘anders’ is de grootste groep van de meest kwetsbare branches (in totaal 806 bedrijven). Daarna volgt horeca & toerisme (in totaal 289).
- De kwetsbare branches detailhandel (42%), groothandel (38%), horeca & toerisme (35 %) gevolgd door anders (32 %) hebben relatief de meeste openstaande rekeningen uitstaan die ze niet kunnen betalen. Ondernemers die openstaande rekeningen hebben, geven vaker aan dat ze na TOZO nog hulp nodig hebben dan ondernemers zonder openstaande rekeningen.
- De branche kunst & cultuur (36%), de uitzendbranche(38%) en sport & recreatie (40%) verwachten er over het algemeen weer bovenop te komen zonder hulp.[1]

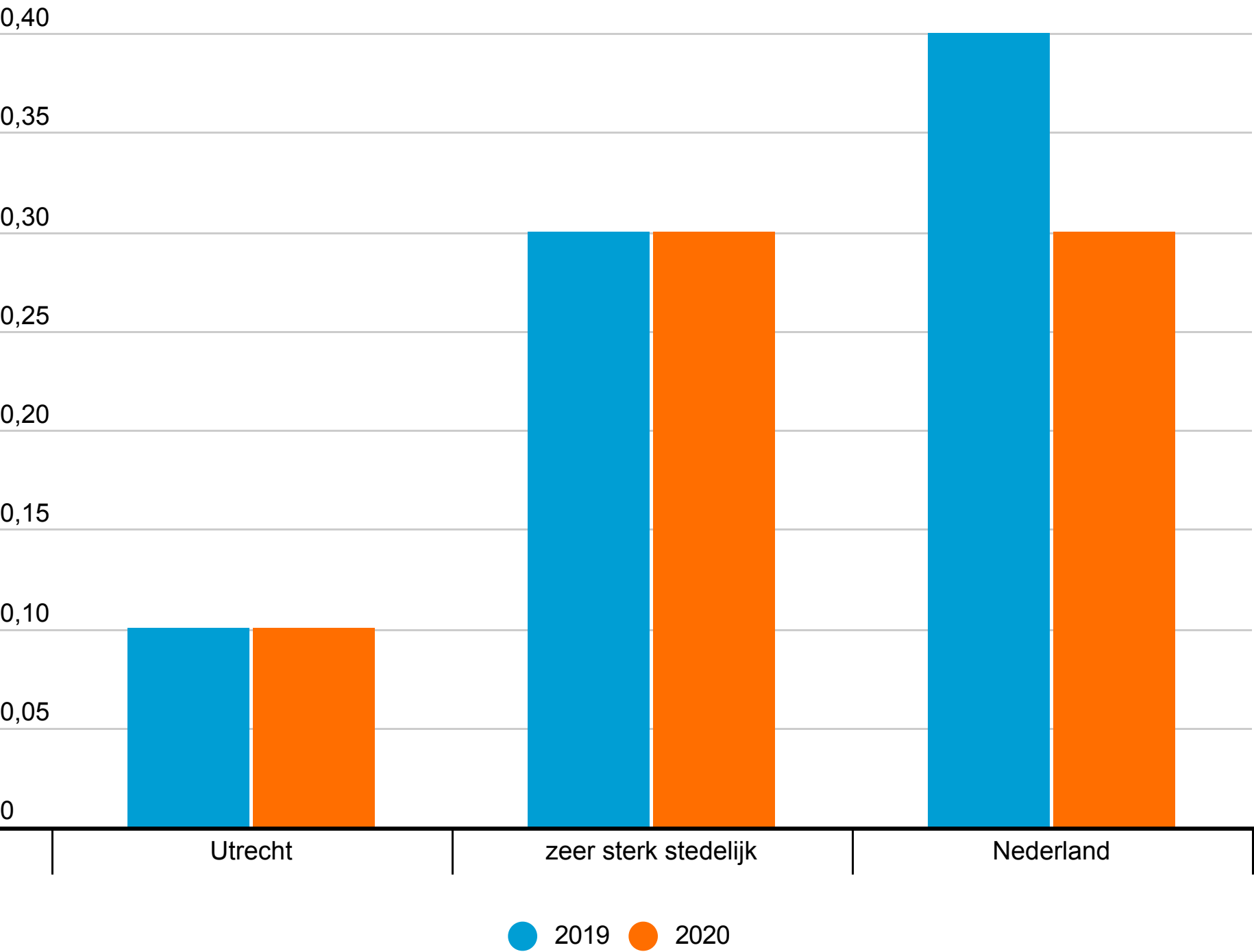
[1] Bron: Highlights uitkomsten analyse TOZO 5 ondernemers

6.4 Ondernemers in armoede: faillissementen

Het aantal faillissementen onder de zzp'ers ligt in Utrecht laag

- Het aantal faillissementen van eenmanszaken ligt in Utrecht lager dan in vergelijkbare gemeenten
- In Utrecht gingen in 2020 evenveel eenmanszaken (t.o.v. van het totale aantal vestigingen) failliet dan een jaar eerder (0,1 per 1.000 vestigingen)
- Ook in andere zeer sterk stedelijke gemeenten bleef dit aantal gelijk (op 0,3 per 1.000 vestigingen) terwijl het op landelijk niveau juist afnam als gevolg van de steunmaatregelen
- Een en ander kan impliceren dat de Utrechtse eenmanszaken over het algemeen gezond zijn en de steunmaatregelen alleen nodig hadden ter overbrugging. Terwijl in Nederland als geheel de steunmaatregelen ook eenmanszaken heeft gered, die zonder coronacrisis (en zonder steunmaatregelen) failliet zouden zijn gegaan (CBS).

Faillissementen eenmanszaken per 1.000 vestigingen

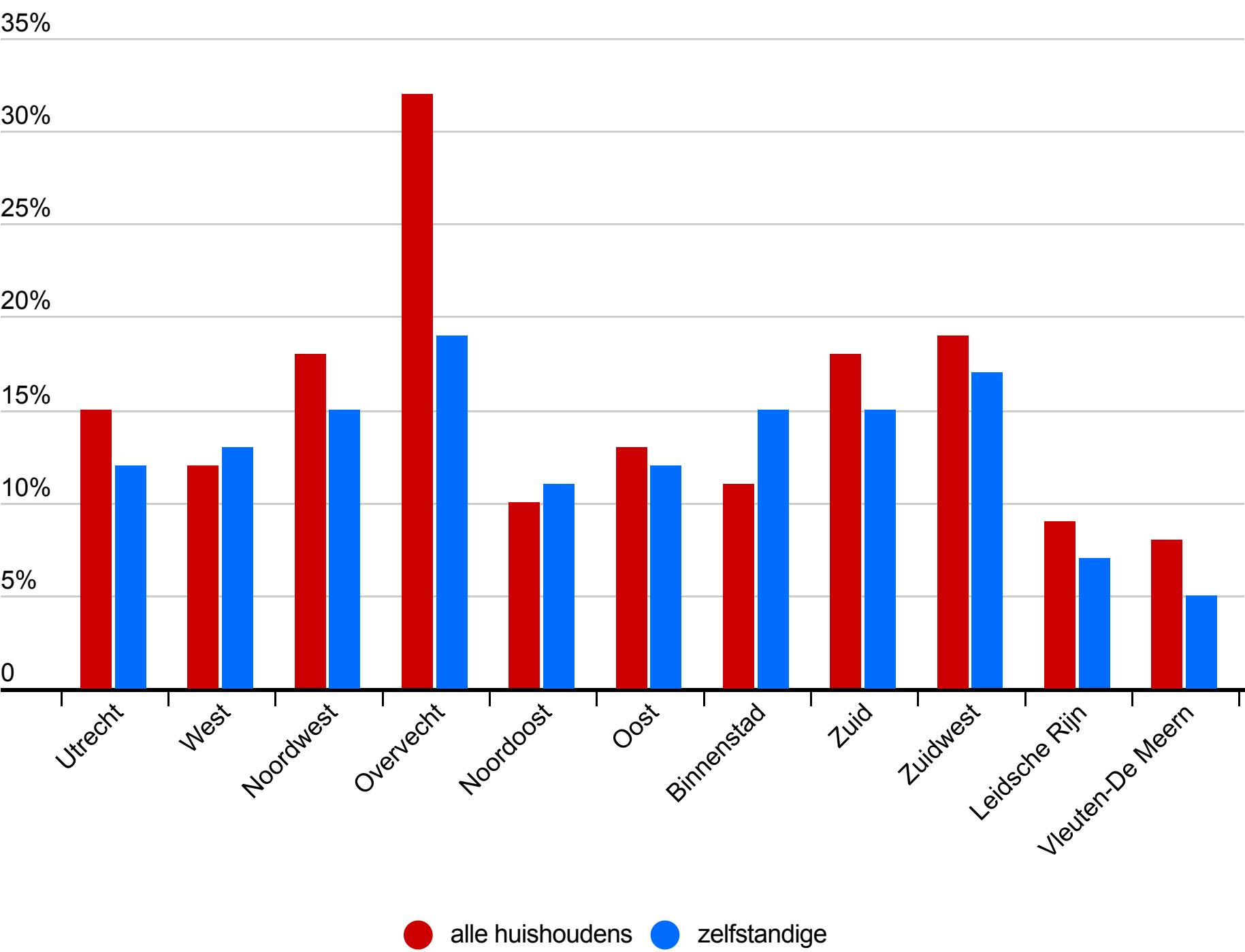
Bron: CBS 2021

6.5 Ondernemers in armoede: huishoudinkomen

Zelfstandigen in Vleuten-De Meern hebben het minst vaak een huishoudinkomen tot 125% van het sociaal minimum

- In Utrecht heeft 15% van de huishoudens een inkomen tot 125% van het sociaal minimum (2019)
- Van de huishoudens waar een zelfstandige de belangrijkste bron van inkomsten vormt is, heeft 12% een inkomen tot 125% van het sociaal minimum
- Ter vergelijking: onder de huishoudens met een werkende in loondienst is dit aandeel 4% terwijl onder de groep huishoudens waar sprake is van werkloosheid of bijstand het aandeel 86% bedraagt
- Binnen Utrecht zijn in Overvecht beide groepen (zowel totaal als onder de zelfstandigen) het grootst. In Vleuten-De Meern is dit aandeel voor beide groepen het laagst
- Opvallend is dat alleen in de binnenstad het aandeel huishouden met een inkomen tot 125% van het sociaal minimum onder de groep zelfstandigen groter is dan onder de totale groep huishoudens in de binnenstad.

Aandeel particuliere huishoudens met inkomen tot 125%-grens van het sociaal minimum

Bron: CBS (via VSO)

Meer weten?
[Utrecht Monitor](#)
[Utrecht in Cijfers](#)

7. Schulden

7.1 Schulden: geregistreeerde schulden

Verschillende bronnen voor cijfers over schulden

- Er zijn verschillende cijfers die een beeld geven van de omvang van het aantal huishoudens en de kenmerken van deze huishoudens in Utrecht. Het CBS geeft registraties van betalingsachterstanden bij meerdere partijen. De Inwonersenquête en het Bewonerspanel geven door inwoners zelf gerapporteerde schulden. In principe zijn schulden pas een probleem als iemand niet de mogelijkheid heeft de schulden af te lossen. Dit mate waarin dit het geval is hebben we niet geheel in beeld.
- Het CBS kijkt naar betalingsachterstanden bij verschillende organisaties, zoals de Belastingdienst, BKR, Centraal Justitieel Incassobureau, wanbetalers zorgverzekering en andere. Voor de verschillende bronnen is bepaald wat gezien wordt als een problematische schuld. Deze registraties opgeteld geven een beeld van de geregistreeerde problematische schulden. De meest recente cijfers hierover gaan over oktober 2020.
- Naast de CBS cijfers hebben we nog apart registraties van betalingsachterstanden op de zorgverzekering van het CAK over 2021 opgenomen om een beeld te geven van de ontwikkeling in 2021.
- Uit de gemeentelijke Inwonersenquête en het Bewonerspanel halen we de ervaringen en meningen van bewoners op. Hierin vragen we of en welke schulden inwoners hebben en naar de financiële positie van inwoners, In het Bewonerspanel hebben we dit gedurende de coronacrisis gedaan om een beeld te krijgen van de effecten op de financiële positie van inwoners.
- De registraties van zelf gerapporteerde schuldensituatie zullen elkaar deels overlappen, maar mogelijk ook deels niet.

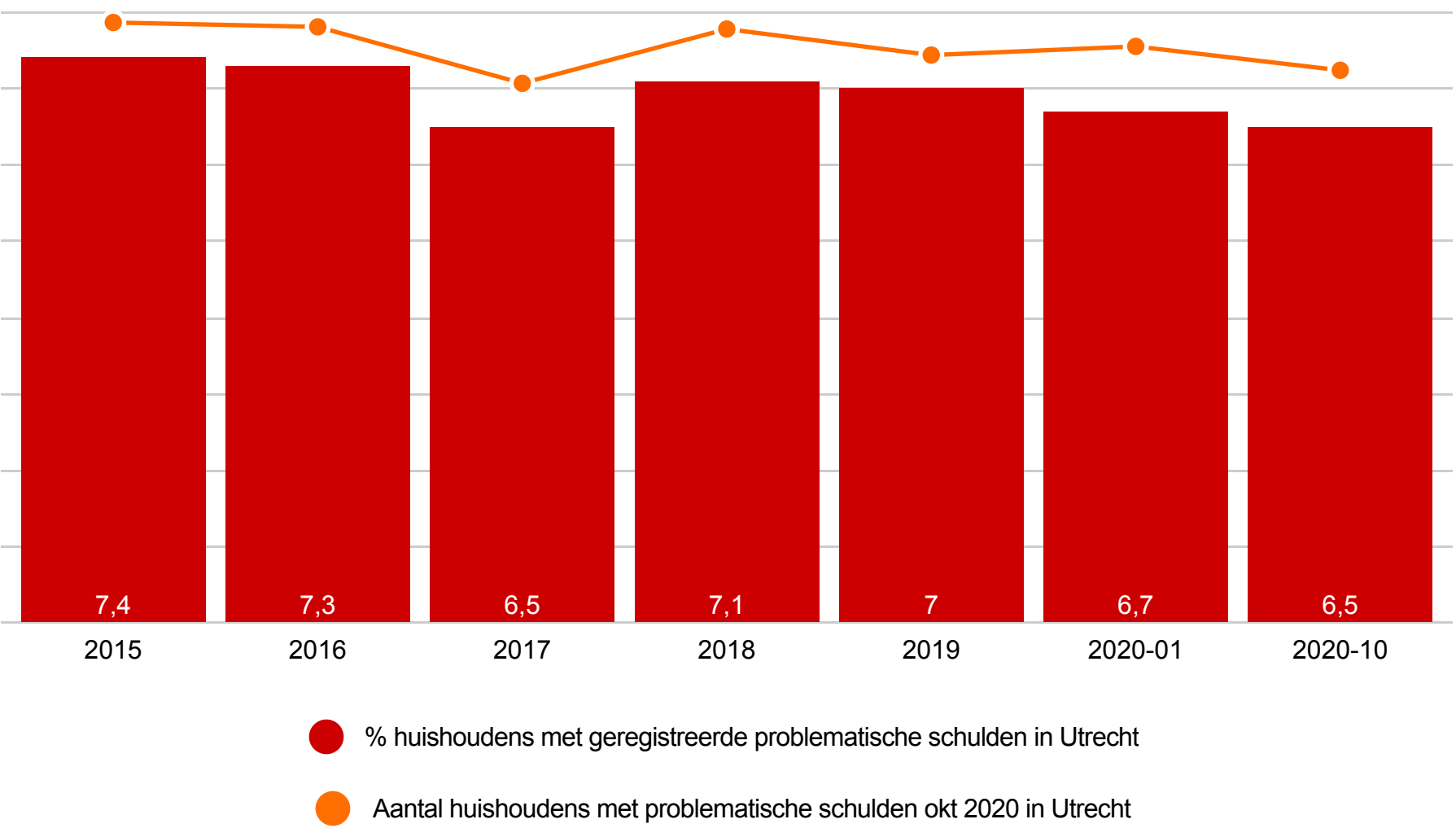
Nog geen toenemende armoede of schulden in huidige cijfers zichtbaar, wel verwacht

- We weten dat door de coronacrisis zowel bestaande kwetsbare groepen als nieuwe groepen zijn geraakt. Ondernemers, zzp-ers en jongeren zijn werk en inkomen verloren tijdens lockdowns. Bestaande kwetsbare groepen hadden al weinig buffer en zijn daardoor extra kwetsbaar. De meest actuele cijfers die we hier rapporteren laten nog geen duidelijk beeld van oplopende armoede of schulden zien.
- In panelgegevens, maar ook in registraties die een indicatie geven van financiële problemen zoals driegesprekken of schulddienstverlening bij de gemeente, was afgelopen jaren (nog) geen toename van schulden en financiële problemen zichtbaar (Divosa 2020). Landelijk is er zelfs, met uitzondering van jongeren, sprake van een afname van betalingsproblemen (BKR 2021). Ditzelfde beeld zien we in de andere grote steden ook.
- De NVVK geeft naar aanleiding van lopend onderzoek van SEO aan te verwachten dat de groep mensen met schulden door de coronapandemie en de huidige inflatie flink zal groeien.

6,7% van de huishoudens heeft problematische schulden

- Uit registratieonderzoek van het CBS komt naar voren dat begin 2020 6,7% van de Utrechters geregistreeerde schulden heeft. Daarnaast heeft nog eens 3,6% van de Utrechters een verhoogd risico op schulden.
- Sinds 2018 lijkt sprake van een licht dalende trend. Ook in de eerste 10 maanden van de coronacrisis is geen toename van geregistreeerde schulden zichtbaar.
- Het gaat om ongeveer 12.240 huishoudens met schulden en nog eens 8.930 huishoudens met een groot risico op schulden.
- Ook in de jaarlijkse Inwonersenquête van de gemeente geeft ruim 5% van de Utrechters aan problematische schulden te hebben. Op basis van beide onderzoeken hebben naar schatting tussen de 15.000 tot 20.000 Utrechters (een hoog risico op) problematische schulden.

Aandeel en aantal Utrechtse huishoudens met geregistreeerde schulden 2015-2020

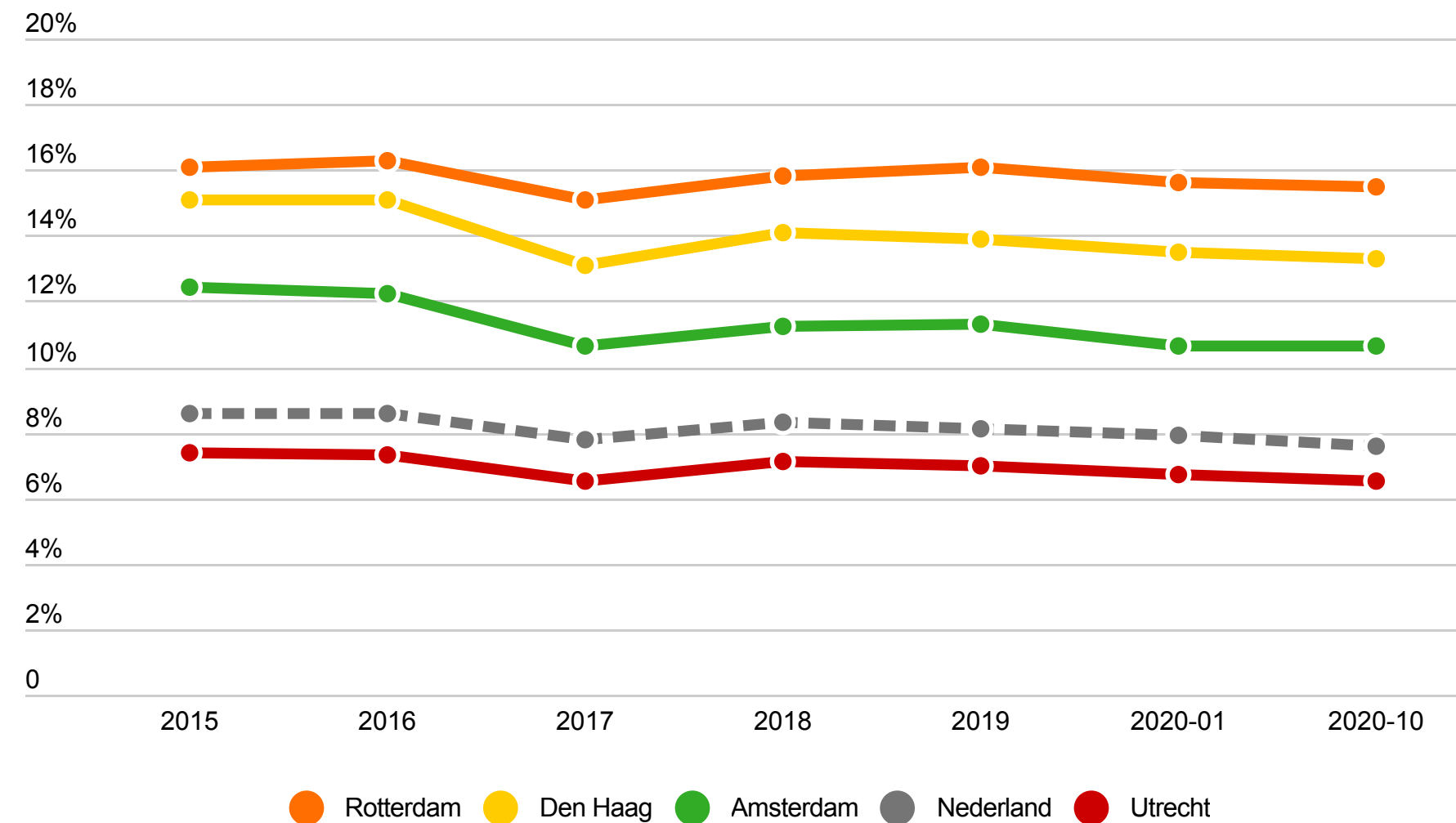
Bron: Dashboard schuldenproblematiek CBS 2021

7.2 Schulden: vergelijking grote steden en wijken

Ontwikkeling schulden grote steden vrijwel gelijk, aandeel schulden in Utrecht relatief laag

- Het aandeel huishoudens met schulden in Utrecht schommelde de afgelopen jaren tussen de 6,5% en 7,4%. Het aandeel huishoudens met schulden is in Utrecht lager dan landelijk gemiddeld (2020: 7,9%).
- De eerste 10 maanden van 2020 zien we bij alle G4 steden geen toename van de geregistreerde schulden door corona, er is zelfs sprake van een lichte daling (tot 6,5%)
- In de andere grote steden is het aandeel huishoudens met schulden aanzienlijk hoger.
- In de andere grote steden zien we een vergelijkbare trend in het laatste jaar. Het aandeel huishoudens met schulden is in Amsterdam en Den Haag sinds 2015 wel sterker gedaald.

Ontwikkeling aandeel schulden grote steden en Nederland gemiddeld - 2015-2020

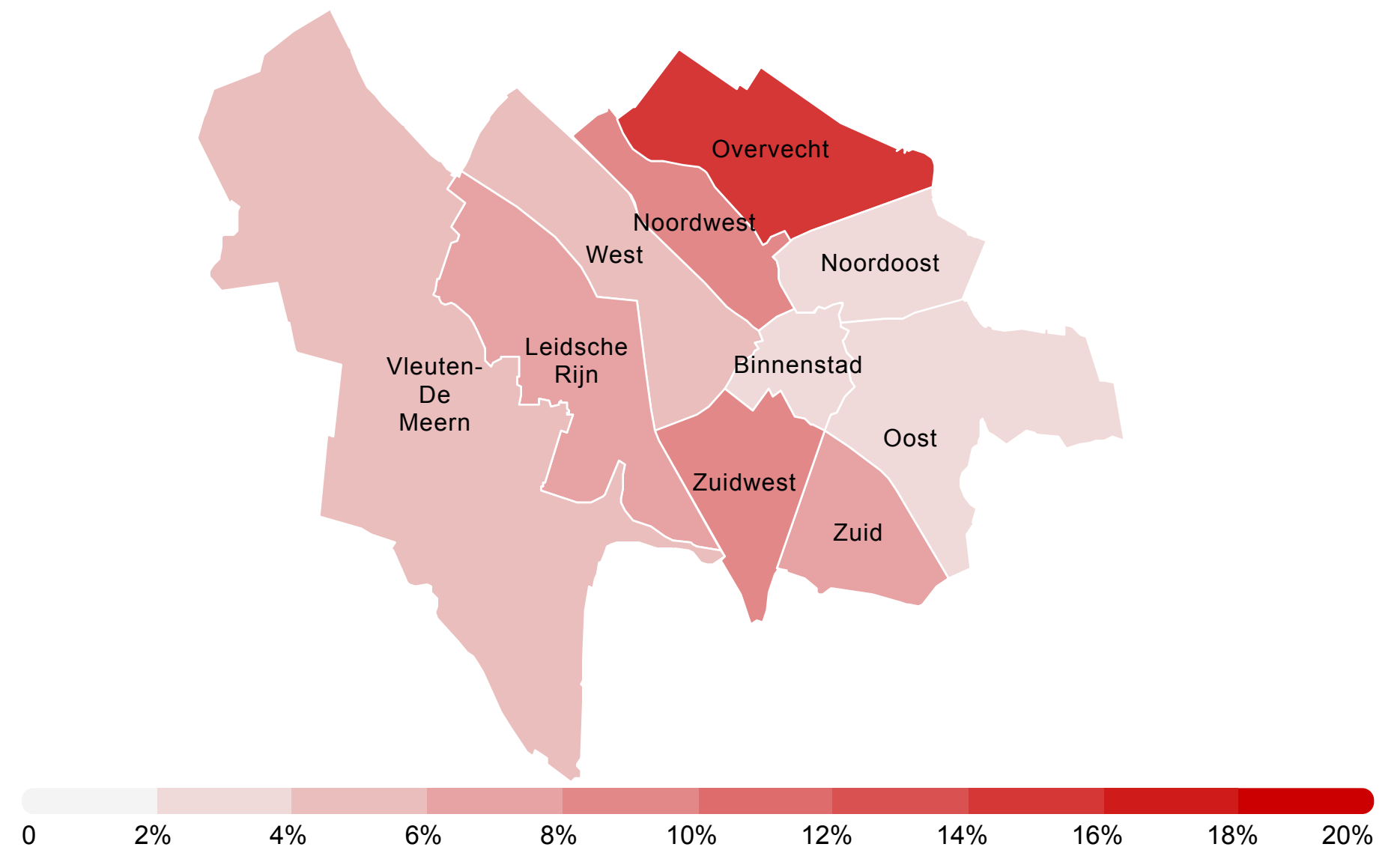

Bron: Dashboard schuldenproblematiek CBS 2021

Aandeel huishoudens met schulden in Overvecht ruim twee keer zo hoog als gemiddeld

- Het aandeel huishoudens met schulden is in Utrecht het grootst in Overvecht. 14% van de huishoudens heeft te maken met een of meerdere schulden.
- Ook in Zuidwest (8,7%) en Noordwest (8,1%) is het aandeel huishoudens met schulden hoger dan gemiddeld.
- Opvallend is dat het aandeel huishoudens met schulden in Leidsche Rijn (7,4%) ook nog hoger dan gemiddeld is. Overvecht, Zuidwest en Noordwest komen ook naar voren als het gaat om armoede en bijstandshuishoudens, dit is in Leidsche Rijn niet het geval.

Aandeel schulden naar wijk in Utrecht - okt 2020

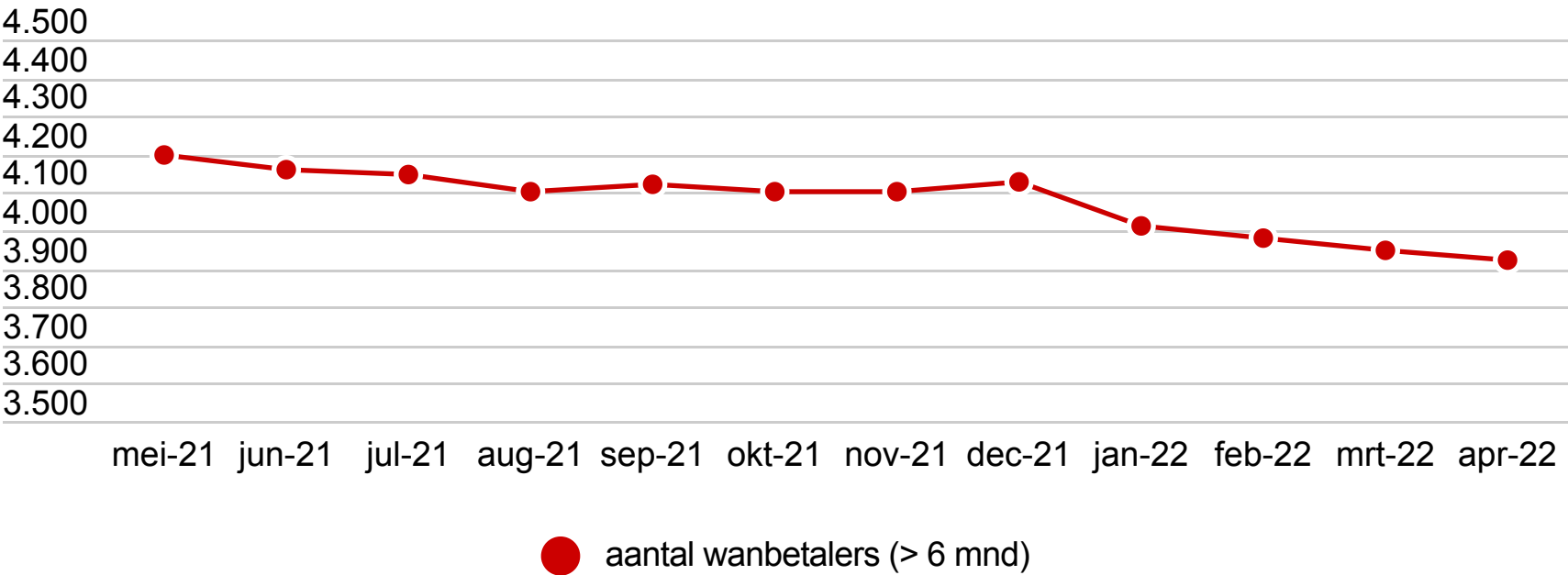
Bron: Dashboard schuldenproblematiek CBS 2021

7.3 Schulden: betalingsachterstanden zorgverzekering

Minder wanbetalers zorgverzekering, meeste meldingen in Overvecht, afname met leeftijd

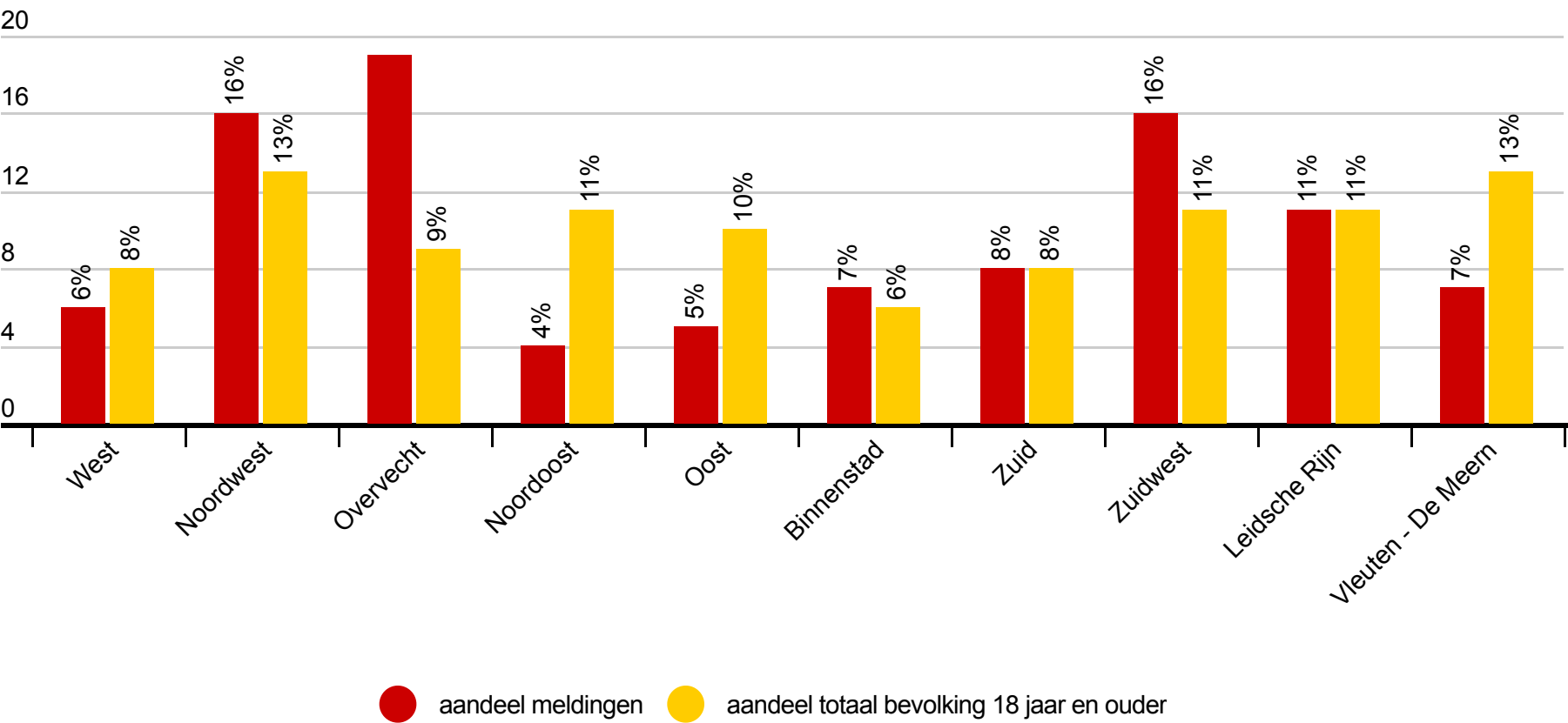
- In april 2022 heeft het CAK zo'n 3.900 meldingen over betalingsachterstanden van meer dan 6 maanden premie op de zorgverzekering in Utrecht. Als we de verdeling van meldingen betalingsachterstanden zorgverzekering over de wijken vergelijken met de verdeling van de totale bevolking (van 18 jaar en ouder) over de wijken dan zien we dat vooral het aantal meldingen in Overvecht relatief hoog is (19% van alle meldingen komt van 9% van de bevolking). Ook uit Zuidwest (16%) en Noordwest (16%) komen relatief veel meldingen.
- De meeste meldingen betreffen inwoners tussen de 27 en 34 jaar (24%). Dit is niet verrassend want dit is ook een van de grootste leeftijdsgroepen in de bevolking. Het aantal meldingen is iets hoger bij jonge leeftijdsgroepen, bij gepensioneerden is het aantal meldingen relatief laag.
- In het afgelopen jaar is het aantal meldingen van wanbetalers gedaald met bijna 7%. In mei 2021 waren er zo'n 4.200 verzekerden met een achterstand van 6 maanden of meer op hun premie, in april 2022 zijn dit er 3.920.

Ontwikkeling meldingen betalingsachterstand zorg - mei 2021/apr 2022

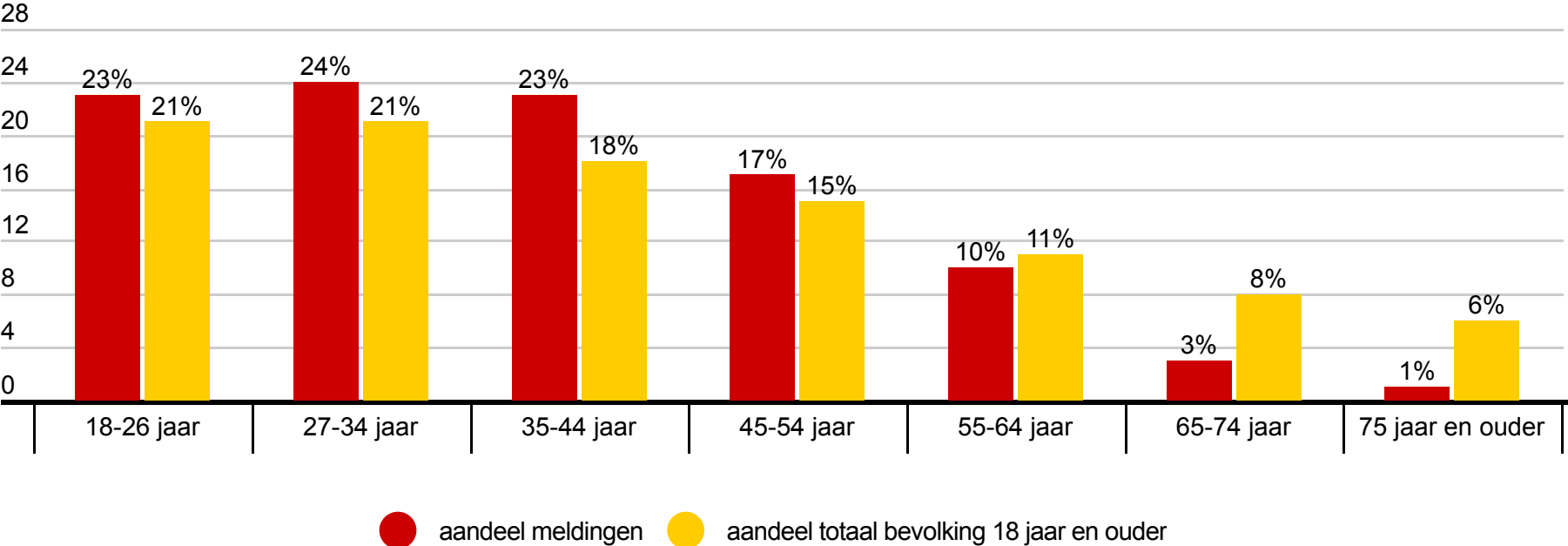

Bron: CAK 2021- W&I NB let op Y-as begint bij 3.500

Woonwijk inwoners met meldingen betalingsachterstanden zorg - 2021

Leeftijd inwoners met meldingen betalingsachterstand zorg - 2021

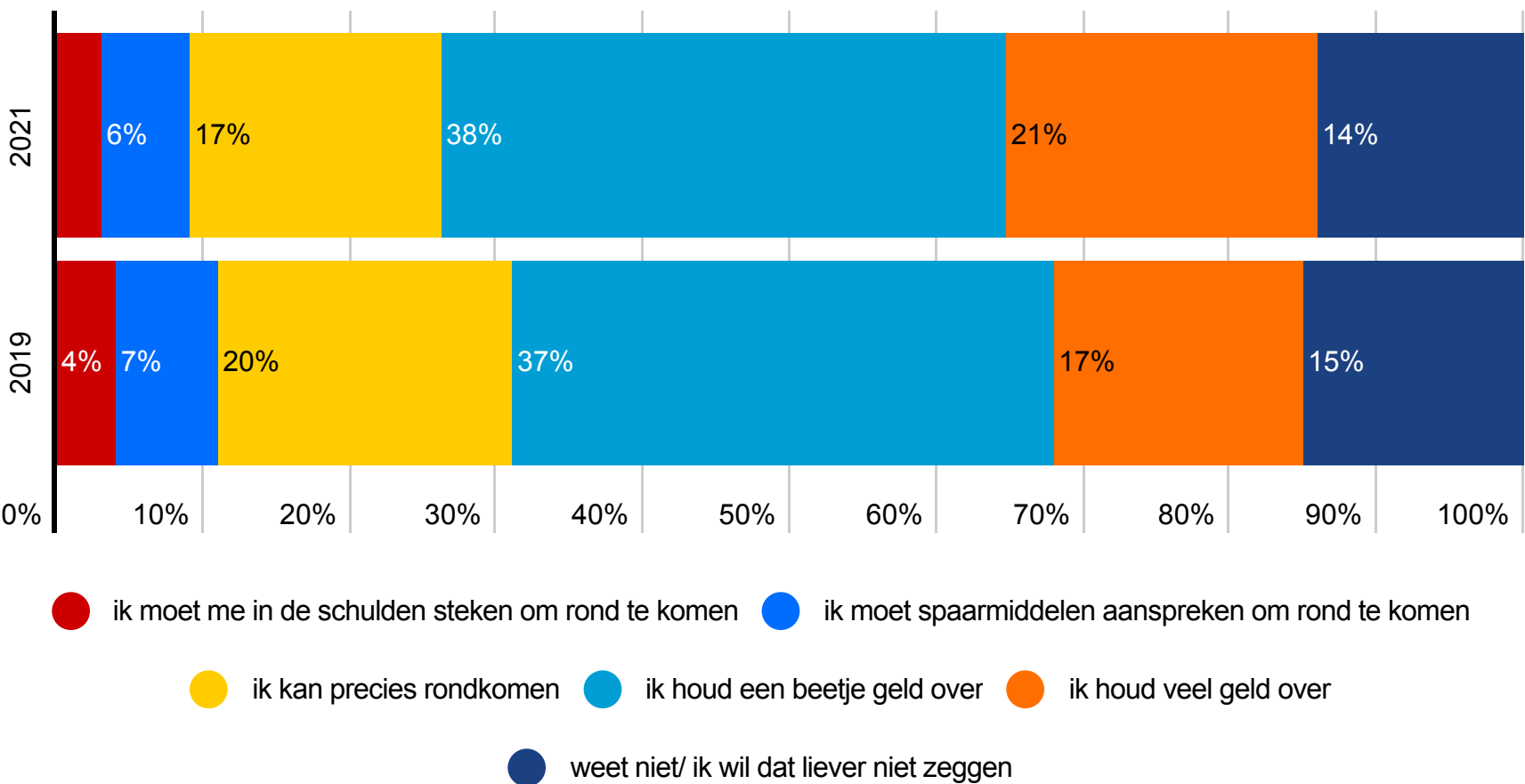
Bron: CAK 2021- W&I

7.4 Schulden: zelfrapportage schulden inwoners

Zelfrapportage laat geen verslechtering of meer schulden zien in coronajaren

- In de Inwonersenquête 2021 geeft eind 2021 het grootste deel van de Utrechters aan goed rond te kunnen komen van hun inkomen. 38% van de Utrechters houdt een beetje geld over, 21% houdt veel geld over.
- 3% van de Utrechters geeft aan zich in de schulden te moeten steken om rond te kunnen komen van hun inkomen.
- Ook hier zien we dat in vergelijking tot voor corona een groter deel van de Utrechters geld overhoudt. Het aandeel Utrechters dat zich in de schulden moet steken om rond te komen blijft vrijwel gelijk.

Zelfgerapporteerde financiële situatie Utrechters

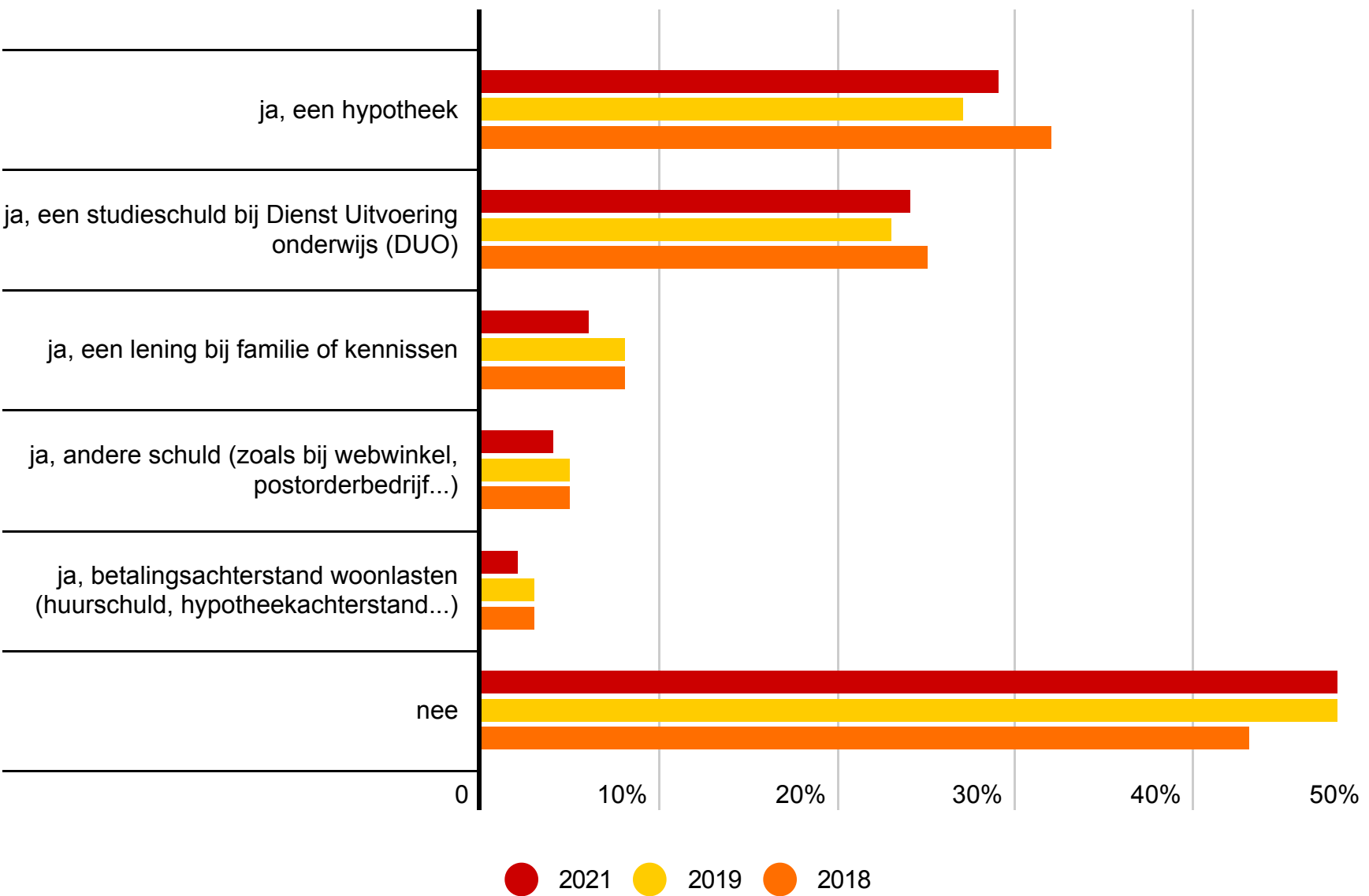

Bron: Inwonersenquête - Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

Bijna de helft van de Utrechters geeft aan geen enkele schuld te hebben

- In de Inwonersenquête hebben we Utrechters ook specifiek gevraagd naar de soort schulden die zij hebben. Ook in deze cijfers zien we geen toename in de coronaperiode. Bijna de helft van de Utrechters geeft aan geen enkele schuld te hebben (48%), dit is net zoveel als eind 2019. We zien een kleine toename van het aandeel Utrechters met een hypotheek schuld zonder betalingsachterstand (29%). Het aandeel huishoudens dat aangeeft schulden te hebben bij familie (6%) of een betalingsachterstand in woonlasten (2%) is afgenomen. Overige ontwikkelingen zijn te klein om van een ontwikkeling te kunnen spreken.
- Ruim 5% van de Utrechters heeft te maken met schulden die we als meer problematisch kunnen zien zoals een betalingsachterstand op woonlasten en/of een schuld bij een webwinkel, belastingdienst ed. In 2019 had nog 7% van de Utrechters te maken met problematische schulden.

Heeft u nu of in de afgelopen 12 maanden schulden gehad? - Utrecht

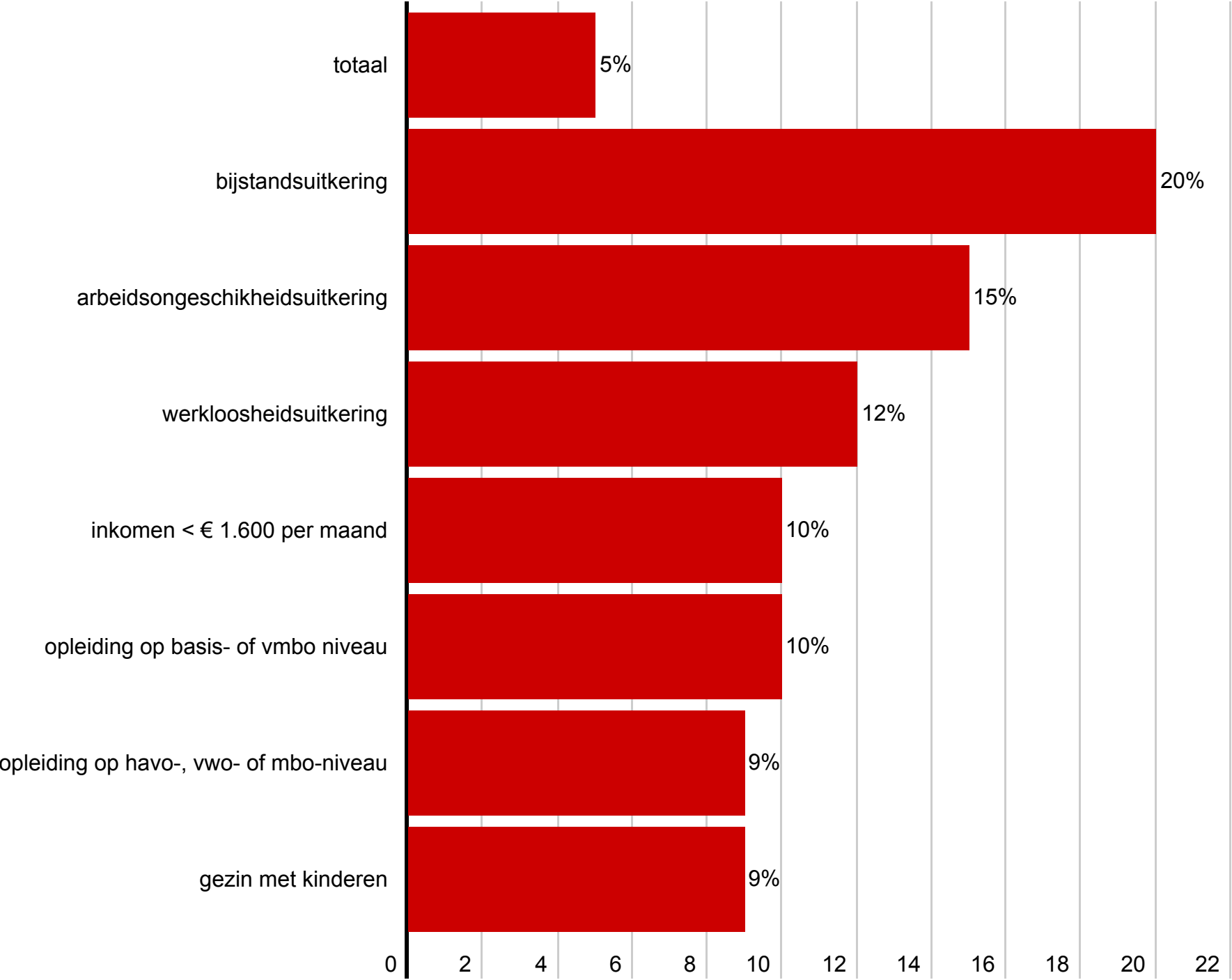
Bron: Inwonersenquête - Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

7.5 Schulden: achtergrondkenmerken

Utrechters met een uitkering en gezinnen met kinderen vaker problematische schulden

- Uit de Inwonersenquête blijkt dat het aandeel Utrechters dat aangeeft te maken te hebben met problematische schulden (6%) flink hoger is bij mensen met een bijstands- of andere uitkering. Ook bij Utrechters met een opleiding op basis- of vmbo niveau (11%) en een havo-, vwo- of mbo-opleiding (9%), een inkomen onder €1.700 per maand (10%) en gezinnen met kinderen (7%) komen problematische schulden vaker voor dan gemiddeld.
- Aanvullend valt in CBS gegevens ook op dat huishoudens met kinderen vaker voorkomen onder huishoudens met problematische schulden (paren met kinderen én eenoudergezinnen). Grote gezinnen, huishoudens met 3 of meer kinderen, komen nog vaker voor.
- Uit beide bronnen blijkt dat schulden oplopen met de leeftijd van inwoners. Huishoudens tot de leeftijd van 35 jaar hebben relatief minder vaak problematische schulden. Huishoudens tussen de 35 en 65 jaar komen vaker voor bij huishoudens met problematische schulden dan bij huishoudens zonder schulden. Opvallend is dat we bij alleen betalingsachterstanden op de zorgverzekering geen oplopende lijn zien naar leeftijd, jongeren komen hier wel relatief vaak voor. Dit beeld wordt dus anders als er naar meer verschillende schulden wordt gekeken.

Aandeel Utrechters met schulden per achtergrondkenmerk - 2021

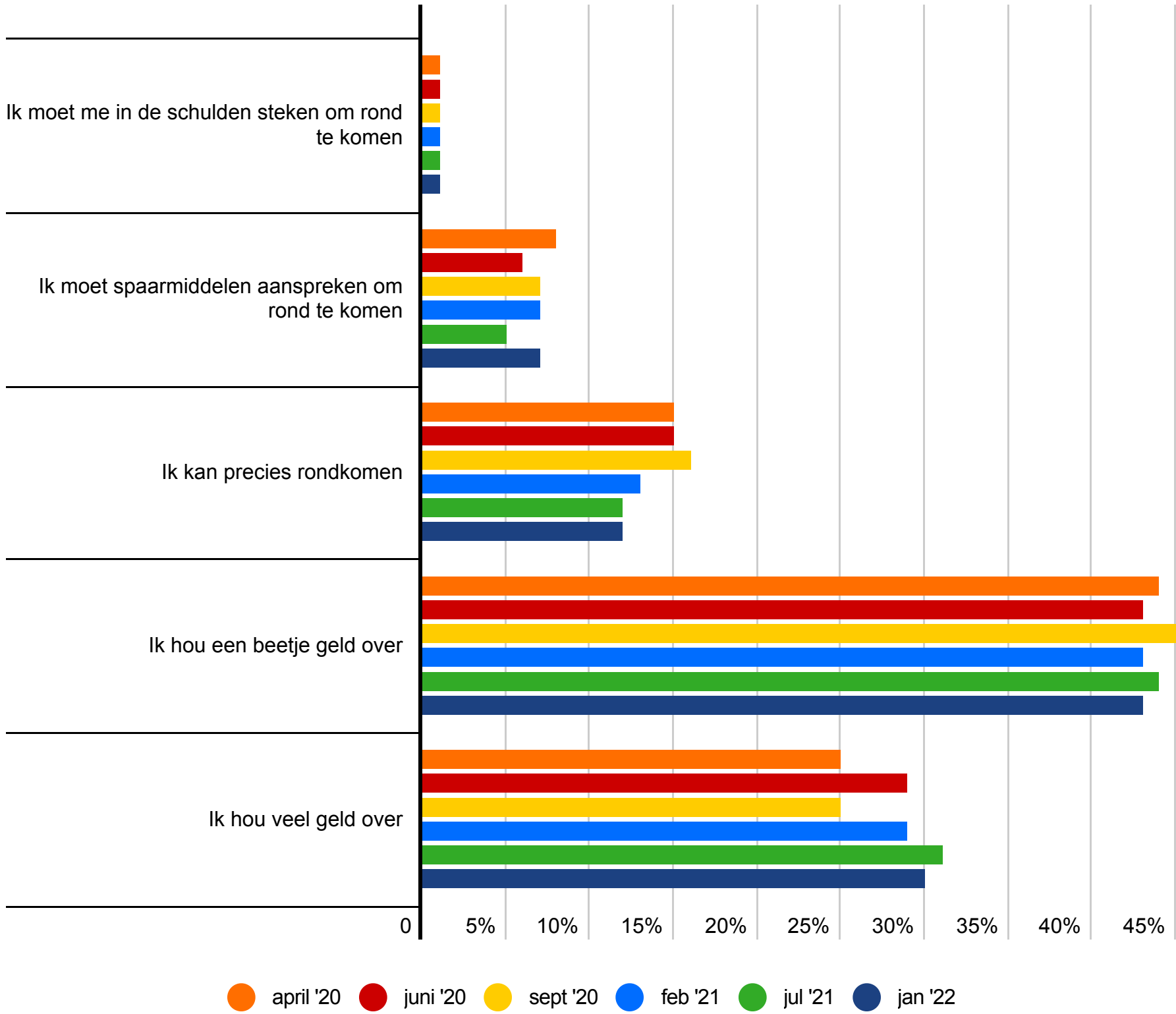
Bron: Inwonersenquête 2021- Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

7.6 Schulden: corona

Geen toename financiële problemen bij panelleden tijdens coronacrisis

- Het Bewonerspanel van de gemeente Utrecht is tijdens de coronacrisis een aantal keer bevraagd om de effecten van de crisis te monitoren. Hierbij is onder andere gevraagd naar de financiële situatie van huishoudens op het moment van invullen van de vragenlijst. In de afgelopen twee jaar zien we dat vooral op momenten van een lockdown panelleden iets vaker aangeven spaargeld te moeten aanspreken. De helft tot driekwart van de panelleden houdt een beetje tot veel geld over. Slechts 1% van de panelleden moet zich in de schulden steken om rond te komen. Hierin zien we in de afgelopen twee jaar geen fluctuaties.
- Panelleden zonder eigen inkomsten, een (bijstand)uitkering, studenten en ondernemers geven vaker aan spaarmiddelen aan te moeten spreken of schulden te moeten maken.
- Het Bewonerspanel kent een oververtegenwoordiging van hoogopgeleiden en een ondervertegenwoordiging van jongeren en een ondervertegenwoordiging van kwetsbare groepen. De uitkomsten geven daarom geen goed beeld als het gaat om de omvang van armoede en schulden. Wel geeft het een goede indicatie van de ontwikkeling en achtergrondkenmerken van groepen met en zonder financiële problemen.

Financiële situatie panelleden bewonerspanel Utrecht tijdens corona - 2020-2021

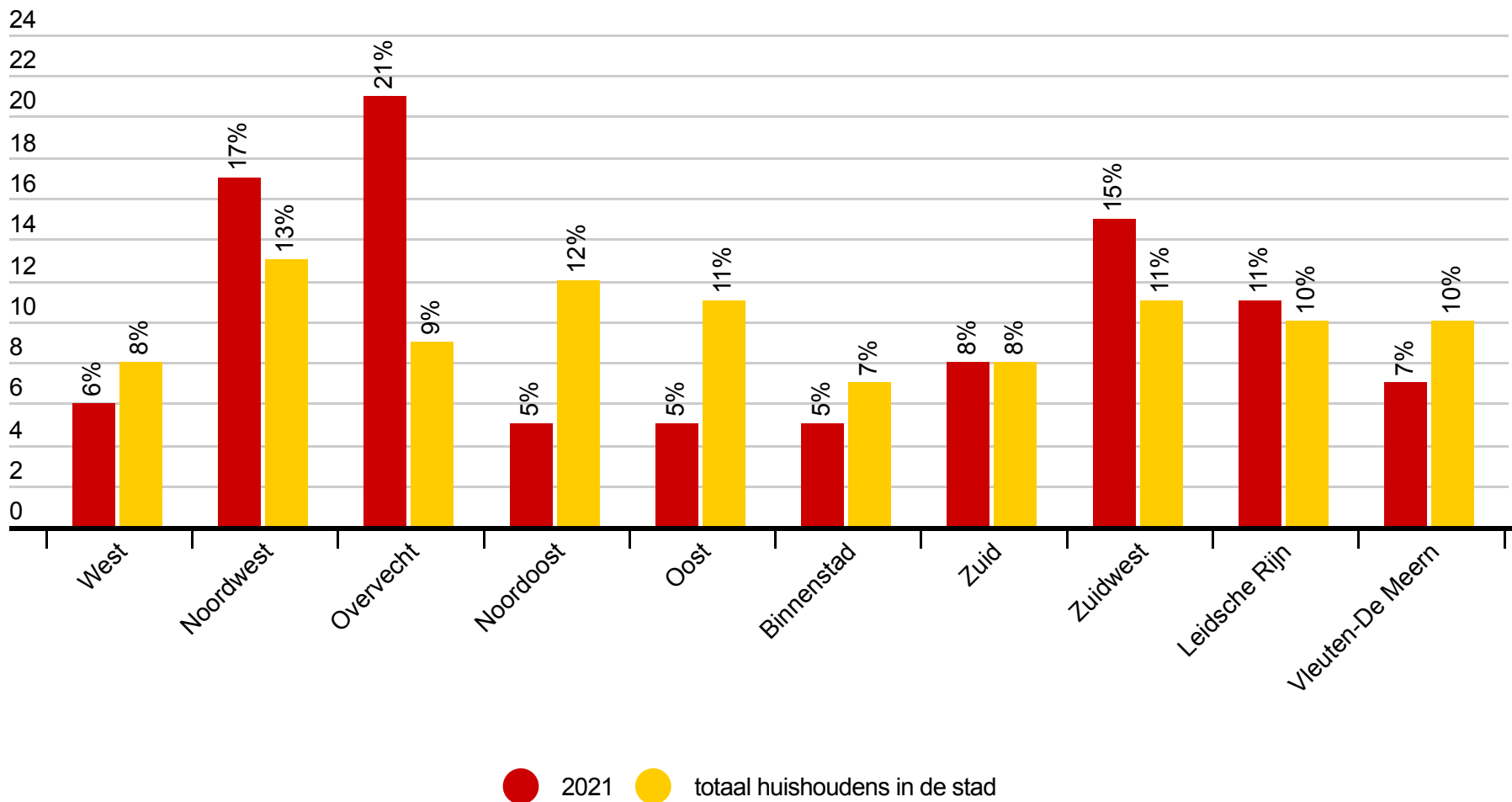
Bron: Bewonerspanel Utrecht 2021, Onderzoek & Advies gemeente Utrecht

7.7 Schulden: vroegsignalering

Meer meldingen vroegsignalering door nieuwe wetgeving

- In 2021 zijn er 12.802 meldingen gedaan voor vroegsignalering van schulden. Dit zijn er flink meer dan in 2020. Toen ging het om 9.034 meldingen. In vergelijking met voorgaande jaren is de aanpak gewijzigd. Per 1 januari 2021 is de wet schuldhelpverlening aangepast. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor hulp aan mensen met schulden. Verschillende partners geven hiervoor door welke inwoners betalingsachterstanden hebben. De gemeente onderneemt vervolgens actie door deze inwoners te benaderen met een hulpaanbod.
- 21% van de meldingen voor vroegsignalering betreffen huishoudens in Overvecht. Ook in vergelijking tot het totaal aantal huishoudens gaat het om relatief veel meldingen uit die wijk. Dit kan enerzijds betekenen dat er veel huishoudens met schulden zijn, maar ook dat er veel huishoudens zijn met meldingen van verschillende schuldeisers of veel huishoudens waar door het jaar heen meerdere meldingen over zijn gedaan. Na Overvecht gaan de meeste meldingen over huishoudens in Noordwest en Zuidwest.

Verdeling meldingen vroegsignalering naar wijk in vergelijking tot huishoudens in de wijk- 2021

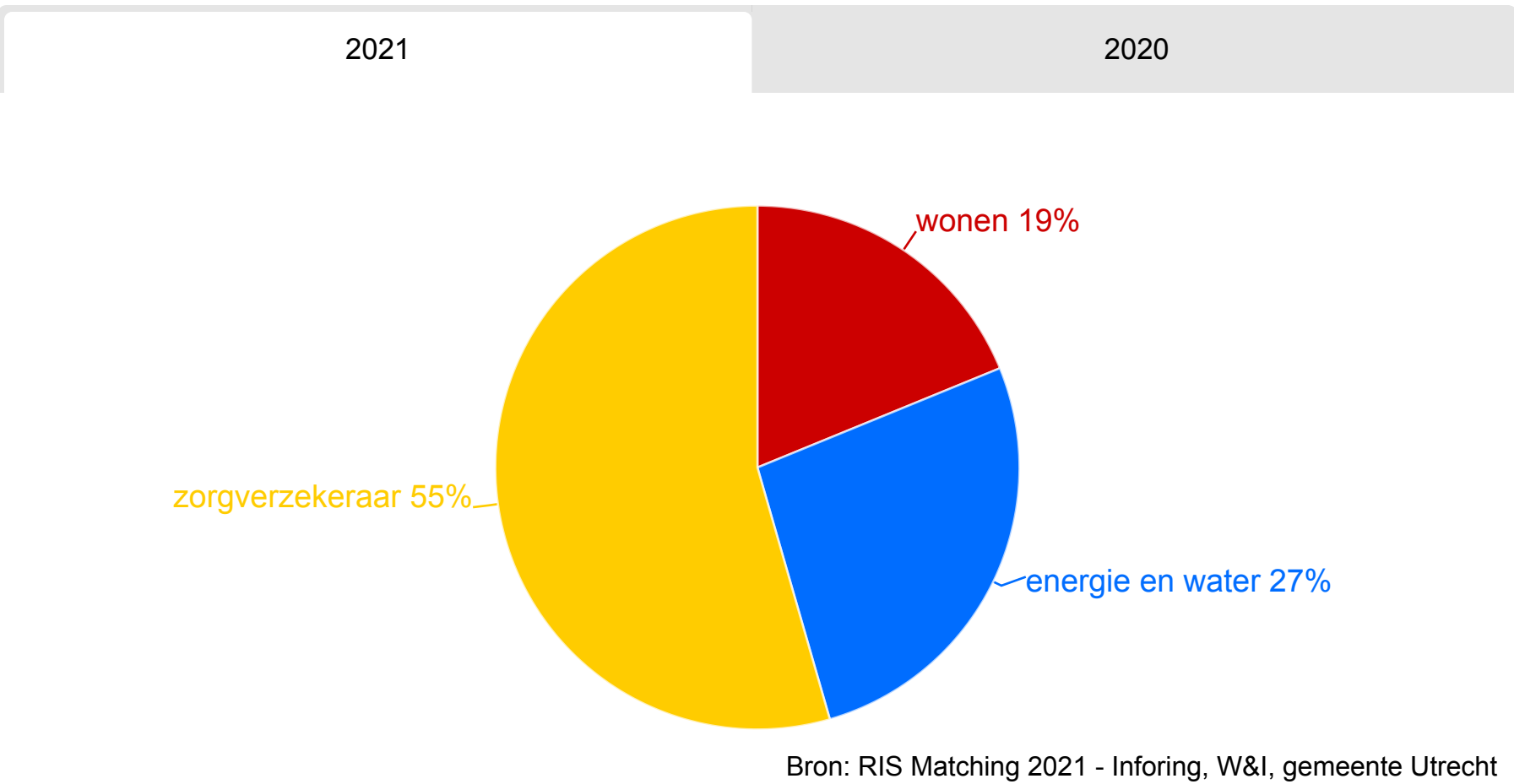

Bron: RIS Matching 2021 - Inforing, W&I, gemeente Utrecht

Meeste meldingen voor vroegsignalering komen van de zorgverzekeraars

- Meer dan de helft van de meldingen betreft meldingen van betalingsachterstanden bij een zorgverzekeraar (55%). Iets meer dan een kwart over achterstanden op de energierekening of waterrekening (27%). Een op de vijf meldingen zijn betalingsachterstanden op woonlasten (19%).
- De verdeling van de meldingen naar de verschillende melders is in vergelijking met 2020 flink veranderd. Waarschijnlijk komt dit omdat een (groot) deel van de melders in 2020 nog geen meldingen doorgaf. In 2020 betrof het alleen partners die meededen aan de pilot. In 2021 zijn alle partners in de stad op gebied van wonen, energie en water en zorgverzekering betrokken.

Verdeling meldingen vroegsignalering naar soort melder

Meer weten?

[CBS: Schuldendashboard](#)

[Hogeschool Utrecht: Kwetsbaarheid en Veerkracht bij aanvragers van een Tozo-uitkering](#)

[Nibud: Financiële problemen 2018-2019](#)

[Utrecht Monitor](#)

[Utrecht in Cijfers](#)

